

בעזר ה' יתברך ויתעלה

ספר
ליקוטי זוהר תהילות דוד
סדר ויקרא - במדבר - דברים

UT

כינוס גדול מספר הזוהר
מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
זי"ע

מסודר על סדר הפרשיות

ליקוט מיוחד מזוה"ק ותקוני זהר וזהר חדש על עניני דוד המלך ע"ה, וגודל מעלת אמירת תהלים, תורה ותפילה.

עם פירוש הסולם שמבאר ומתרגם כל דברי הזוהר במלואם, החל מענינים הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר ואינו מניח אף מלה אחת בלי פירוש. והוא ביאור השוה לכל נפש.

חלקנו אותם לפרקים כדי שיוכל לגומרם בכל שבוע ובכל חודש ושנה.

סדרנו כותרת על הרבה מאמרים בצורה תמציתית מרוכזת באופן שבסקירה אחת יבין הקורא את הענין. עוד הכנסנו מראה מקומות בפנים הזוהר במקום שהיה חסר המראה מקומות.

* * *

הוצאתי לאור עולם בחמלת ה' עלי
בזכות אבותי ורבותי הקדושים

הרב שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין

בעמח"ס: אור הזוהר, קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני שחיטה ל"ו חלקים, ועוד

* * *

חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

הערת המו"ל

היות וד' קאמפיוטער'ס בלע"ז נשברו
באמצע עריכת הספרים האלו על הזוהר
הקדוש, לכן הספר עדיין לא נשלם, וכדאי
לזכות את הרבים הדפסנו ככה אף שעדיין
לא נגמר החיבור, ובעז"ה עוד חזון למועד.

בשער

הערות אחדות לדרך עבודתי בחיבור זה

- (א) הוספנו מאמרים שלימים שחסרים בכלל בזהר או שמצוין למוצאם במקום אחר.
- (ב) הוספנו מפתח כעין קיצור ותמצית לפני כל פרק ופרק, ובפנים הפרק לפני האותיות והסעיפים, שמבאר כל נושא בצורה תמציתית ומרוכזת, באופן שבסקירה אחת ימצא הקורא את הענין המבוקש.
- (ג) הוספנו הערות נחוצות בשולי הגליון.
- (ד) חלקנו את כל מאמר מהזהר לחלקים, חלק מהם כמו שחילק אותם בעל הסולם, ולפעמים באופן יותר קל לפי הצורך והסדר של עניני הפרק לערכם כשלחן ערוך כדי להקל על המעיין.
- (ה) הוצאנו מפירוש בעל הסולם רק הנחוץ אל הפשט, ולפעמים הוספנו מהביאור כדי שיהיה שוה לכל נפש.
- (ו) חלוקת הספר לפרשיות השבוע בתוך מסגרת נאה ויהא דבר זה בעזה"ת סיוע ללומדים בו, שעי"ז ישתדלו ללמוד את הספר כולו במשך תקופת השנה.
- (ז) גם חלקנו לאומרו בכל יום ויום באופן שיוכל לגמרו בכל חודש כמו שגומר ספר התהלים.
- (ח) הדפסה נאה על ידי "מעשה חושב" באותיות גדולות מחכימות.
- (ט) בטוחני כי ספר זה יהיה לעזר לכל, ליושבי על מדין ולבעלי בתים, ולהמון עם, דברים שיגעת בהם רבות, הם ימצאום מוכנים ומסודרים, "שהכל צריכין למרי חיטיא" (ברכות, ס"ד ע"א) "למי שקיבץ תבואות למכור, כלומר למי שקיבץ שמועות" (רש"י שם).
- (י) ליקוט על דבר מעלת וסגולת הלימוד בספר הזהר הקדוש, ראה להלן ב"פתח דבר".
- (יא) תוכן הספר לפי הפרקים והמאמרים.

הקדמה

אשירה לה' בחיי אזמרה לאלוקי בעודי, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ואודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, ואספר שבחו וחסדו אשר הפליא לעשות אתי, ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי לסדר הספרים הקדושים על הזוהר, לאחר שהרהרתי רבות בדבר האפשרות להתקין ולהכניס ענין אמירת תהלים אצל כל אחד מישראל כמבואר בספרי שמחת שלום שענין אמירת תהלים בשופי מקרב ביאת משיח בן דוד.

גם התבוננתי וראיתי בספר הזוהר הקדוש שמכל פסוקי נביאים וכתובים לרוב נתבארו בזוה"ק פסוקי תהלים ועניני תהלים המעוררים לתורה ולתפלה ועניני דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל מחברו של ספר התהלים, חשבתי ללקט המאמרים השייכים להנ"ל כי שיערתי שיהי' בזה תועלת גדול כי מה טוב לאדם השופך שיחו לפני קונו ואת ה' יכבד מגרונו מספר תהלות ה' מנעים זמירות ישראל אל מי מקדושים יפנה בכוונת הדברים הנה מאמרי התנא האלקי בספר הזוה"ק המה אבן הראשה לכל דבר שבקדושה הנגלות מלהיבים ומחרידים בוערים כלפידים והנסתרות ליודעי חן יסוד חכמת האמת חכמת הקבלה ולבלתי יודעים לטהרת הנפש סגולה כמו שהובא בספרן של צדיקים שלימוד זה "ק בכל יום הוא תקון גדול לנפש (שער הקדושה למהרח"ו). ומצינו בת"ז (תי' שתיאה כ"ג ע"ב) שנאמר לו להרשב"י מן השמים כמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד יתגלי לתתא בדרא בתראה לסוף יומיא ובגינייה (ויקרא כ"ה) וקראתם דרור בארץ.

וברע"מ פ' נשא (קכ"ד ע"ב) אחרי שביאר שם שהבירורים בגלות האחרון שהם לברר וללבן ולצרף כצרוף הכסף וכבחון הזהב באילנא דטו"ר הם דוגמת נסיון דסוטה כתב כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא הה"ד (דניאל

י"ב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים דאינון מסטרא דטוב וקיימין
בנסיונא והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע כו' והמשכילים
יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר
והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו
ספר הזהר מן זוהרא דאמא עלאה תשובה באלין לא צריך
נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו ספר
הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון (דברים ל"ב) ה'
בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (ועיין זוה"ק בראשית כ"ו ע"א וברע"מ כי
תצא רע"ט).

וראיתי כתוב בשם קדוש א' מדבר כי עלינו לתת שבח
והודאה להש"י בכל יום שבאנו לעולם אחר שנתגלה ס' זוה"ק
בעולם. אמנם מרוב הטרדות ודוחק הפרנסה ותלאות פגעי
הזמן שכמעט כשל כח הסבל ה' ירחם מעטים המה שיקחו
להם פנאי בכל יום לשום מעיינים בספר הזוה"ק.

ועל זאת היה תמיד לבי דוי בראותי שספר הזוה"ק הוא
מלא מכל דברי מוסר שכליותים רעיונות נשגבים מלי
דחסידותא וחקירות עמוקות על דרך טהרת הקדש, מלבד מה
שכל יסודי חכמת הקבלה נובעים ממנו. ואחר כל אלה הוא
כספר החתום מפני שהוא מחובר בלשון הארמית שהיתה אז
שפה המדוברת ועתה היא שפה מתה ומה בצע בספר קדוש כזה
אם אך אחד מעיר ושנים ממשפחה ילמדו בו בהבנה, האם
באופן זה יתפשט לימוד הזוה"ק בין ישראל קודם ביאת הגואל
כנבואת אליהו הנביא.

לכן סמכתי לכל מאמר מהזוהר הקדוש מפירוש הקדוש
בעל הסולם, ומחולק לקטעים כדי להקל על הקורא.

והעתקתי על פי רוב המאמרים הראויים להציגם על דרך
פשט ופירוש הפסוקים וגם במקום שבאו הדברים סתומים
מלהבין כפשוטן לא מנעתי מלהציגם מכמה טעמים:

א) שהלימוד בזוה"ק מועיל אף בלתי הבנת הענין והרי"ס' תקוני זהר מחולק לימים ללמדו מר"ח אלול עד אחר עשי"ת אף שכמעט רובו ככולו לא רבים יחכמו לעמוד בסודו לדעת פירוש הדברים.

ב) עוד לא אלמן ישראל משרידים בעם שיש להם קצת ידיעה בפנימיות הדברים ששרשם בחכמת האמת.

ג) נראה שהנפש הישרה מתפעלת בראותה כי הדברים אינם כפשוטן ורב טוב צפון וע"ז נאמר מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך.

כתוב בספרים הק' שראוי לכל אדם לזכות את הרבים, ואם יזכה שיועילו דבריו לאחד מני אלף די לו אם לא בא לעולם אלא לדבר הזה (ועיין שו"ת חת"ס).

בטחוני חזק בהשם יתברך שבזכות דוד המלך ע"ה וזכות רבי שמעון בר יוחאי עם שאר החברייא קדישא יגן עלינו ובעדנו שתאריך אפך עד שובינו אליך בתשובה שלימה מלפניך אמן סלה.

ואני תפילה להשם יתברך שיהיו מעשה ידינו בזה רצוים לפניו יותר מהשגתינו בזה וכמ"ש הזוה"ק פ' יתרו (צ"ג ע"ב) על הפסוק ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ועל ידי אמירת מזמורי דוד המלך ע"ה מספר תהלים והמפורש עליו במאמרי רבי שמעון בר יוחאי בספרי הזוה"ק ותיקוני זהר וז"ח שמאיר לנו להבין עמקי סודות התוה"ק ועמקי סודות ספר התהלים. כי אך באורם יאיר לנו ותרום קרני כנסת ישראל שבעתים, ע"י למודי עץ החיים נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים במהרה בימינו אמן.

יהי רצון שחיבורי זה יהיה לעילוי נשמתו של אדמו"ר זללה"ה ותהי מנוחתו כבוד במחיצתם של צדיקים, ויעלה בתפילה על בניו ונכדיו וניניו למען ישכילו כל אשר יעשו בתורה

ובמצות ובמעשים טובים, בגשמיות וברוחניות, לאורך ימים
ושנות חיים בבריאות איתנה ובנהורא מעליא אמן.

ואני אברך ולי נאה לברך את נות ביתי רעיתי היקרה
עקרת הבית, מנשים באוהל תבורך, אשר לרוב מסירתה
והשגחתה בכל הבנים והנכדים אשר חנן ה' אותנו הגענו עד
הלום.

יהי רצון שנוכה יחדיו לראות שכל בנינו לימודי ה'
עוסקים בתורה ומזכים את הרבים, ללמוד וללמד לשמור
ולעשות, ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו
עד עולם. ונוכה לבריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים
ושנות חיים וכל טוב. ויהי רצון שאזכה לסיים בקרוב את
החלק השני של החיבור הנוכחי ולהוציאו לאור עולם לזכות
את הרבים, וכן להוציא לאור את כל חיבורי אשר חנני ה'
להגדיל תורה ולהאדירה אמן.

המעתיק והמסדר
הק' שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין

בעמח"ס: אור הזוהר, קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח
חלקים, קובץ ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני שחיטה ל"ו חלקים, ועוד
* * *

חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג
ברוקלין ניו יארק יצ"ו

ספר לקוטי זוהר תהלות דוד

ויקרא

פרק א

רבי אבא פתח {שם מח} שיר מזמור לבני קרח. האי שיר תושבחתא מעליא הוא על כל שאר תושבחן. דזכו לשבחה ליה בני קרח. שיר מזמור. תושבחתא על תשבחתא. תשבחתא דאתפלג לתרין תושבחן וזכו בני קרח לשבחה לה לכנסת ישראל. ושבחה דכנסת ישראל קא אמרי. ומאי הוא דכתיב {שם} גדול יי' ומהלל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. אימתי אקרי קב"ה גדול. בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה הה"ד {שמות רלא} בעיר אלקינו הוא גדול. בעיר אלקינו עם עיר אלקינו. אמר ליה רבי יהודה אלקינו מאי בעי הכא. א"ל הכי הוא ודאי האי עיר דחלא אלקינו (ס"א חילא) ותושבחתא דישראל הוא. מאי משמע. אשתמע דמלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא. ולא הוא גדול ולא מהולל. ובג"כ כל מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא כל שבחה אעדוי מניה ולא הוא בכללא דאדם, ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי לאתברכא. כתיב

{איוב א} ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם
תנין בספרא דרב המנונא סבא. דבת זוגו בדחילו
דקב"ה הות כותיה ומסטרא דאתתיה אקרי גדול.
או הכא גדול יי' ומהולל מאד. ובמה הוא גדול.
הדר ואמר בעיר אלקינו הר קדשו. ובגין כך
תושבחתא דא בשני. ואי תימא אמאי לא כתיב כי
טוב בשני בגין דזמינין לאתפרשא. ורזא דמלה
{בראשית ב} לא טוב היות האדם לבדו בזמנא
דאיהו לבדו לא טוב כתיב. וע"ד לא כתיב כי טוב
בשני. גדול יי' ומהלל כדקאמרן. יפה נו משוש כל
הארץ תושבחתא דזווגא דילהון. יפה נו דא
קודשא בריך הוא ודא צדיק משוש כל הארץ כדין
הוא חדוותא דכלא וכנסת ישראל מתברכא.
אלקים בארמנותיה נודע למשגב וגו'. אלין אינון
נצ"ח והו"ד דתמן כנישותא דכל ברכאן כנישותא
דחדוותא. מתמן נפקא ע"י דהאי דרגא דאקרי
צדיק ותמן אתכנשו ברכאן לבסמא להאי עיר
קדישא ולא תברכא מתמן. כי הנה המלכים נועדו
אלין כל כתרי מלכא בכללא חדא. ולא תר אחרא
מלין אלין סלקין. פתח ר' חייא ואמר {תהלים
לב} חטאתי אודיעך וגו' מכאן אוליפנא דכל ב"נ
דמכסי חטאוי ולא מפרש לון קמי מלכא קדישא.
ויתבע עליהו רחמי לא יהבין ליה למפתח פתחא
דתשובה בגין דאיהו אכסי (נ"א מכסי) מיניה ואי
איהו פריש לון קמי קב"ה חייס עליה ויתגברון
רחמי על דינא וכ"ש אי איהו בכי. דהא כל פתחין
סתמיין איהו פתח ואתקבל צלותיה ועל דא פרישו

דחטאוי יקרא הוא דמלכא לאגברא רחמי על
דינא וע"ד כתיב {שם נ} זובח תודה יכבדנני. מהו
יכבדנני תרין כבודין אנון חד לעילא וחד לתתא
חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי. האי קרא
קשיא בכלא בסגיאנות מלין דהא באודה עלי פשעי
סגי. מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי ולבתר
אודה עלי פשעי ליי'. ועוד דהא אודה עלי פשעי
ליי'. לך מבעי ליה. אלא דוד כל מלוי ברוח הקדש
אמרן. ולמלכותא דשמיא אמר בגין דאיהי שליחא
מתתאי לעלאי. ומעלאי לתתאי ומאן דבעי
למלכא. לה אודע בקדמיתא ועל דא חטאתי
אודיעך (ד"א למלכותא דשמיא קאמר) ועוני לא
כסיתי מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי
ליי' דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה ושלמא
דבעי ב"נ לאעלה קמיה. באודאה. דהא שלמים
הכי מתקרבין באודאה. דכתיב {ויקרא ו} על זבח
תודת שלמיו. {תהלים לב} ואתה נשאת עון
חטאתי סלה. דא לעילא לעילא אתר דעתיקא
קדישא שריא. בג"כ האי קרא אחיד בכלא כגוונא
דא מאן דיתבע בעותיה למלכא בעי ליחדא שמא
קדישא ברעותיה מתתא לעילא ומעילא לתתא
ולקשרא כלא בחד קשרא ובההוא קשורא
אשתכח בעותיה. א"ר יוסי מאן הוא חכימא
למתבע בעותיה כדוד מלכא דהוא הוה נטיר
פתחא דמלכא. א"ל רבי חייא ודאי הכי הוא וע"ד
אורייתא אולי לן ארחי דמלכא קדישא בגין דננדע
למיהך אבתריה כד"א {דברים יג} אחרי יי'

אלקיכם תלכו וגו'. יתבו גו ההוא מערתא כל
ההוא יומא כד רמש ליליא אתנהיר סיהרא
במערתא עברו תרי טייעי וחמריהון טעינן מחמרא
ומיכלא לגרמייהו שארי על מטולא אמרי האי
להאי נבית הכא ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי
ואנן נעול למערתא דא. א"ל חבריה עד לא ניעול
תימא האי קרא דלא מתישבא. א"ל מאי הוא.
א"ל מלה חד דכתיב {תהלים נב} אודך לעולם כי
עשית וגו'. מהו כי עשית ולא כתיב מה. וכתיב כי
טוב נגד חסידך. וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב
לא הוה בידיה אמר ווי לטיוענא דשבקנא לקב"ה
בגיניה. רבי חייא ור' יוסי דהוו יתבי במערתא חדו
א"ר חייא לר' יוסי ולא אמרית לך. דכד עביד
קב"ה ניסא בכלא עביד. נפקו כד נפקו אקדים ר'
חייא ופתח {ישעיה נז} שלום שלום לרחוק תרי
שלמא הכא חד לרחוק וחד לקרוב וכלא חד
לרחוק דאתעביד קרוב. (תו לרחוק) דא הוא
מאריה דתשובה קודם הוה רחוק והשתא איהו
קרוב. תו רחוק כד ב"נ אתרחיק מאורייתא רחיק
הוא מקב"ה ומאן דקריב לאורייתא קריב ליה
קב"ה בהדיה והשתא אתחברו עמנא ועולו
למערתא אתו אינון טייעין ואשתתפו עמהון
אשתנקלו לחמרייהו ואתקנו למיכל נפקו כולהו
לפום מערתא. אמר חד מן טעיין נימרו לן מארי
דאורייתא האי קרא אודך לעולם כי עשית ואקוה
וגו'. כי עשית מהו כי עשית ולא כתיב מה וכתיב
כי טוב נגד חסידך וכי לגבי אחרא לאו הוא טוב.

א"ר חייא כי עשית ודאי ומה עשית לעולם. דבגין
האי עולם דעבד קב"ה ואתקן ליה אודי ב"נ
לקב"ה בכל יומא. ואקוה שמך כי טוב נגד
חסידיך הכי הוא ודאי לקבלי אינון זכאין שמא
דקב"ה טוב ולא לקבלי חייביא דמבזין ליה בכל
יומא ולא משתדלי באורייתא. א"ל יאות הוא
אבל מלה שמענא מבתר כותלא ומסתפינא
לגלאה. אמרו ליה רבי חיא ורבי יוסי אימא מילך
דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד. אמר לון
יומא חד הוינא אזיל ללוד עאלנא למתא
ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד ור"ש בן יוחאי
הוה בההוא ביתא. ושמענא מפומיה האי קרא
אודך לעולם כי עשית. אודך דוד המלך ע"ה
(לקב"ה) אמרו על ההוא עולם בתראה דאיהו
עבד. דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם וביה
ירית מלכותא. ואקוה שמך כי טוב. דא קב"ה
ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב. אימתי אקרי
טוב נגד חסידיך. מאן אינון חסידיך אלא אית
חסד ואית חסד. ואלין אקרונן חסדי דוד {ויחי
רי"ט תרומה קס"ט} הנאמנים. וכד אלין חסדי
דוד אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא
קדישא כדין אקרי יסוד טוב כדין אשתכח טוב
לגביהו. דהא (ס"א כד אשתכח כמה דאיהו ביה)
כמה דאשתכח דאיהו ביה הכי איהו מבשם להאי
עלמא בתראה וכלא אשתכח בברכה ועל דא דוד
הוה מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו
אחיד ביה. מלין אלין הכי שמענא לון אבל לא

ידענא מאי הוא. אתו ר' חייא ור' יוסי ונשקו ליה
ברישיה. א"ר חייא מאן חפי עינד בעפרא ר"ש בן
יוחאי דאנת באתרך ואנת מרעיש טורייא עלאי.
ואפילו צפורי שמיא וכלא חדאן במלולך ווי
לעלמא בההיא שעתא כד תסתלק מניה. תו פתח
ואמר ההוא גברא הא מלה אחרא שמענא מניה
בההיא שעתא בקרא דכתיב {דניאל ט} ועתה
שמע אלקינו אל תפלת עבדך ואל תחנונו וגו'
למען אדני ואמר הכי. אי שמא דא מעליא (נ"א
לעילא) מכלא שפיר הוא דהכי אמרין עביד בדיל
מלכא. אבל שמא דא הא ידיע דהוא אתר בי דינא
דמניה נפיק דינא לעלמא. מאן חמא דאמרין
למלכא עביד בגין עבדך או בגין מלה זעירא מנד.
אלא הכי אצטריך דשמא דא אתקין ביתא
למלכא. ובי מקדשא לתתא. ודא אחיד בדא בגין
דאתקשר דא בדא. וכד מקדשא לתתא קאים
בקיומיה האי שמא לעילא קאים בקיומיה ודא
הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא והיכלא
דא בגין דלא ישתכחת מטרוינתא דיתבא לבר
מהיכלה. או הכא {שם} והאר פניך על מקדשך
השמים למען אדני. מ"ט למען אדני דלא ישתכח
לבר מן דיוריה. תוהו ר' חייא ור' יוסי וחדו
בההוא ליליא. בתר דאכלו פתח חבריה טייעא
ואמר אימא קמייכו מלה חד דאשתדלנא ביה האי
יומא האי קרא דכתיב {תהלים סג} מזמור לדוד
בהיותו במדבר יהודה דוד אמר שירתא כד הוה
עריק מחמוי אמאי אמר {שם} אלקים אלי אתח

אשחרך צמאה לך נפשי וגו'. אלקים אלי אתה. דהא בגבורה אחידא תדירא. אשחרך. וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקב"ה בארעא רחיקא ואתתרך מארעא דשכינתא שריא. אלא אע"ג דאתתרך מתמן לא שביק דידיה לשחרא ליה לקב"ה. ואנא שמענא אשחרך כמאן דאמר איזיל לאתחזאה קמך בר דלא יכילנא. כך אשחרך בר דאנא לבר מאתר דשכינתא שריא. צמאה לך נפשי. דהא נפשאי וגופא דילי תאיבין לגבך לאתחזאה קמך ולא יכילנא בגין דאנא בארץ ציה ועי בלי מים. דהא ארץ ציה ועי אקרי לבר מאתר דשכינתא שריא בגין דמים חיים לא שכיח הכא ומאן אינון מים חיים דא שכינתא דכתיב בה {בראשית כו} באר מים חיים ועל דא ארץ ציה ועי בלי מים כתיב. אמרו רבי חייא ורבי יוסי ודאי אורחא תקינא קמן עאלו למערתא ודמכו בפלגו ליליא שמעו קל חיותא במדברא דנהמי. אתערו. אמר רבי חייא הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל דהיא משבחת למלכא אמרו כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא. יתבו כלהו. פתח רבי חייא ואמר {תהלים כב} למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מאן אילת השחר דא כנסת ישראל דאקרי {משלי ה} אילת אהבים ויעלת חן. וכי אילת השחר ולא כל יומא. אלא אילת מההוא אתר דאקרי שחר כד"א {הושע ו} כשחר נכון מוצאו. ודוד מלכא על כנסת ישראל קא אמר דא דהא לא אמרה כנסת ישראל דא

(ס"א דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר כד"א כשחר נכון מוצאו. ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמר דא) משמע דכתיב על אילת השחר. תא חזי בשעתא דרמש ליליא פתחין סתימין דעלאי ותתאי משתכחי (ס"א משתככי) וכל אינון רחיקין מתערין ואזלין ושטאן כל עלמא ומהדרין על גופי בני נשא וסחרי לאתרייהו ולערסייהו וחמאן דיוקנא דמלכא קדישא ומסתפי דהא אתקפו בערסייהו במלי דשמא קדישא. ובני נשא נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה והא אוקמוה. זכאה חולקהון דצדיקיא דנשמתהון סלקין לעילא ולא מתעכבי באתר אחרא דלא אצטריך. כד אתפלג ליליא כרוזא קאים וכריז ופתחין פתיחו. כדין רוחא חד דסטר צפון אתער. ואקיש בכנור דדוד ומנגן מאליו ושבתת למלכא וקב"ה משתעשע בצדיקייא בגנתא דעדן. זכאה חולקיה מאן דאתער בההוא זמנא ואשתדל באורייתא וכל מאן דקאים בההוא זמנא ואשתדל באורייתא אקרי חבריה דקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד אלא דאלין אקרונ אחים ורעים ליה דכתיב {תהלים קכב} למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ואקרונ חברים בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין דכתיב {שיר ח} חברים מקשיבים לקולך. כד אתי יממא כרוזא קאים וכריז ופתחין דסטר דרומא אתפתחו ומתערין ככבים ומזלות ופתחין דרחמי אתפתחו ומלכא יתיב וקביל

תושבחן. כדין כנסת ישראל נטלא לאינון מלין
וסלקא וכל אינון חברים אחידן בגדפהא ומלייהו
אתיין ושריין בחיקא דמלכא. כדין פקיד מלכא
למיכתב כל אינון מלין ובספרא כתיבו כל אינון
בני היכליה וחוטא דחסד אתמשך עלייהו.
דמההוא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא ומניה
דחלין עלאין ותתאין הוא עאל בכל תרעי מלכא
ולית מאן דימחי בידוי. ואפילו בזמנא דמאריהון
דדינא קיימין למידן עלמא לא דיינין עליה דינא
בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא דאשתמודעא
דאיהו מהיכלא דמלכא ובגין דא לא דיינין עליה
דינא. זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי
באורייתא וכ"ש בזמנא דמלכא תאיב על מלי
דאורייתא. ת"ח רזא דמלה לא קיימא כנסת
ישראל קמי מלכא אלא באורייתא וכל זמנא
דישראל בארעא אשתדלו באורייתא כנסת ישראל
שראת עמהון. כד אתבטלו ממלי אורייתא לא
יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא בגיני כך בשעתא
דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא
אתתקי חילהא ומלכא קדישא חדי לקבלא לה
וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי מלכא
ואורייתא לא אשתכחת עמה כביכול תשש
חילהא. ווי לאינון דמחלשין חילא דלעילא בגיני
כך זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וכ"ש בההיא
שעתא דאצטריך לאשתתפא בה בכנסת ישראל
כדין קב"ה קארי עליה {ישעיה מט} ויאמר לי
עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. פתח רבי יוסי

ואמר {שופטים ה} לבי לחוקקי ישראל
המתנדבכים בעם ברכו יי' ת"ח כל רעותא וכל
לבא דבעי בר נש לארקא ברכאן מעילא לתתא
ליחדא שמא קדישא לבעי בצלותא לקב"ה
ברעותא ובכוונה דלבא. לנגדא מההוא נחלא
עמיקא כמה דכתיב {תהלים קל} ממעמקים
קראתיך יי' דתמן עומקא דכלא בעמיקי עלאי.
דאינון שרותא עלאה דאבא ואמא מזדווגין או
הכא לבי לחוקקי ישראל. מאן חוקקי ישראל לא
כתיב חקוקי ישראל אלא לחוקקי אלין אבא
ואמא דאינון מחקקי לישראל קדישא דאיהו נגיד
מבינייהו. המתנדבים בעם אלין אינון אבהן
דאקרון נדיבים כד"א {שם מז} נדיבי עמים
נאספו עם אלקי אברהם. כדן ברכו יי' לנגדא
מיניה ברכאן לתתא וישתכחון ברכאן בעלמא
כלהו. דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא
הוא בחדוותא כלא הוא בשלימו. זכאה חולקהון
דישראל דקב"ה מריק עליהון ברכאן. וציית
צלותהון ועלייהו כתיב {שם קב} פנה אל תפלת
הערער ולא בזה את תפלתם וגו' : : (תאנא) א"ר
חייא יומא חד הוינא אזיל בארחא למיהך גביה
דר' שמעון למיל מניה פרשתא דפסחא ערעית בחד
טורא וחמינא בקיעין גומין בחד טינרא ותרין
גוברין בה עד דהוינא אזול שמענא קלא דאינון
גוברין והוו אמרין {תהלים מח} שיר מזמור לבני
קרח גדול יי' ומהלל מאד וגו'. מאי שיר מזמור
אלא הכי תאנא משמיה דר' שמעון שיר דאיהו

כפול שיר דאיהו משובח משאר שירין. ועל דאיהו משובח משאר שירין תרין זמנין אתמר ביה שירתא וכן {שם צב} מזמור שיר ליום השבת. כה"ג שיר השירים אשר לשלמה. שירתא לעילא מן שירתא. שיר מזמור שירתא דקב"ה דקא מזמרי בני קרח (על) אינון דיתבי על פתחא דגיהנם ומאן אינון. אחוהון דאינון דיתבי בתרעי דגיהנם ועל דא שירתא דא ביום שני אתמר. קריבנא גביהו אמינא להו מאי אסקייכו באתר דא אמרו מזבני אן ותרי יומי בשבתא בדילנא מישוב' ונעסק באורייתא בגין דלא שבקין לן בני נשא כל יומא ויומא. אמינא זכאה חולקכון. וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן רבי חזקיה פתח ואמר {ישעיה כט} לכן מה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו'. האי קרא קשיא לכן כה אמר יי' אשר פדה את אברהם מבעי ליה. מאי כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. אלא הא אוקמוה והא אתמר דיעקב פדה את אברהם ודאי. דבההיא שעתא דנפל בגו נורא דכשדאי דנו דיניה (ס"א ואמרו קמי קב"ה בגין מאי ישתזיב האי זכות אבהן לית ליה א"ל ישתזיב בגין בנוי דהכי תניא ברא מזכי אבא. אמרו הא ישמעאל דנפיק מניה. אמר קב"ה הא יצחק דיושיט קדליה על גבי מדבחא. אמרו הא עשו דנפיק מניה. אמר הא יעקב דאיהו כרסייא שלימתא וכל בנוהי שלימין קמאי. אמרו הא ודאי בזכותא דא ישתזיב אברהם. הה"ד אשר

פדה את אברהם. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מאן אינון ילדיו מעשה וגו'. אלן אנון חנניה מישאל ועזריה דאפילו גרמייהו לגו נורא יקידתא לקדשא שמי. לא עתה יבוש יעקב. מאי בעי הכא יעקב והא כתיב {דניאל א} ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה. בני יהודה אקרונ ובגין כך לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה. מאי לא עתה יבוש יעקב, אלא הכי תנין בההיא שעתא דאתכפיתו למנפל בנורא כל חד ארים קליה ואמר גבי כל אינון עמין ומלכין ואפרכיא. חנניה אמר {תהלים קיח} יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. יי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. טוב לחסות ביי' וגו'. מישאל פתח ואמר {ירמיה ל} ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' כי אתך אני נאם יי' להושיעך כי אעשה וגו'. בההיא שעתא דשמעו כלהו שמא דיעקב תוהו וחייכו בלצנותא. עזריה פתח ואמר {דברים ו} שמע ישראל יי' אלקינו יי' אחד. הה"ד {ישעיה מד} זה יאמר ליי' אני וגו' זה יאמר ליי' אני דא חנניה. וזה יקרא בשם יעקב דא מישאל. וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה דא עזריה. ביה שעתא כנש קב"ה פמליא דיליה אמר לון במאן מלה מאינון מלין דאמרו אלן תלתא אשזיב לון. פתחו ואמרו {תהלים פג} וידעו כי אתה שמך יי' לבדך עליון על כל הארץ. בה שעתא אמר קב"ה לכורסייא כורסייא דילי במאן מלה מאינון מלין אשזיב

לאינן צדיקיא. אמר ליה בההוא מלה דכולהו
חייכין בה אשזיב לון לא עתה יבוש יעקב ולא
עתה פניו יחורו כמה דקאים יעקב לגבי דאברהם
בנורא יקום השתא לגבי אלין. הה"ד כה אמר יי'
אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש
יעקב וגו' מההיא כסופא דלצנותא. תנא כלהו
דהוו חייכין ממלה דא אתוקדו בההוא נורא וקטל
לון שביבא דנורא. מאן שזיב לאלין על דהוו מצלן
קמי קב"ה ומיחדן שמיה כדקא יאות. ועל
דמיחדן שמיה כדקא יאות אשתזיבו מההוא נורא
יקידתא. אך בעשור לחדש השביעי הזה יום
הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם רבי חייא
פתח {שם לב} לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי
חטאה. לדוד משכיל הא תנינן בעשרה זיני זמרא
אתקרי (נ"א אתתקן) ספר תהלים. בנצוח. בנגון.
במשכיל. במכתם. במזמור. בשיר. באשרי.
בתפלה. בהודאה. בהללויה. ועלאה מכלהו
הללויה והא אוקמוה. הכא משכיל אתריה ידיע
מהו משכיל מייא דאחכימו לאינן דשתו להו
ההוא אתר (ס"א דמשתדלין בההוא אתר) דאקרי
משכיל כד"א {משלי טז} משכיל על דבר ימצא
טוב. ובגין דאקרי הכי תליא ביה סליחה חירו
דחירין הה"ד אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. מאי
כסוי חטאה הא אוקמוה דהוא כסוי מב"נ ההוא
חטאה דחב לקב"ה ואודי קמי קב"ה אבל (ס"א
כסוי חטאה) ת"ח כד ב"נ חטי וחב זמנא חדא
ותרין ותלתא ולא אהדר ביה הא חובוי באתגלייא

אינון ומפרסמי לון לעילא ומפרסמי לון לתתא
וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי אסתלקו מסחרניה
דפלנייא נזי הוא ממאריה נזי הוא לעילא נזי הוא
לתתא ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה ווי ליה
דלא חייש ליקרא רמאריה קב"ה גלי חוביה
לעילא הדא הוא דכתיב {איוב כ} יגלו שמים עונו
וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש אזיל בארחא
דאמריה ואשתדל בפולחניה ואזדמן ליה חטאה
חד כלא מכסין עלול' עלאין ותתאין דא אקרי
כסוי חטאה. א"ל ר' אבא עד כען לא מטית
לעקרא דמלה ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו
חברייא שפיר. אבל אי הכי מכוסה חטאה מבעי
ליה מהו כסוי חטאה. אלא תרי מלי דחכמתא
אית ביה ותרוייהו הכי. חד כמה דתנינן דעובדין
טבין דבר נש עביד בהאי עלמא עבדין ליה בההוא
עלמא לבושא יקירא עלאה לאתלבשא בהו. וכד
בר נש אתקין עובדין טבין וגברין עליה עובדין
בישין ואשגח ביה קב"ה ועובדוי בישין סגיאין
ואיהו רשע דאשתכח חטאה קמי מאריה ותוהא
על אינון טבאן דעבד בקדמיתא הא אתאביד הוא
מכלא מהאי עלמא ומעלמא דאתי. מה עביד
קב"ה מאינון טבאן דעביד האי חטאה בקדמיתא.
אלא קב"ה א על גב דההוא רשע חטאה אתעביד.
אינון טבאן וזכיין לא אתאבידו אית צדיק דאזיל
בארחוי דמלכא עלאה ואתקין לבושו מעובדוי
ועד לא אשלים לבושו אסתלק. קב"ה אשלים
ליה מאינון עובדין דעבד (ס"א דאביד) האי רשע

חטאה ואשלים לבושו לאתתקנא בהו בההוא
עלמא הה"ד {שם כז} יכין וצדיק ילבש ההוא
חטאה אתקין וצדיק אתחפי ממה דאיהו תקין
הה"ד כסוי חטאה (כסוי הוא מידא דחטאה
אתחפי מחטאה) וע"ד לא כתיב מכוסה אלא
כסוי. וחד. דאתחפי ההוא חטאה דהאי זכאה
באינון דאקרון מצולות ים דהא מאן דנפיל
במצולות ים לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין
עליהו (מאן מצולות ים) כד"א {מיכה ז} ותשליך
במצולות ים כל חטאתם. מאן מצולות ים אלא
רזא יקירא הוא והא (ס"א אוקמוה ר"ש אמר)
אוקמיה ר"ש ואמר כל אינון דאתו מסטרא
תקיפא ואתאחדו בזינין בישין בכתרין תתאין
כגון עזאזל ביומא דכפורי דא אקרי מצולות ים
כזפטא דכספא כד בחנין ליה בנורא הה"ד {משלי
כה} הגו סיגים מכס כך האי מאינון מצולות ים
הוא ומצולות ים אקרי מצולות מההוא ים
קדישא מצולות זוהמא דכספא ועל דא כל אינון
חטאין דישראל שדיין לגויה (ס"א לגביה) והוא
קביל לון וישתאבון בגויה. מ"ט בגין דאיהו
חטאה אקרי מאי חטאה גרעונא וע"ד הוא גרעונא
דכלא ונטל גרעונא דגופא ודנפשא. בהאי יומא
נחית האי מצולות ים זוהמא (דכספא) דנפשא
ונטיל זוהמא דגופא. מאן היא זוהמא דגופא דא
אינון חובין דאתעבידו על ידי דיצר הרע דאקרי
מזוהם מנוול.

בס"ד

פרק א

מאמר קרבן לה'

(א) ר' אבא פתח וכו': רא"פ, שיר מזמור לבני קרח, שיר הזה הוא שבח העולה על כל שאר השבחים, שזכו בני קרח לשבח לו. שיר מזמור, שהוא לשון כפול, יורה, שבח על שבח, שבח שנחלק לשני שבחים.

(ב) וזכו בני קרח וכו': וזכו בני קרח לשבח לכנסת ישראל, ושבח כנסת ישראל אמרו. ומהו, כי כתוב, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. שפירושו, מתי נקרא הקב"ה גדול הוא, בזמן שכנסת ישראל, שהיא המלכות, נמצאת עמו. זהו שכתוב, בעיר אלקינו, הוא גדול, שפירושו, עם עיר אלקינו שהיא המלכות, הוא גדול. פירוש. כי ז"א שנקרא הויה הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, וחכמה ה"ס ג"ר, המכונה גדלות. וז"ש, אימתי אקרי קב"ה גדול, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה, כי אז הוא ממשיך חכמה בשביל המלכות, הנקראת כנסת ישראל, ויש לו ג"ר ונקרא גדול. כי אין החכמה נגלית בשום ספירה אלא במלכות לבדה. כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד).

(ג) אמר ליה ר' יהודה וכו': אמר לו ר"י, למה צריך לומר כאן אלקינו, כי היה מספיק שיאמר, בעיר הר קדשו. אמר לו כן הוא ודאי, כי עיר זו,

שהיא מלכות, יראת אלקינו היא נקראת, והיא שבחם של ישראל. מה מלמדנו הכתוב, הוא מלמדנו, שהמלך בלי המלכה אינו מלך, ואינו גדול. ואינו מהולל, כמ"ש בדבור הסמוך. ולכן כל מי שאינו נמצא דכר ונוקבא, נעדר ממנו כל שבת, ואינו בכלל אדם, ולא עוד אלא שאינו כדאי להתברך.

ד) כתיב ויהי האיש וגו': כתוב, ויהי האיש גדול מכל בני קדם. למדנו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו של איוב, היתה כמוהו ביראת הקב"ה, ומצד אשתו היה נקרא גדול. אף כאן, גדול ה' ומהולל מאד, במה הוא גדול. חזר ואמר, בעיר אלקינו הר קדשו, דהיינו המלכות, ומצדה נקרא ה' גדול, מטעם שהחכמה שה"ס הגדולת, אינו מושפע לו"א אלא כשהוא עם הנוקרא, (כנ" באות נ"ו).

ה) ובגין כך תושבחתא וכו': ומשום זה שבח זה נאמר ביום שני. כי ג' ימים הראשונים דמעשה בראשית הם כנגד ג' קוין דז"א, ויום שני הוא קו שמאל, שמשם נמשך החכמה אל המלכות, בסו"ה שמאלו תחת לראשי וגו'. ואם תאמר, למה לא כתוב, כי טוב בשני, אם הוא חשוב כל כך, שמשם נמשך החכמה, ומשבי, משום שעתידים להפרד. כלומר, כל עו שלא נפרדו ז"א ומלכות זה מזה, אלא המלכות, שבה החכמה, היתה דבוקה בז"א, והיו שניהם פרצוף אחד, לא היה טוב. וסוד הדבר, לא טוב היות האדם לבדו. כי בזמן הוא

לבדו, והנוקבא עוד לא נלקחה ממנו, כתוב, לא טוב, וע"כ לא כתוב, כי טוב ביום השני.

(ו) גדול ה' ומהולל וכו': גדול ה' ומהולל. פירושו כמו שאמרנו, דהיינו, שהוא גדול, רק כשהוא עם המלכות. יפה נוף משוש כל הארץ, הוא השבח של החיבור שלהם, כי יפה נוף, זהו הקב"ה, וזהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א. משוש כל הארץ, כי אז שמחת הכל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתברכת.

(ז) אלקים בארמנותיה נודע וגו': אלו הם נצח והוד, המכונים ארמונות, שמשם קיבוץ כל הברכות קיבוץ השמחות היוצאות משם על ידי מדרגה זו הנקראת צדיק, דהיינו יסוד, ושם, ביסוד, מתקבצות הברכות, לבשם את עיר הקדושה הזו, שהיא המלכות, שתתברך משם. כי הנה המלכים נועדו, אלו הם כל ספירות המלך, שהוא ז"א, בכלל אחד. תחת השם מלך. וגם המלכות נקראת מלך, ועל שניהם נאמר, המלכים, ואלו הדברים עולים לענין אחר. (כמ"ש לעיל ויגש דף ח' אות כ"ח כ"ט ל').

פרק ב'

מאמר חטאתי אודיעך

(א) ר' חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, בעוד שהיו הולכים, אמר ר' יוסי לר' חייא נעסוק בדברי תורה, בדברי עתיק יומין. פתח ר' חייא ואמר, חטאתי אודיעך וגו'. מכאן

למדתי, שכל אדם המכסה חטאין ואינו מודה עליהם לפני מלך הקדוש, לבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתוח פתח תשובה, משום שהוא מכסה ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקב"ה, הקב"ה מרחם עליו, ומתגברים הרחמים על הדין.

(ב) וכ"ש אי איהו וכו': וכל שכן אם הוא בוכה, כי את כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ומתקבלת תפלתו. ועל כן, וידוי חטאיו הוא כבוד המלך, להגביר הרחמים על הדין, וע"כ כתוב, זובח תודה יכבדני. מהו יכבדני? ולא כתוב יכבדני. הוא, כי שני כבודים הם, אחד למעלה ואחד למטה, דהיינו, אחד בעולם הזה, ואחד בעולם הבא.

(ג) האי קרא קשיא וכו': מקרא זה קשה כולו, כי מרבה מלים, שהרי באודה עלי פשעי, די, ומהו שאומר, חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי, ואח"כ אומר, אודה עלי פשעי לה'. ועוד. שאומר, אודה עלי פשעי לה', לך, היה צריך לומר, כמו שאומר מקודם לכן חטאתי אודיעך ואינו אומר לה'.

(ד) אלא דוד וכו': ומשיב, אלא דוד, כל דבריו ברוח הקדש אמרם. ולמלכות שמים אמר, משום שהיא שליח, כלומר מתווכת ממטה למעלה, שהיא הפתח לספירות עליונות. והאדם צריך לכנוס בו תחילה, וממעלה למטה, שהשפע מספירות העליונות היא מקבלת אותו ומשפעת למטה. ומי שצריך למלך, מודיע לה תחילה, ועל

כן חטאתי אודיעך, זה דאמר למלכות שמים.
ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם, שהוא יסוד
דז"א. אמרתי אודה עלי פשעי לה'. זה מלך
הקדוש, שהוא ז"א, שכל השלום שלו. והשלום
שצריך האדם להביא לפניו הוא בהודאה, דהינו
שיתודה על חטאיו, כי שלמים כך מתקבים
בהודאה, שכתוב, על זבח תודת שלמיו. ואתה
נשאת עון חטאתי סלה, זהו למעלה למעלה
באו"א עלאין, שהם המקום שעתיקא קדישא,
שהוא הכתר שורה בו. וע"כ מקרא זה אחוז בכל.
דהיינו במלכות, וביסוד, ובת"ת, ובאו"א עלאין,
שבהם שורה הכתר.

ה) כגוונא דא מאן וכו': כעין זה מי שמבקש
בקשה מן המלך, צריך ליחד את השם הקדוש
ברצונו, ממטה למעלה, ממלכות עד הכתר,
וממעלה למטה, מכתר עד מלכות. ולקשר הכל
ביחוד אחד. בא"ס ב"ה ביחוד זה יכלול בקשתו.
אמר ר' יוסי, מי הוא חכם לבקש בקשתו כדוד
המלך, שהוא היה שומר פתח המלך, שהיה
מרכבה להמלכות הנקראת פתח המלך. א"ל ר'
חייא, ודאי כך הוא. וע"כ התורה מלמדת אותנו
דרכי המלך הקדוש כדי שנדע ללכת אחריו.
כש"א, אחרי ה' אלקיכם תלכו וגו'.

פרק ג'

מאמר אודך לעולם כי עשית

א) יתבו גו ההיא וכו': ישבו בתוך המערה ההיא כל אותו היום, כשהחשיך הלילה, האירה הלבנה אל המערה. עברו שני סוחרים, וחמוריהם עמוסים מיין ואוכל לעצמם. נחו על משאם, אמרו זה לזה, נלון כאן. ניתן מאכל ומשקה לחמורים, ואנו נכנס למערה זו. אמר לו חבירו, בטרם שנכנס תאמר לי מקרא הזה, שאינו מתישב עלי.

ב) א"ל מאי הוא וכו': אמר לו מהו. אמר לו, מלה אחת, שכתוב, אודך לעולם כי עשית וגו'. מהו, כי עשית, ולא כתוב מה עשה. וכתוב, כי טוב נגד חסידך. וכי לאחרים אינו טוב. הלא הקב"ה טוב לכל. לא היתה בידו תשובה. אמר, אוי לסחורה שלנו, שעזבנו בשבילה את הקב"ה. ר' חייא ור' יוסי שהיו יושבים במערה ושומעים דבריהם, שמחו. אמר ר' חייא לר' יוסי, ולא אמרתי לך, כשהקב"ה עושה נס בכולו הוא עושה. יצאו מן המערה אל הסוחרים.

ג) כד נפקו אקדים וכו': כשיצאו, הקדים ר' חייא ופתח, שלום שלום לרחוק. שתי פעמים שלום כאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד, דהיינו לרחוק שנעשה קרוב, שזה הוא בעל תשובה, שמקודם היה רחוק, ועתה הוא קרוב. עוד, רחוק פירושו, כשהאדם מתרחק מן התורה הוא רחוק מהקב"ה, ומי שקרוב לתורה, הקב"ה מקרב אותו עמו. ואמר אל הסוחרים, ועתה התחברו עמנו ובואו אל המערה. באו אלו הסוחרים ונשתתפו עמהם. הורידו המשאות מן

החמורים ונתנו להם לאכול, ויצאו כולם אל פי המערה.

ד) אמר חד מן טעיין וכו': אמר אחד מן הסוחרים, יאמרו לנו בעלי התורה מקרא הזה, אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מהו כי עשית, שלא כתוב מה. וכתוב, כי טוב נגד חסידך, וכי לאחרים אינו טוב.

ה) א"ר חייא וכו': אר"ח, כי עשית ודאי, ומה עשית, לעולם. כלומר, שפירוש הכתוב הוא, אודך, על העולם כי עשית. כי משום עולם הזה שעשה הקב"ה והתקין אותו מודה האדם להקב"ה בכל יום. ואקוה שמך כי טוב נגד חסידך. כך הוא ודאי, שכנגד הצדיקים שמו של הקב"ה הוא טוב. ולא כנגד הרשעים, שמבזים אותו בכל יום, שאינם עוסקים בתורה. אמר לו אותו הסוחר יפה הוא, אבל שמעתי מאחורי הכותל, ואני מפחד לגלות. אמרו לו ר' חייא ור' יוסי, אמור דבריך. כי התורה אינה ירושה למקום אחד.

ו) אמר לו יומא וכו': אמר להם, יום אחד הייתי הולך ללוד נכנסתי לעיר והסמכתי את עצמי אחר כותל אחד, ור"ש בן יוחאי היה באותו בית. ושמעתי מפיו, מקרא הזה, אודך לעולם כי עשית. אודך, דוד המלך אמרו, על עולם ההוא האחרון, דהיינו מלכות, שהוא עשה, שדוד המלך אחוז בו בעולם ההוא, ובו ירש המלכות. ואקוה שמך כי טוב, זהו הקב"ה ביחוד עולם הזה שנקרא

טוב, דהיינו יסוד. ומפרש הכתוב, מתי נקרא טוב, נגד חסידיך. שואל, מי הם חסידיך.

ז) אלא אית חסד וכו': ומשיב, אלא יש חסד ויש חסד, דהיינו חסד עליון שהוא חסד דז"א וחסד תחתון, שהוא חסד המתלבש במלכות דרך נו"ה, (כמ"ש ויחי אות קע"ו) ואלו, שבנצח והוד, נקראים חסדי דוד הנאמנים, (כנ"ל תרומה אות תשפ"ה) וכשאלו חסדי דוד, שהם נו"ה, נתמלאו מטוב ההוא הנמשך מעתיקא קדישא, שהוא כתר, אז נקרא היסוד טוב, ואז נמצא טוב נגדם, נגד חסידיך שהם נו"ה. וכמו שנמצא שהוא, היסוד, בו, בטוב, כך הוא מבשם את עולם האחרון הזה, שהוא מלכות, והכל נמצא בברכה. וע"כ היה דוד מחכה למדרגה זו, שהיא יסוד הנקרא טוב, המאיר לאותו עולם שהוא אחוז בו, דהיינו המלכות.

ח) מלין אלין הכי וכו': דברים אלו כך שמעתי אותם, אבל איני יודע מה הם. באו ר' חייא ור' יוסי ונשקו לו בראשו. א"ר חייא מי יוכל לכסות עיניך בעפר ר' שמעון, שאתה במקומך, ואתה מרעיש הרים עליונים ואפילו עוף השמים שמחים בדבריך. אוי לעולם בשעה ההיא שתסתלק ממנו.

ט) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, אותו האיש, הסוחר, הנה דבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה, במקרא שכתוב, ועתה שמע אלקינו אל תפלת עבדיך ואל תחנוניו וגו' למען אדני.

והוא אמר כך. אם שם הזה אדנ"י היה יותר חשוב מכל השמות, יפה הוא שאמר למען אדני, כי כך אומרים בני אדם עשה למען המלך. אבל שם הזה אדני, הרי ידוע, שהוא מקום בית בין דהיינו מלכות, שדינים יוצאים ממנו לעולם, מי ראה שיאמרו למלך עשה בשביל עברך, או בשביל דבר הקטן ממך.

(י) אלא הכי אצטריך וכו': ומשיב, אלא ודאי כך הוא צריך לומר, כמו שנאמר. כי שם הזה אדני, התקין בית למלך, ובית המקדש למטה וזה אחוז בזה, שהשם אדני שהוא השכינה, אחוז בבית המקדש, ששם משכנה, כי נתקשרו זה בזה, וכשבית המקדש למטה עומד בקיומו, שם הזה, אדני, למעלה עומד בקיומו, וזה הוא דומה, כמי שאמר למלך, בנה בית הזה והיכל הזה, כדי שלא תהיה המלכה יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן, והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני, פירושו, מה הטעם שאני מבקש על מקדשך השמים, הוא למען אדני, שלא ימצא השם אדני, שהיא המלכות לחוץ מן משכנה, שהוא בית המקדש.

(יא) תוהו ר' חייא וכו': תמהו ר' חייא ור' יוסי, ושמחו בלילה ההוא, אחר שאכלו, פתח הסוחר חברו, ואמר, אומר לפניכם דבר אחד שעסקתי בו ביום הזה, מקרא זה שכתוב, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. שדוד אמר שירה כשברח מחותנו, והיה במדבר, שואל, למה אמר, אלקים אלי אתה אשחרך וגו' בארץ ציה וגו'.

אלקים אלי אתה הרי פירושו, אשר בשם אלקים שהוא גבורה אני אחוז תמיד, להיותו במדבר. אשחרך, קשה, וכי דוד היה יכול לשחר את הקב"ה בארץ רחוקה, והוא גורש מן הארץ שהשכינה שורה בה שהיא ירושלים.

יב) אלא אע"ג דאתתרך וכו': ומשיב, אלא אע"פ שדוד גורש משם, לא עזב את שלו, לשחר את הקב"ה. ואני שמעתי, אשחרך, פירושו, כמי שאמר, אלך להתראות לפניך רק שאיני יכול. כך, אשחרך, אבל אני מחוץ למקום שהשכינה שורה בו, ואיני יכול לשחר אותך. צמאה לך נפשי, כי נפשי וגופי משתוקקים לך להתראות לפניך, ואיני יכול, משום שאני בארץ ציה ועיף בלי מים, כי מחוץ למקום שהשכינה שורה, נקרא ארץ ציה ועיף, משום שמים חיים אינם נמצאים כאן, ומה הם מים חיים. זו היא השכינה, שכתוב בה, באר מים חיים. וע"כ ארץ ציה ועיף בלי מים כתוב.

יג) אמרו רבי חייא וכו': אמרו ר"ח ור' יוסי, ודאי, שהדרך מתוקן לפנינו. נכנסו אל המערה, וישנו. בחצות לילה שמעו קול חיות המדבר נוהמים. והקיצו. אמר ר' חייא, הנה הוא הזמן לעזור לכנסת ישראל דהיינו המלכות, שהיא משבחת את המלך, דהיינו ז"א. אמרו, כל אחד ואחד יאמר דבר, ממה ששמע ויודע בתורה. ישבו כולם.

מאמר אילת השחר

(יד) פתח ר' חייא וכו': פר"ח ואמר, למנצח על אילת השחר מזמור לדוד, מי היא אילת השחר, זו היא כנסת ישראל, שנקראת אילת אהבים ויעלת חן. שואל, וכי אילת השחר היא המלכות ולא בכל היום. ומשיב, אלא הפירוש הוא, אילת, מאותו מקום הנקרא אילת אהבים ויעלת חן, והיא באה ממקום שנקרא שחר, כש"א, כשחר נכון מוצאו. שהוא חסד. ודוד המלך אמר זה על כנסת ישראל, שזה משמע, משכתוב על אילת השחר, שהיא המלכות בעת שמתלבשה בחסד.

(טו) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה בשעה שהחשיך הלילה, הפתחים של העליונים והתחתונים נמצאים סתומים. וכל אלו הרחוקים, דהיינו החיצונים, מתעוררים והולכים משוטטים כל העולם ומחזירים על גופי בני אדם ומסבבים מקומותיהם ומטותיהם, ורואים צורת המלך הקדוש, השומר אותם, ומפחדים להזיק, כי האנשים מתחזקים במטותיהם בדברי השם הקדוש, ונשמרים, ונשמות בני אדם עולות כל אחת ואחת כראוי לה. וכבר העמידוהו אשרי חלקם של הצדיקים שנשמתם עולה למעלה בעת שנתם, ואינם מתעכבות במקום שאינו צריך.

(טז) כד אתפלג ליליא וכו': כשנחלק הלילה, כרוז עומז ומכריז, ופותחים הפתחים. אז מתעורר רוח אחד של צד צפון, שהוא הארת חכמה שבקו השמאל, ומכה בכנורו של דוד, שהוא המלכות, ומנגן מאליו, ומשבחת את המלך, ז"א. והקב"ה

משתעשע עם הצדיקים בגן העדן. (כמ"ש לעיל לך
דף נ"ג ד"ה פירוש ועי' ויחי קל"ח ד"ה פירוש).

(ז) זכאה חולקיה מאן וכו': אשרי חלקו מי
שמקיץ משנתו בזמן ההוא ועוסק בתורה, וכל מי
שקם בזמן ההוא ומשתדל בתורה, נקרא חבירו
של הקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא שאלו
נקראים אחים ורעים אליו, שכתוב, למען אחי
ורעי אדברה נא שלום בך. ונקראים חברים עם
מלאכים עליונים ומחנות עליונים, שכתוב, חברים
מקשיבים לקולך.

(ח) כד אתי יממא וכו': כשבא היום כרוז
עומד ומכריז, והפתחים של צד דרום נפתחים,
ומתעוררים הכוכבים והמזלות, ופתחי הרחמים
נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות מן
החברים, שקמו בלילה. אז כנסת ישראל לוקחת
אלו דברי התשבחות, ועולה אל המלך, שהוא ז"א.
וכל אלו החברים שקמו בלילה, אחוזים בכנפיה
של המלכות, ודברי התשבחות שלהם באים
ושורים בחקי המלך, אז מצוה המלך לכתוב כל
אלו הדברים.

(ט) ובספרא כתיבו כל וכו': ובספר כתובים
כל אלו בני היכלו, והקמים בלילה, וחוט של חסד
נמשך עליהם ביום, שמחוט של חסד ההוא
מתעטר האדם בעטרה של המלך, שה"ס ג"ר,
ומתיראים ממנו עליונים ותחתונים, הוא נכנס
בכל שערי המלך, ואין מי שימחה בידו. ואפילו

בזמן שבעלי הדין עומדים לדון העולם, אינם דנים עליו דין. משום שהוא נרשם ברשימת המלך, שנודע שהוא מהיכל המלך, ומשום זה אינם דנים עליו דין. אשי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה, וכל שכן בזמן שהקב"ה משתוקק לדברי תורה. דהיינו בחצות לילה. (כנ"ל לך דף נ"ג ד"ה פירוש).

(כ) ת"ח רזא דמלה וכו': בוא וראה, סוד הדבר הוא, שאין כנסת ישראל עומדת לפני המלך, ז"א, אלא בתורה. וכל זמן שישראל שבארץ עוסקים בתורה, כנסת ישראל שורה עמהם, כשנתבטלו מדברי תורה אין כנסת ישראל יכולה למהצא עמהם אפילו שעה אחת. משום זה בשעה שכנסת ישראל מתעוררת אל המלך בתורה של התחתונים, מתחזק כחה, והמלך הקדוש שמח לקבל אותה.

(כא) וכל זמנא וכו': וכל זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך, והתורה אינה נמצאת עמה, כביכול, תש כחה. אוי לאלו המחלישים כח של מעלה. משום זה, אשרי הם מי עוסקים בתורה, וכל שכן בשעה ההוא שצריכים להשתתף עם כנסת ישראל, דהיינו בחצות לילה, (כנ"ל לך דף נ"ג ד"ה פירוש), אז הקב"ה קורא עליו, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בדך אתפאר.

פרק ד

מאמר לבי לחוקקי ישראל

א) פתח ר' יוסי וכו': פר"י ואמר, לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בוא וראה, כל הרצון וכל הלב שצריך האדם להמשיך ברכות מלמעלה למטה כדי ליחד השם הקדוש, הוא צריך להמשיך בתפלה להקב"ה ברצון ובכונות הלב, מנחל עמוק ההוא, שהוא בינה, שכתוב, ממעמקים קראתיך ה', ששם עומק הכל בעמקים העליונים, שהם התחלה עליונמה שאבא ואמא מזדווגים, דהיינו חכמה ובינה שבבינה. אף כאן, לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקי ישראל, כי לא כתוב חקוקי ישראל, אלא לחוקקי ישראל שאלו הם אבא ואמא. שהם מחוקקים, דהיינו שנותנים מוחין לישראל הקדוש, שהוא ז"א, שהוא נמשך מביניהם.

ב) המתנדבים בעם: אלו הם האבות, דהיינו חג"ת דז"א, הנקראים נדיבים, כש"א, נדיבי עמים נאספו עם אטלקי אברהם. דהיינו האבות הנמשכים מאברהם שהוא חסד דז"א נקראים נדיבי העמים. אז, ברכו ה', להמשיך ממנו ברכות למטה וימצאו ברכות בכל העולם. כי כשנמצאים כאן, בעולם הזה למטה, ברכות מלמעלה, הכל הוא בשמחה, בכל הוא בשלימות, כי אין שום אור נשלם אלא כשנמשך לעולם הזה. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה משפיע להם ברכות, ומקשיב תפלתם. ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

פרשת אחרי מות

פרק ה

מאמר אחרי מות שני בני אהרן

א) א"ר חייא יומא וכו': אר"ח, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת לר' שמעון, ללמוד ממנו פרשת הפסח. פגשתי הר אחד, וראיתי בקיעות וחורים בסלע אחד, ושני אנשים בו, בעוד שהייתי הולך, שמעתי קול אלו האנשים, שהיו אומרים שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהולל מאד וגו'. מהו שיר מזמור. ומשיב, אלא כך למדנו משמו של ר' שמעון, שרי שהוא כפול, דהיינו שיר ומזמור, הוא משום שהוא שיר המשובח משאר שירים, ומשום שהוא משובח משאר שירים, נאמר בו ב' פעמים שרי. וכן מזמור שיר ליום השבת יורה שהוא משובח משאר השירים. וכעין זה, שיר השירים אשר לשלמה, שפרושו, שיר שהוא למעלה מכל שיר.

ב) שיר מזמור: אף כאן שנאמר שיר מזמור, הוא משובח על שאר השירים. שיר של הקב"ה, שבני קרח היו מזמרים על אלו שיושבים בפתחו של גהנום, ומי הם בני קרח. הם אחיהם של אלו היושבים בפתחו של גיהנם. (כמ"ש חז"ל, על הכתוב, ובני קרח לא מתו, שמקום נתבצר להם בגיהנם) (מגילה י"ד) וע"כ שיר זה נאמר ביום שני בבית המקדש, קרבתי אצלם. אמרתי להם, מה אתם עושים במקום הזה. אמרו סוחרים אנו, ושתי פעמים בשבוע, אנו נפרדים מן הישוב ואנו

עוסקים בתורה. כי בישבו, מטרידים אותנו בכל יום ויום, בני אדם, ואינם נותנים לנו לעסוק בתורה. אמרתי להם אשרי חלקכם.

פרשת אחרי

פרק ו

א) וידבר וגו' אחרי מות שני בני אהרן: רבי חזקיה פתח ואמר, לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו'. מקרא זה קשה, שהיה צריך לומר, לכן כה אמר ה' אשר פדה את אברהם, מהו, כה אמר ה' אל בית יעקב את פדה את אברהם.

ב) אלא הא אוקמוה וכו': אלא כבר העמידוהו וכבר למדהו, שיעקב פדה ודאי את אברהם, כי בשעה ההיא שאברהם נפל בכבשן האש של הכשדים, דנו דינו לפני הקב"ה, בזכות מה ינצל זה, זכות אבות אין לו. אמר הקב"ה לבית דין של מעלה, ינצל בשביל בניו. שהרי למדנו, בן מזכה את אביו. אמרו, הרי ישמעאל יצא ממנו. אמר הקב"ה, כהרי יצחק יצא ממנו, שיושיט צוארו לשחיטה על המזבח. אמור, הרי עשו יצא מיצחק. אמר הקב"ה, הרי יעקב יצא ממנו, שהוא כסא שלם, וכל בניו שלמים לפני. אמרו, הרי ודאי בזכות זה ינצל אברהם. ז"ש אשר פדה את אברהם.

ג) לא עתה יבוש וגו': כתוב, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה

ידי בקרבו יקדישו שמי. שואל, מי הם ילדיו מעשה ידי וגו'. ומשיב, אלו הם, חנניה מישאל ועזריה שהפילו עצמם לתוך אשר שורפת כדי לקדש שמי. שואל, לא עתה יבוש יעקב, יעקב מה רוצה כאן, שהרי כתוב, ויהי בהם מבני יהודה דניאל וחנניה ומישאל ועזריה. הרי שבני יהודה נקראים, וע"כ היה צריך לומר, לא עתה יבוש יהודה, מהו לא עתה יבוש יעקב.

ד) אלא הכי תנינן וכו': ומשיב, אלא כך למדנו. באותה שעה שקשרו את חנניה מישאל ועזריה, להפילם באש, כל אחד הרים קולו ואמר, לפני כל אלו העמים והמלכים והשרים, חנניה אמר, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, טוב לחסות בה' וגו'. מישאל פתח ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' וגו' כי אתך אני נאם ה' להושיעך כי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו העמים והשרים את השם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות, על ששם בטחונו ביעקב. עזריה פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

ה) ה"ד זה יאמר וכו': ז"ש, זה יאמר לה' אני וגו'. זה יאמר לה' אני, זהו חנניה שאמר ה' לי וגו'. זה יקרא בשם יעקב, זהו מישאל, שאמר אל תירא עבדי יעקב, וזה יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכנה זהו עזריה, שאמר שמע ישראל ה' וגו'. בה בשעה קבץ הקב"ה את הפמליא שלו, דהיינו המלאכים, אמר להם, באיזה מלה, מאלו המלים

שאמרו אלו השלשה, אצילם. פתחו ואמרו, וידעו
כי אתה שמך ה' לבדך עליון על כל הארץ. דהיינו
שיצילם משום שבטחו בה'.

ו) בה שעתא אמר קב"ה וכו': באותה השעה
אמר הקב"ה אל הכסא, שהוא המלכות: כסא
שלי, באיזה מלה מאלו המלים שאמרו, אציל אלו
הצדיקים. אמר לו, במלה ההיא שכולם צחקו
ממנה, אצילם. דהיינו בזכות יעקב. לא עתה יבוש
יעקב ולא עתה פניו יחורו. כי יראו שנצלו בזכותו.
כמו שעמדה זכותו של יעקב לאברהם באש. (כנ"ל
באות ב) תעמוד עתה לאו, לחנניה מישאל ועזריה,
ז"ש, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את
אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו', דהיינו מהבזיון
הזה של הליצנות שהעמים והשרים התלוצצו
עליו.

ז) תנא כלהו דהוו וכו': למדנו, כולם שהיו
צוחקים ממלהזו, דהיינו מיעקב, נשרפו באש
ההוא, ושביב אשר הרג אותם. מי הציל את אלו.
הוא, משום שהיו מתפללים לפני הקב"ה נצולו
מאש שורפת ההיא.

פרשת אמור פרק ז

מאמר יום הכפורים

א) אך בעשור וגו': אך בעשור לחדש השביעי
הזה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם: ר'
חייא פתח. לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי
חטאה. לדוד משכיל, הרי למדנו, בעשרה מיני זמר

נקרא ספר תהלים, בנצוח, בנגון, במשכיל,
במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה,
בהודאה, בהללויה, והעליון מכולם הוא הללויה.
וכבר העמידוהו.

(ב) הכא משכיל אתריח וכו': כאן, משכיל,
מקומו ידוע, שהוא יסוד הבינה, מהו שנקרא
משכיל. הוא שמים שלו מחכימים לאלו ששתו
מהם. דהיינו שמשפיע חכמה. מקום ההוא
שנקרא משכיל, הוא כמו שאתה אומר, משכיל על
דבר ימצא טוב. שאם המשכיל משפיע על דבר
נמצא בו טוב, שהוא הארת חכמה המלוכשת
בחסדים. ומשום שנקרא כך, תלויה בו סליחה,
וחירות דחירות. כי מן החכמה שבבינה, מושפעת
הסליחה והחירות. ז"ש אשרי נשוי פשע כסוי
חטאה. כי משפע החכמה, הוא נשוי פשע.

(ג) מאי כסוי חטאה וכו': שואל מה פירושו של
כסוי חטאה. ומשיב, הרי העמדוהו, שהחטא,
מכוסה מאדם שחטא להקב"ה והתודה לפני
הקב"ה. אבל בוא וראה, כשחוטא אדם, וחטא
פעם אחת ושתים ושלוש ולא חזר בו, אז חטאו
הם בגלוי, כי מפרסמים אותם למעלה,
ומפרסמים אותם למטה. וכרוזים הולכים לפניו
ומכריזים, הסתלקו מסביב פלוני, נזוף הוא
מאדונו, נזוף בוא למעלה נזוף הוא למטה. אוי לו
שפגם צלם אדונו, אוי לו שאינו חושש לכבוד
אדונו. הקב"ה מגלה עונו למעלה, זהו שכתוב,
יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכשאדם

הולך בדרך אדוניו ועוסק בעבודתו, ונודמן לו חטא אחד, הכל מכסים עליו, העליונים והתחתונים, זהו שנקרא כסוי חטאה.

ד) אלא תרי מלי וכו': ומשיב ר"א, אלא שני דברי חכמה יש כאן, בכתוב כסוי חטאה, והם כך, אחד, כמו שלמדנו, שממעשים טובים שאדם עושה בעולם ההוא לבוש יקר עליון להתלבש בו, וכשאדם התקין מעשים טובים, וגברו עליו מעשים רעים, ורואה הקב"ה שמעשיו הרעים מרובים על מעשיו הטובים, ואז הוא רשע, כי נמצא חייב לפני אדונו, משום שהחובות מרובות על הזכיות. והוא תוהא ומתחרט על המעשים הטובים שעשה חוטא ההוא מקודם לכן.

ו) אלא קב"ה אע"ג וכו': ומשיב, אלא הקב"ה, אע"פ שרשע ההוא החוטא נאבד אלו המעשים טובים והזכיות שעשה, אינם נאבדים. כי יש צדיק ההולך בדרכיו של מלך העליון ותקן לבושים ממעשיו הטובים, ומטרם שהשלים לבושו נסתלק מן העולם. הקב"ה משלים לו לבושו מאלו המעשים טובים שעשה רשע הזה החוטא, ומשלים לבושו שיתקן בהם בעולם ההוא. ז"ש יכין רשע וצדיק ילבש. אותו החוטא תקן והצדיק מתכסה במה שהוא תקן, ז"ש, כסוי חטאה. שהכסוי, דהיינו הלבוש שלו, הוא מן חוטא. וע"כ לא כתוב מכוסה, אלא כסוי. כי פירוש לבוש.

ז) וחד, דאתחפי ההוא וכו': ופירוש שני הוא. שנתכסה חטא ההוא, שחטא אדם זכאי, באותם שנקראים מצולות ים. כי מה שנפל במצולות ים אינו נמצא לעולם, משום שהמים מכסים עליו. כש"א ותשליך במצולות ים כל חטאתם. מהו מצולות ים. ומשיב, אלא הוא סוד יקר, והרי העמידו ר' שמעון, ואמר, כל אלו הבאים מצד הקשה, ומתאחזים במינים הרעים, בספירות התחתונות, כמו עזאזל ביום הכפורים זה נקרא מצולות ים. כפסולת של כסף כשבוחנים אותו באש. ז"ש, הגו סיגים מכסף.

ח) כך האי מאינון וכו': כך זה העזאזל, מאלו מצולות ים הוא, ונקרא מצולות ים. דהיינו מצולות מאותו ים הקדוש, מצולות, פירושו זוהם של כסף. ועל כן, כל החטאים של ישראל שורים בתוכו. מהו הטעם, הוא משום שהעזאזל נקרא חטאה. מהו חטאה. חטאה פירושו גרעון. וע"כ הוא גרעון של כל, ולוקח גרעון של הגוף ושל הנפש. ביום הזה, ביום הכפורים, יורד מצולות ים הזה, שהוא זוהם הנפש, ולוקח זוהם הגוף מהו זוהם הגוף, אלו הם החטאים הנעשים על ידי יצר הרע הנקרא מזוהם מנוול.

בס"ד

במדבר

פתח ואמר {תהלים כז} יי' אורי וישעי ממני
אירא וגו'. יי' אורי וישעי כיון דבר נש אסתכל
(נ"א אתאחד) בנהורא דלעילא וקב"ה אנהיר
עליה לא דחיל מעלאין ותתאין. כד"א {ישעיה ס}
ועליך יזרח יי' וכבודו עליך יראה. יי' מעוז חיי.
כיון דקב"ה אחיד ביה בבר נש לא מסתפי בההוא
עלמא מכל מאריהון דדינין. אוף אנא כהאי גוונא
כיון דאחידנא באבוך ובך לא אסתפינא בהאי
עלמא ובעלמא אחרא ועלך כתיב {משלי כג}
ישמח אביך וגו'. כיון דכתיב ישמח אביך ואמך
מאי ותגל יולדתך דהא באמך סגיא. אלא ישמח
אביך דא קב"ה. ואמך דא כנסת ישראל ותגל
יולדתך. יולדתך דלתתא. ר' שמעון אבוך אן
חדוותא דיליה אלא קרא הוא בלחודוי דכתיב
(שם) גיל יגיל אבי צדיק. דא קב"ה. ויולד חכם
ישמח בו דא אביך דלתתא. דבר אחר גיל יגיל אבי
צדיק דא אביך דלתתא ויולד חכם ישמח בו. כתיב
בתוספת וא"ו דא קב"ה הוא לעילא. א"ר אלעזר
כתיב {תהלים לא} בידך אפקיד רוחי פדיתה
אותי יי' אל אמת. האי קרא אית ליה לאסתכלא
ביה חמיתון מאן דאפקיד בידא דמלכא מידי.
אלא ודאי זכאה הוא בר נש דאזיל באורחוי
דמלכא קדישא ולא חטי קמיה. תא חזי כיון
דעאל ליליא אילנא דמותא שליט בעלמא ואילנא
דחיי אסתלק לעילא לעילא. וכיון דאילנא דמותא

שליט בעלמא בלחודוי כל בני עלמא טעמין טעמא
דמותא. מ"ט. בגין דההוא אילנא גרים ובר נש
בעי לאקדמא ולמפקד בידיה נפשיה בפקדונא
מההוא פקודנא לאו כדאי לאתאחדא ביה הואיל
ופקדונא אתמסר לגביה ואי יסרב ביה ודאי
נבדוק אבתריה דלאו מזרעא קדישא הוא ולא
מבני מהימנותא. כך ההוא אילנא בני נשא
אקדימו ויהבין ליה פקדונא דנפשיהו וכל
נשמתין דבני עלמא נטיל. וכלהו טעמין טעמא
דמותא בגין דהאי אילנא דמותא הוא ובגין דכל
אינון נפשתא אע"ג דכלהו אתחייבו לגביה ולא
כדאי הוא לאתבא פקדונא לגביה בר נש אלא כיון
דכלהו אתמסרי ליה בפקדונא אתיב כל פקדונין
למאריהון. ת"ח לאו וכדאי הוא האי אילנא
דמותא לאתבא פקדונא לגביה דבר נש אלא
בשעתא דאילנא דחיי אתער בעלמא. ואימתי
אתער ההוא אילנא דחיי. בשעתא דסליק צפרא.
וכדין כיון דהאי אתער בעלמא כל בני עלמא חיי
ושביק ואהדר ההוא אילנא דמותא כל פקדונין
דאתפקדו לגביה ואזיל ליה. מ"ט חייין בגין
דההוא אילנא דחיי גרים. ואי תימא הא בני נשא
סגיאין אינון דמתערין בליליא בעוד דאילנא
דמותא שליט אלא ודאי ההוא אילנא דחיי קא
עביד. מ"ט בגין דכתיב {שם יד} לראות היש
משכיל דורש אל אלקים ולא יהא ליה פתחון פה
לבר נש דיימא אלמלי שליטנא בנפשאי כליליא
אשתדלנא באורייתא. א"ר יהודה האי בישראל

ודאי והכי הוא. אבל באו"ה דחמינא כהאי גוונא
מ"ט א"ל ודאי שפיר הוא דקא אמרת. זכאה
חולקהון דישראל דעלייהו כתיב {תהלים קלה}
כי יעקב בחר לו יה וגו'. א"ל רבי אלעזר מהו
לסגולתו. א"ל תלת אבהן אלין אקרון סגולה בין
לעילא בין לתתא. כגוונא דא כהנים לויים
וישראלים. וכלא חד. ואלין סגולתו של קב"ה
לעילא וסגולתו לתתא. ודא הוא דכתיב {שמות
יט} והייתם לי סגולה מכל העמים: עלמא. תנן כל
האומר תהלה לדוד ג"פ בכל יומא מובטח לו
שהוא בן העוה"ב והא אוקימנא בגין לזווגא לה
להאי תהלה ולאשתכחא בכל יומא בין צפון
לדרום. אתי בר נש בצפרא מקבל עליה עול מלכות
שמים (כמה דאתמר. מסדר שבחא) באינון
תושבחן דקאמר (עם) תהלה לדוד וכלהו הללויה
דאינון סדורא דעשרה תושבחן דעשרה כתרין
קדישין דשמא קדישא. ובגין כך עשרה אינון
הללויה. לבתר סיים בעשרה תושבחן דאינון
{תהלים קנ} הללויה הללו אל בקדשו וגו'.
הללוהו וגו'. מאן אינון עשרה הללויה והא חמשה
אינון. אלא שדי שבחא בהללויה וסיים בהללויה.
לבתר עלויא דסדור שבחא באז ישיר משה דאית
ביה כלא ובדא מקבל עליה עול מלכותא קדישא
לבתר אשרי לה בחסד בסיומא דצלותא
לאתקדשא ביה. לבתר בצלותא דמנחה דגבורה
תלייא ודינא שארי אשתכח בכל דרומא (ס"א
יומא) דא מטה דאתיהיבת בין צפון לדרום

לאתחברא בזיוגא דא בגופא כדקא יאות. ומאן
דמסדר ומחבר לה בכל יומא כהאי גוונא ודאי
הוא בן העוה"ב. בגין כך האי דגל מחנה אפרים
ימה ואיהו בין צפון לדרום. דרום ראובן מן סטרא
חד דכתיב דגל מחנה ראובן תימנה. צפון דן
מסטרא אחרא דכתיב דגל. מחנה דן צפונה.
אפרים בין דא לדא אשתכח מערב דאיהו אפרים
בין צפון לדרום כלא כגוונא דלעילא. רזא ליתבי
דרומא אחונא. והכי שדר לון אחינא מסטרא
דבוצינין (ס"א מסדרי בוצינין) ברזין קטירין
דבעיתו ליחדא יחודא בטופסרא דקטרא עלאה
קבילו עלייכו עול מלכותא קדישא בכל יומא
בקדמיתא ובדא תעלון (ס"א בקשורא) בקסורא
(ס"א בקיסטרא) קדישא דדרום ואסחרו סטרי
עלמא עד דמתקשרן בקטורא חדא ובדרום תקיפו
(ס"א תקיעו) דוכתא ותמן תשרון. ר"ש פתח
{תהלים כה} לדוד אליך יי' נפשי אשא אלקי בדך
בטחתי וגו'. מאי קא חמא דוד לסדרא האי שבחא
הכי. וכלהו שבחי דאינון באלפא ביתא כלהו
שלמין והאי חסרא דלא את ביה ו' ואמאי סדורא
דא למנפל על אנפין. אלא (תא חזי) רזא עלאה
הוא גניז בין חברייא. בשעתא דליליא עאל
(ושלטא) אילנא תתאה דתלייא ביה מותא פריש
ענפוי ומכסיא לכלא. וע"ד אתחשך. וכל בני עלמא
טעמין טעמא דמותא ואקדים בר נש ויהיב ליה
פקדונא דנפיש ואפקדיה בידיה בפקדונא. ובגין
דנטיל לון בפקדונא תב פקדונא למריה בשעתא

דאתי צפרא. כד אתי צפרא ותב לגביה פקדוניה
בעי לברכא ליה לקב"ה דאיהו מהימנא עלאה.
לבתר דקם עאל לבי כנשתא מעטר בטוטפי.
אתכסי בכיסוי דציצית. עאל ומדכי גרמיה
בקורבנין בקדמיתא. לבתר קביל עליה עול
מלכותא בסדורא דשבחי דדוד דאינון סדורא
דעול מלכותא. ובסדורא דשבחא דא אשרא עליה
ההוא עול. לבתר סדורא דצלותא דמיושב וצלותא
דמעומד לקשרא לון כחדא. ת"ח רזא דמלה אע"ג
דצלותא תלייא במלולא ודבורא דפומא כלא
תלייא בעקרא דעובדא בקדמיתא ולבתר בדבורא
ובמלולא דפומא. מאן עובדא. אלא ההוא עובדא
דעביד בר נש בקדמיתא. כגוונא דצלותא הוא ולא
יצלי בר נש צלותא עד דיתחזי עובדא בקדמיתא
כגוונא דצלותא. {שמות רא ב} עובדא דקדמיתא
(ס"א בקדמיתא עובדא). בשעתא דבר נש קאים.
בעי לדכאה גרמיה בקדמיתא. ולבתר יקבל עליה
האי עול לפרשא על רישיה פרישו דמצוה. לבתר
יתקשר קשורא דיחודא דאינון תפלין (מהו
תפלין) תפלה של ראש ושל יד ולא תקנא לון
בקשורא חדא בשמאלא ועל לבא כמה דאוקימנא
{שיר ב} שמאלו תחת לראשי וגו'. וכתוב {שם ח}
שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך. והא
אוקימנא ודא הוא עובדא בקדמיתא. לבתר
בשעתא דב"נ עאל לבי כנישתא ידכי גרמיה
בקדמיתא בקרבנין במלולא דפומא. לבתר יקבל
עליה האי עול מלכות לפרשא על רישיה (פרישו

דמצוה) בשבחי דדוד מלכא כגוונא דעובדא דפריש
על רישיה פרישו דמצוה. ולבתר צלותא דמיושב
לקבל תפלה של יד לבתר צלותא דמעומד דהיא
לקבל תפלה דרישא. ודא כגוונא דדא. עובדא
כגוונא דדבורא. ודאי בעובדא ומלולא תלייא
צלותא. ואי פגים עובדא מלולא לא אשכח אתר
דשריא ביה ולאן איהו צלותא ואתפגים ההוא בר
נש לעילא ותתא. (ולא עוד אלא) דבעינן לאחזאה
עובדא ולמללא מלולא עליה ודא הוא צלותא
שלים. ווי ליה לבר נש דפגים צלותיה פולחנא
דמאריה. עליה כתיב {ישעיה א} כי תבאו לראות
פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע דהא
בעובדא ובמלולא תליא מלתא. ת"ח כיון דבר נש
עביד צלותא כגוונא דא בעובדא ובמלולא וקשיר
קשורא דייחודא אשתכח דעל ידיה מתברכן
עלאין ותתאין. כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה
גרמיה בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר
מן עלמא דהא אתפרש מן אילנא דחיי וכניש
רגלוי לגבי ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה
פקדוניה כד"א {בראשית מט} ויאסוף רגליו אל
המטה. דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו. השתא בעי
לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל
ולימא לגביה אליך יי' נפשי אשא. בקדמינתא
יהיבנא לך בפקדונא השתא דקשירנא ייחודא
ועבידנא עובדא ומלולא כדקא יאות ואודינא על
חטאי הא נפשי מסירנא לך ודאי. ויחזי בר נש
גרמיה כאילו פטיר מן עלמא דנפשיה מסיר להאי

אתר דמותא בגין כך לא אית ביה וא"ו דוא"ו
אילנא דחיי הוא. והאי אילנא דמותא הוא. והא
קמ"ל דרזא דמלה (ס"א מאי קמ"ל רזא דמלה)
דאית חובין דלא מתכפרן עד דאתפטר בר נש
מעלמא הה"ד {ישעי' כב} אם יכופר העון הזה
לכם עד תמותון. והאי יהיב גרמיה ודאי למותא
ומסיר נפשיה להאי אתר. לאו בפקדונא כמה
בליליא אלא כמאן דאתפטר מן עלמא ודאי.
ותקונא דא בעי בכוונא דלבא וכדין קב"ה מרחם
עלוי ומכפר ליה לחוביה. זכאה הוא בר נש דידע
למפתי ליה ולמפלח למאריה ברעותא ובכוונא
דלבא. ווי ליה למאן דאתי למפתי למאריה בלבא
דחיקא ולא ברעותא כד"א {תהלים עח} ויפתוהו
בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא
אומר {שם כה} אליך יי' נפשי אשא ולא כל מלוי
אלא בלבא רחיקא הא גרם עליה לאסתלקא
מעלמא עד לא מטון יומוי בזמנא דהאי אילנא
אתער בעלמא למעבד דינא. ועל דא בעי בר נש
לאדבקא נפשיה ורעותיה במאריה ולא ייתי לגביה
ברעותא כדיבא בגין דכתיב {שם קא} דובר
שקרים לא יכון לנגד עיני. מאי לא יכון אלא
בשעתא דהוא אתקין גרמיה להאי ולביה רחיקא
מקב"ה קלא נפיק ואמר לא יכון לנגד עיני.
(אמאי) האי בעי לאתקנא גרמיה לא יכון לא
בעינא דיתתקן. כ"ש אי אתי ליחדא שמא קדישא
ולא מיחד ליה כדקא יאות. זכאה חולקהון
דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב

{ישעיה סו} ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתוב
{תהלים קמ} אך צדיקים יודו לשמך וגו'. אתא
ר' אלעזר ונשיק ידוי אמר אלמלא לא אתינא
לעלמא אלא למשמע מלין אלין דיי. אמר ר'
יהודה זכאה חולקנא וזכאה חולקהון דישראל
דאינון מתדבקין בקב"ה דכתיב {דברים ד}
ואתם הדבקים וגו'. {ישעיה ס} ועמך כלם
צדיקים וגו'. ביל"או ייל"או:

תקונא חמישאה נפיק אורחא אחרא מתחות
פומא הה"ד {מיכה ז} לא החזיק לעד אפו. קום
ר' יוסי. קם ר' יוסי פתח ואמר {תהלים קמד}
אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלקיו.
אשרי העם שככה לו. מהו שככה לו. כד"א
{אסתר ז} וחמת המלך שככה שכיך מרוגזיה.
ד"א שכיך ברוגזיה הה"ד {במדבר יא} ואם ככה
את עושה לי הרגני נא הרוג דא הוא דינא דדייני.
אשרי העם שיי' אלקיו. רחמי דרחמי. ד"א שככה
שמא דכליל כל שמהן וקב"ה מעבר רוגזיה ואנח
ביה לזעיר אנפין ומעביד על כל אינון דלבר.
דתניא ארחא עלאה דדיקנא קדישא (עלאה
עתיקא דעתיקי) דאיהו נחית (בדיקניה) תחות
נוקבי דחוטמא דעתיקי. והאי ארחא דלתתא.
שקילן אינון בכלא. דא לעילא ודא לתתא. לעילא
עובר על פשע לתתא לא החזיק לעד אפו. ותנין
לא החזיק דלא אית אתר למיתב. כמה דלעילא
יהיב ארא לאתעברא כך לתתא יהיב אתר
לאעברא. תנא בכל אתר דבהאי עתיקא טמירא

דכלא ארחא אתגלייא טב לכלהו דלתתא דהא
אתחזי עיטא למעבד טב לכלא. מאן דסתים ולא
אתגלייא לית עיטא. ולית מאן דידע ליה אלא הוא
בלחודוי. כמה דעדן עלאה לית דידע ליה אלא הוא
עתיקא דעתיקי ועל האי כתיב {תהלים צב} מה
גדלו מעשיך יי' מאד עמקו מחשבותיך. אר"ש
יתתקנון עובדך לעלמא דאתי. מעם עתיקא
דעתיקין. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום
ברי (קדישא) סלסל תקונא דדיקנא (נ"א דמלכא)
קדישא בתקונוי אלין. קס ר' אלעזר פתח ואמר
{תהלים קיח} מן המצר קראתי יה ענני במרחב
יה וגו'. עד מבטוח בנדיבים. תנא הכא ט' תקונין
דבדיקנא דא. להני תקונין אצטריך דוד מלכא
בגין לנצחא לשאר מלכין ולשאר עמין. ת"ח כיון
דאמר הני ט' תקונין לכתר אמר כל גוים סבבוני
בשם יי' כי אמילם. אמר. הני תקונין דאמינא
למאי אצטריכנא. משום דכל גוים סבבוני
ובתקונא דדיקנא דא ט' תקונין. דאינון שם יי'.
אשצינון מן עלמא הה"ד בשם יי' כי אמילם. ותנא
בצניעותא דספרא תשעה תקונין אמר דוד הכא
שיתא אינון בשמא קדישא. דשית שמהן הוו
ותלת אדם. ואי תימא תרין אינון תלתא הוו. דהא
נדיבים בכלל אדם הוו. תנא שיתא שמהן דכתיב
מן המצר קראתי יה חד. ענני במרחב יה תרין. יי'
לי לא אירא תלת. יי' לי בעוזרי ארבע. טוב לחסות
ביי' חמשה. טוב לחסות ביי' שיתא. אדם תלת.
דכתיב יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם חד. טוב

לחסות ביי' מבטוח באדם תרי. טוב לחסות ביי' מבטוח בנדיבים תלת. ות"ח רזא דמלה דבכל אתר דאדכר אדם הכא. לא אדכר אלא בשמא קדישא. דהכי אתחזי. משום דלא אקרי (הוה) אדם אלא במה דאתחזי ליה. ומאי אתחזי ליה. שמא קדישא. דכתיב {בראשית ב} וייצר יי' אלקים את האדם בשם מלא דהוא יי' אלקים כמה דאתחזי ליה ובג"כ הכא לא אדכר אדם אלא בשמא קדישא. ותנא כתיב מן הצר קראתי יה ענני במרחב יה תרי זמני י"ה י"ה לקביל תרי עלעוי דשערי אתאחדן בהו. ומדחמא דשערי אתמשכאן ותליין שארי ואמר יי' לי לא אירא. יי' לי בעוזרי. בשמא דלא חסר. בשמא דהוא קדישא. ובשמא דא אדכר אדם. ומה דאמר מה יעשה לי אדם הכי הוא. דתנא כל אינון כתרין קדישין דמלכא כד אתתקנן בתקונוי. אתקרון אדם. דיוקנא דכליל כלא. ומה דמשלפא בהו אתקרי שמא קדישא. ותערא ומה דביה אתקרי ידו"ד ואתקרי אדם בכללא דתערא ומה דביה. (ס"א ומה דאשתליף מתערא אתקרי שמא קדישא. תערא ומה דביה אתקרי ידו"ד אתקרי אדם בכללא תערא ומה דביה). ואלין תשעה תקונין דאמר דוד הכא לאכנעא שנאוי בגין דמאן דאחיד דיקנא דמלכא ואוקיר ליה ביקירו עילאה כל מה דבעי מן מלכא. מלכא עביד בגיניה. מ"ט דיקנא ולא גופא אלא גופא אזיל בתר דיקנא ודיקנא לא אזיל בתר גופא (ס"א דדיקנא איהו עיקרא דכל גופא

וכל הדורא דגופא בתר דיקנא אזיל וכלא בדיקנא
תלייא) (ול"ג מן ודיקנא עד גופא) ובתרי גווני אתי
האי חושבנא חד כדקאמרן. תרין מן המצר
קראתי יה חד ענני במרחב יה תרי. ה' לי לא אירא
תלת. מה יעשה לי אדם ארבע. ה' לי בעוזרי חמש.
ואני אראה בשונאי שיתא. טוב לחסות בה' שבעה.
מבטוח באדם תמנייא. טוב לחסות בי' מבטוח
בנדיבים תשעה (ס"א טוב לחסות בה' מבטוח
באדם ז'. טוב לחסות בה' ה'. מבטוח בנדיבים מן
המצר קראתי י"ה מאי קא מיירי אלא דוד כל מה
דאמר הכא על תקונא דדיקנא דא קאמר. (ר'
יהודה אמר) מן המצר קראתי יה מאתר דשארי
דיקנא לאתפשטא דהוא אתר דחיק מקמי פתחא
דאודנין מעילא תחות שערי דרישא ובג"כ אמר
י"ה י"ה תרי זמני ובאתר (ס"א ובתר דאתפשט
דיקנא ונחית מאודנוי ושארי לאתפשטא אמר יי'
לי לא אירא דהוא אתר דלא דחית (ס"א דחיק)
וכל האי אצטריך וכו'. (אדם אתקרי ועל
אתפשטותא האי אצטריך) דוד לאכנע תחותיה
מלכין ועמין בגין יקרא דדיקנא דא. ותאנא
בצניעותא דספרא כל מאן דחמי בחלמיה דדיקנא
דבר נש עלאה אחיד בידיה או דאושיט ידיה ליה.
ינדע דשלים הוא עם עלאי וארמיה תחותיה אינון
דמצערין ליה. תנא מתתקן דיקנא עלאה בתשעה
תקונין והוא דיקנא דזעיר אפין בט' תקונין
מתתקן:

ר"ש אמר ווי לההוא ב"נ דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ומלין דהדיוטי. דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוטי ובשבחא יתיר מכלהו אי לאחזאה מלה דעלמא אפילו אינון קפסירי דעלמא אית בינייהו מלין עלאין יתיר. אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא אלא כל מלין דאורייתא מלין עלאין אינון ורזין עלאין. ת"ח עלמא עלאה ועלמא תתאה בחד מתקלא אתקלו. ישראל לתתא מלאכי עלאי לעילא. מלאכי עלאי כתיב בהו {תהלים קד} עושה מלאכיו רוחות. (האי באתר עלאה) בשעתא דנחתין לתתא (אע"ג דנחתין) מתלבשי בבושא דהאי עלמא ואי לאו מתלבשי בבושא כגוונא דהאי עלמא לא יכלין למיקם בהאי עלמא ולא סביל לון עלמא. ואי במלאכי כך אורייתא דברא להו וברא עלמין כלהו וקיימין בגינה עאכ"ו כיון דנחתת להאי עלמא אי לאו דמתלבשא בהני לבושין דהאי עלמא לא יכיל עלמא למסבל. וע"ד האי ספור דאורייתא לבושא דאורייתא איהו. מאן דחשיב דההוא לבושא איהו אורייתא ממש ולא מלה אחרא תיפח רוחיה ולא יהא ליה חולקא בעלמא דאתי בגין כך אמר דוד {שם קיט} גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך. מה דתחות לבושה דאורייתא. ת"ח אית לבושא דאתחזי לכלא ואינון טפשין כד חמאן לבר נש בבושא דאתחזי לון שפירא לא מסתכלין יתיר. חשיבו דההוא לבושא

גופא. חשיבותא דגופא נשמתא. כהאי גוונא
אורייתא אית לה גופא ואינון פקודי אורייתא
דאקרון גופי תורה האי גופא מתלבשא בלבושין
דאינון ספורין דהאי עלמא. טפשין דעלמא לא
מסתכלי אלא בההוא לבושא דאיהו ספור
דאורייתא ולא ידעי יתיר ולא מסתכלי במה
דאיהו תחות ההוא לבושא. אינון דידעין יתיר לא
מסתכלן בלבושא אלא בגופא דאיהו תחות ההוא
לבושא. חכימין עבדי דמלכא עלאה אינון דקיימו
בטורא דסיני לא מסתכלי אלא בנשמתא דאיהי
עקרא דכלא אורייתא ממש (ולעלמא) ולזמנא
דאתי זמינין לאסתכלא בנשמתא דנשמתא
דאורייתא. ת"ח הכי נמי לעילא אית לבושא
וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא. שמיא וחיליהון
אלין אינון לבושא וכנסת ישראל דא גופא
דמקבלא לנשמתא דאיהי תפארת ישראל וע"ד
איהו גופא לנשמתא. נשמתא דאמרן דא תפארת
ישראל דאיהי אורייתא ממש. ונשמתא לנשמתא
דא איהו עתיקא קדישא וכלא אחיד דא בדא. ווי
לאינון חייביא דאמרי דאורייתא לאו איהי אלא
ספורה בעלמא ואינון מסתכלי בלבושא דא לא
יתיר זכאין אינון צדיקייא דמסתכלי באורייתא
כדקא יאות. חמרא לא יתיב אלא בקנקן כד
אורייתא לא יתיב אלא בלבושא דא. וע"ד לא בעי
לאסתכלא אלא במה דאית תחות לבושא וע"ד כל
אינון מלין וכל אינון ספורין לבושין אינון:

אבל שארי וחגור זינך וקטיר קטרך דהא
עידנא הוא לגלאה כמה דשארית עובדא. דעל
אנפי רוחב ביתא. אולם דעזרה לגו. בהאי עזרה
אית תריסר פתחין לפום חושבן שבטיא דישראל.
בפתחא חדא כתיב ראובן. ובפתחא אחרא כתיב
שמעון וכן כל שבטיא דישראל רשימין על אינון
פתחין בזמנא דיסלקון לאתחזאה קמי מאריה
דעלמא. מאן דעייל בפתחא דרשים ביה ראובן אי
משבטא דראובן איהו מקבלין ליה פתחין ואי לא
פלטיין ליה לבר וכן בכלהו דלא יקבלון פתחין אלא
למאן דאיהו מההוא שבטא דרשים בהון ובדא
יתחקקון וישתמודען כל חד וחד. תלת מאה
ושתין וחמש עמודין דנהורא מלהטא אית בכל
סטרא מאינון ארבע סטרין כל אלין עמודין
אקרון עמודים חיים בגין דלא קיימא נהורא
דלהון שכיך באתר חד. וכלהו אלין סלקין ואלין
נחתין יהבי דוכתא דא לדא אלין דסלקין בטשין
דא בדא ומנגני נגונא ואלין דנחתין אופ הכי. אלין
דסלקי דנגני נגונא מאי נגונא מנגני שיר דעד כען
מלאכין קדישין לא שבחו ליה בגין דאיהו חדש.
מאי טעמא איהו חדש בגין דההוא דמחדש
עולימוי משבח ליה ואמר ליה והכי אמר רב
מתיבתא דא אקרי חדש ואיהו חדש בגין דדביק
בשמשא ולא אתפרש מניה לאפקא סטרא אחרא
דלית ביה חדושא דכתיב ביה {קהלת א} ואין כל
חדש. זקן הוא ואתבלי ולא אתחדש. (ס"א ולא
עביד תולדין) דאלמלא עביד תולדין הוה מטשטש

עלמא). תו פתח רב מתיבתא. שדה אתחדשת
בעדונא דרגא דילה גרים דכתיב {בראשית יח}
אחרי בלותי היתה לי עדנה. מאי דדנה משיכו
דעדן עלאה. ובגין דאתמשך עלה מסטר דנוקבא
כתיב עדנה בה"א ובג"כ כתיב היתה ולא היה.
ואדני זקן. וכי אע"ג דאיהו זקן לא אתחזי
לאולדא אלא לאו מלתא זעירתא אמרה לגביה
(דאברהם אלא) דבגין (לאזער גרמה דאתדבקת)
ההוא (מלך) זקן (ד"א דאתדבקא) (וכסיל) לא
אתחדש ולא עביד תולדין דאלמלא הוה עביד
תולדין הוה מטשטשא עלמא (ס"א אלא אמרה
לגבי דאברהם בגין דהוא זקן לא אתחדש ולא
עביד תולדין). ועל דא אהדר מלין קודשא בריך
הוא למה זה צחקה שרה וגו'. ואי תימא והא
כתיב {שם כד} ואברהם זקן בא בימים. אלא בא
בימים. באינון יומין עלאין דמחדשי עולמין
כנשרא. ע"ד נגונא דא נגונא דההוא חדש איהו.
הושיעה לו. למאן לההוא חדש הושיעה ימינא
דמלכא עלאה ודרועא דיליה. אינון דנחתי אוף
הכי מנגני ואמרי שירה אחרא יתמא. ומאן איהו
{תהלים ק} מזמור לתודה דאיהו יתמא. אוף הכי
נהורא דלהון חד אתחזי. וכד מתגלגלי אתחזון
חמש גוונין דנהורין. בכל עמודא ועמודא. עמודין
אלין כלהו חללין מלגאו. וכד סלקי ונחתי נפקי
מנייהו שלהובין דנורא כגווני חיזור ושושן. לעילא
מכל עמודא ועמודא אית תלת תפוחין דבטשי בהו
תלת גוונין סומק ירוק וחור. בכל גוון וגוון

מלהטן אתוון בלטי משלהובא ירוקא דאשא ולא
משתככי לעלמין ולית מאן דיקום עלייהו. ארבע
גלגלין מתחמן עובד ציור בכל עמודא ועמודא.
באינון גלגלין אית פליאן רברבן כד מסתחרן
מפקין מנייהו זגין דדהבא ואבני יקר. ומיד
מתכנשי בגווייהו ולא נפלי לארעא כד נפקין אינון
זגין דדהבא ואינון אבני יקר גו אסתחרותא
דגלגלין אשתמע קלא דאמרי {ישעיה נד} זאת
נחלת עבדי יי' וצדקתם מאתי נאם יי' תרין אריין
לבכל גלגלא וגלגלא אריא חדא מסטרא חדא
ואריא חדא מסטרא חדא וכלהו מאשא ירוקא
ובגלגולא דקא מסתחרן גלגלין מתחבקן אלין
באלין ואזלי כלהו. בגלגולא מתדבקן דא בדא. כד
סלקין עמודין מנהמן אריין אלין באלין ותפוחין
פרחין באוירא וסלקין לעילא ובטשי אלין באלין
באוירא ותבו לאתרייהו ומתמן נפלי ואריין פשטי
ידייהו לנטלא לון וסלקין אלין מגרמייהו. אי
חסידא קדישא. מאן חמא חכמתא דאומנו דצייר
קב"ה בעמודין אלין. בפלגו יומא נפקי תרין נשרין
בכל גלגלא וגלגלא ולא ידיע אתר דנפקי מתמן
ושריין על רישיהון דאלין אריין וכדין משתככי
עמודין וגלגלין וקיימי בקיומייהו. ותפוחין נפלי
על פומייהו דנשרי ומקבלי לון ומיד פרחין מפומא
לפומא ואזלין ומשטטי בינייהו ותבו לאתרייהו
ולא ידיע מאן היא. לבתר שעתא ופלגא נשרין
ארימין קלא ומנגנין נגונא תאיבא ואתטמרן ולא
ידיע בהי אתר. סחרנייהו דאינון עמודין אית

שבכין עובד ציור. אשא סומקא ונהורא חוורא
וחוטין דדהבא סחור סחור סחרין לכל סטר
ומעיינא דמיא כד"א {זכריה יד} והיה ביום
ההוא יצאו מים חיים מירושלם חצים אל הים
הקדמוני וחצים אל הים האחרון איהו משיך
משיכו מסטרא דיליה ואתטמר ואתחפא תחות
אתר דאקרי {מלכים א יד} תא הרצים עד פלגו
ליליא. מבתר פלגו ליליא שלהובא דעמודא
דיצחק נפיק ובטש בהאי תרנגולא דאקרי גבר
כגוונא דגבר אחרא עלאה עליה כיון דבטש ביה
האי גבר קרי ויהיב שית קלין וכלהו בסכלתנו.
בשעתא דאיהו קרי כל תרנגולין דהאי עלמא
קראן ונפיק מניח שלהובא אחרא ומטי לון תחות
גדפייהו וקראן איהו מה קרי בשעתא קדמאה
קרי ואמר {תהלים כט} קול יי' בהדר. ובשעתא
תניינא קרי ואמר {מיכה ו} קול יי' לעיר יקרא
וגו'. בשעתא תליתאה קרי ואמר קול יי' חוצב
להבות אש. בשעתא רביעאה קרי ואמר {תהלים
כט} קול יי' יחיל מדבר וגו'. בשעתא חמישאה
קרי ואמר קול יי' על המים וגו'. בשעתא שתיתאה
קרי ואמר קול יי' יחולל אילות וגו'. לבתר קרי
ואמר {ישעיה מ} קול אומר קרא ואמר מה
אקרא וגו'. ודא איהו תרנגולא דקרי ולא שכיך
ולבתר קרי כמלקדמין ומאי קרי כל עובדין דבני
עלמא בגין דאיהו מאריה דאחמתא (ס"א
דחכמתא) וקסת הסופר בחרצוי וכל עובדין דבני
עלמא כתיב בכל יומא. ובליליא בתר דקרי כל

קריאן אלין קרי כל מה דכתב ביומא. ואלמלא
רגלוי אצבעאן דיליה דאינון תרין דרגין חד ההוא
דקיימא באמצעיתא דאיהו רב וההוא דקיימא
מאחורא דאיהו זעיר דקא מעכבין ליה יהא
מוקיד עלמא בשלהובוי. ומה עבדי כיון דסליק
צפרא וחוטא דנהירו נפיק מסטר דרום כדין
מתחברין כלהו ואתעבדין תרין רגלין תרין טלפין
כעגלא לקיימא דכתיב {יחזקאל א} וכף רגליהם
ככף רגל עגל והא ידעת רזא דא. שאלת ענפא
דגורן

פתח ר"ש ואמר {תהלים קד} המשלח
מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. הני
קראי דוד מלכא ברוחא קדישא אמרן ואית
לאסתכלא בהו. ת"ח בשעתא דחכמתא עלאה
בטש בגליפוי אע"ג דהיא טמירא בכל סטרין פתח
ואתנגיד מניה חד נהרא מליא בתרעין (נ"א ומליא
לתרעין) עלאין כמבועא ומקורא דמיא דמלי
קוזפא רבא מניה ומתמן אתמשכן מבועין דנחלין
ונהרין בכל סטר כך האי בחד שביל דקיק דלא
אתיידע משיך ונגיד ההוא נהר דנגיד ונפיק וממלי
לההוא נחלא עמיקא ומתמן אתמשכאן מבועין
ונחלין ואתמליין מניה הה"ד המשלח מעינים
בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא
דכייא וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא
עלאה קדישא דנפיק ונגיד. לבתר ישקו כל חיתו
שדי היינו דכתיב {בראשית ב} ומשם יפרד והיה
לארבעה ראשים. הני ד' ראשין אלין אינון חיתו

שדי כללא דכל אינון משריין וכל אינון חיילין
דאחידן בהו שדי אל תקרי שדי אלא שדי דהוא
נטיל ואשלים שמא מיסודא דעלמא. ישברו
פראים לצמאם אלין אינון דכתיב בהו {יחזקאל
א} והאופנים ינשאו לעומתם כי רוח החיה
באופנים. מאן היה אלא אלין חיתו שדי ארבע
אינון וכל חד וחד לחד סטרא דעלמא וההוא
אקרי חיה ואופנים לקביל כל חד וחד ולא אזלין
אלא מרוח דההיא חיה דאזיל עלייהו וכד אלין
מתשקיין מההוא שקיו עלאה כל שאר חיילין
אחרנין אשתקיין ואתרוון ומשתרשן בשרשייהו
ואתאחדן אלין באלין בדרגין ידיען הה"ד עליהם
עוף השמים ישכון וגו'. משקה הרים מעליותיו
וגו'. אלין שאר דרגין עלאין לבתר כל דא מפרי
מעשיך תשבע הארץ (ס"א לתתא וכל עלמין וכו')
ארעא עלאה קדישא וכד איהי מתברכאן משתכחי
משקיו דנחלא {בראשית רכא א} עמיקא דכלא.
ובשעתא דעלמא יתיב בדינא ברכאן לא משתכחון
לנחתא בעלמא וכדין אסתאב מקדש (ס"א
ובשעתא דברכאן לא משתכחי לנחתא בעלמא
כדין עלמא יתיב בדינא ומסטרא דשמאלא רוחא
אתער ואתפשט בעלמא) וכמה חבילי טריקין
משתכחי בעלמא ושראן (בכמה אתרי) על בני נשא
ומסאב ההוא רוחא להו כבר נש דגוע (ס"א כבר
האי רוח) ורוח מסאבא שריא עליה הכי נמי שריא
למאן דיקרב בהדיה הה"ד הסתיר פניך יבהלון
וגו'. האי קרא מאי קא מיירי אלא תסתיר פניך

יבהלון דהא לא אתשקיין לאשתכחא ברכאן
לעלמין. תוסף רוחם יגועון (נ"א לאתערא) ואתער
רוחא אחרא מסטרא שמאלא ורוח מסאבא שריא
על בני נשא על אינון דמיתין ומאן דקאים
בהדיהו ועל שאר בני נשא מאי אסוותא דלהון
הא דכתיב ואל עפרם ישובון דא עפר שריפת
החטאת (ס"א דא עפר מקדשא דלעילא) בגין
(לאתדכאה ביה והיינו רזא {קהלת ג} הכל היה
מן העפר ואפי' גלגל חמה. לבתר דמהדרן להאי
עפר בגין לאתדכאה ביה מתעבר רוחא מסאבא
ואתער רוחא אחרא קדישא ושארִי בעלמא. הה"ד
תשלח רוחך יבראון. ויתסון באסוותא עלאה
דרוחא אחרא. ותחדש פני אדמה דהא אתדכיאת
(אתתא לבעלה) וחדתותי דסיהרא אשתכח ועלמין
כלהו מתברכאן. זכאה חולקהון דישראל דקב"ה
יהיב לון עיטא דכלא אסוותא בגין דיזכון לחיי
עלמא דאתי וישתכחו דכיין בהאי עלמא קדישין
לעלמא דאתי עלייהו כתיב {יחזקאל לו} וזרקתי
עליכם מים טהורים וטהרתם:

ר' אבא פתח {שם קב} תפלה לעני כי יעטוף
וגו' תלת אינון דכתיב בהו הפלה ואוקמוה מלה
דא (אבל מלה דא) חד הוה משה וחד הוה דוד וחד
עני דאתכליל בהו ואתחבר בהו. ואי תימא הא
כתיב {חבקוק ג} תפלה לחבקוק הנביא הא ארבע
אינון אלא חבקוק לאו בגין תפלה הוה ואע"ג
דכתיב ביה תפלה תושבחתא והודאה איהו
לקב"ה על דאחיא ליה ועבד עמיה נסין וגבורן

דהא בריה דשונמית הוה. אבל ג' אינון דאקרון
תפלה. {תהלים צ} תפלה למשה איש האלקים
תפלה דא דלית כגינייה בבר נש אחרא. {שם פו}
תפלה לדוד. תפלה דא איהי תפלה דלית כגינייה
במלכא אחרא. תפלה לעני. תפלה איהי מאינון ג'
מאן חשיבא מכלהו הוי אימא תפלה דעני תפלה
דא קדים לתפלה דמשה. וקדים לתפלה דדוד
וקדים לכל שאר צלותין דעלמא. מ"ט בגין דעני
איהו תביר לבא. וכתוב {שם לד} קרוב יי'
לנשברי לב וגו' ומסכנא עביד תדיר קטטה בקב"ה
וקב"ה אצית ושמע מלוי. כיון דצלי צלותיה פתח
כל כוי רקיעין וכל שאר צלותין דקא סלקין לעילא
דחי לון ההוא מסכנא תביר לבא דכתיב תפלה
לעני כי יעטוף. כי יתעטף מבעי ליה. מאי כי
יעטוף. אלא איהו עביד עטופא לכל צלותין
דעלמא ולא עאלין עד דצלותא דיליה עאלת.
וקב"ה אמר יתעטפון כל צלותין וצלותא דא
תיעול לגבאי. לא בעינא הכא בי דינא דידונון
ביננא קמאי ליהוו תרעומין דיליה ואנא והוא
בלחודנא וקב"ה אתייחד בלחודוי באינון תורעמין
בההוא צלותא דכתיב ולפני יי' ישפוך שיחו. לפני
יי' ודאי. כל חילי שמיא שאלין אלין לאלין קב"ה
במאי אתעסק במאי אשתדל. אמרין אתיחדא
בתיאובתא במאנין דיליה כלהו לא ידעו מה
אתעביד מההוא צלותא דמסכנא ומכל אינון
תורעמין דיליה דלית תיאובתא למסכנא אלא כד
שפיך דמעוי בתורעמו קמי מלכא קדישא ולית

תיאובתא לקב"ה אלא כד מקבל לון ואושדו קמי' ודא איהי צלותא דעביד עטופא לכל צלותין דעלמא. משה צלי צלותיה ואתעכב כמה יומין בהאי תפלה. דוד חמא דכל כוין וכל תרעי שמיא כלהו זמינין לאפתחא למסכנא ולית בכל צלותין דעלמא דקב"ה אצית מיד כצלותא דמסכנא. כיון דחמי האי עבד גרמיה עניא ומסכנא פשט לבושא דמלכותא ויתיב בארעא כמסכנא אמר תפלה דכתיב תפלה לדוד הטה יי' אזנך ענני. ואי תימא אמאי. בגין כי עני ואביון אני. א"ל קב"ה דוד ולא מלכא אנת ושליטא על מלכין תקיפין ואת עביד גרמך עני ואביון. מיד אהדר צלותיה בגוונא אחרא ושבק מלה דאביון ועני ואמר שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ד כלא הוה ביה בדוד. אמר ליה רבי אלעזר שפיר קאמרת. ועכ"ד (ס"א וע"ד) אצטריך ליה לבר נש דצלי צלותיה (למהוי תמן עני ואביון) ולמעבד גרמיה עני בגין דתיעול צלותיה בכללא דכל עניים דהא כל נטורי תרעין לא שבקין הכי למיעאל כמה דשבקין למסכנין דהא בלא רשותא עאלין ואי עביד בר נש גרמיה ושוי רעותיה תדיר כמסכנא צלותיה סלקא ואערעת באינון צלותין דמסכנין ואתחברת בהו וסלקת בהדיהו ובכללא דלהון עאלת ואתקבלת ברעותא קמי מלכא קדישא (בהו) דוד מלכא שוי גרמיה בארבעה ארחין שוי גרמיה בהדי מסכני שוי גרמיה בהדי חסידים שוי גרמיה בהדי עבדים שוי גרמיה בהדי אינון דמסרי גרמייהו ונפשייהו

על קדושת שמים. שוי גרמיה בהדי מסכנא דכתיב
כיע ני ואביון אני. שוי גרמיה בהדי חסידים
דכתיב שמרה נפשי כי חסיד אני בגין דאצטריך
ליה לבר נש דלא לשואה גרמיה רשע. ואי תימא
א"ה לא יפרט חטאוי לעלמין לאו הכי אלא כד
יפרט חטאוי כדין איהו חסיד דאתי לקבלא
תשובה אפיק גרמיה מסטרא בישא דהוה בטנופא
דילה עד השתא והשתא אתדבק בימינא עלאה
דאיהי פשוטה לקבלא ליה. ולא תימא דלא מקבל
ליה קב"ה עד דיפרט חטאוי מיומא דהוה מעלמא
(ס"א אי הכי) אן אנון דאתכסון מניה דלא יכיל
לאדבקא. אלא לא אצטריך לפרשא בר אינון
דידכר מנייהו ואי שוי רעותיה בהו כל אחרנין
אתמשכן אבתרייהו דהא תנינן אין בודקין חורי
ביתא עלאין לעילא ולא אינון תתאין לתתא
בביעור חמץ אלא כיון דבדיק כפום חיזו דעינוי
מה דיכיל לאדבקא כלא אתמשך בתר דא
ואתבטיל בהדיה. הכי גרסי' בנגעים כ"ד ראשי
אברים אינון דלא מטמאין משום מחיה. וכהנא
הוה אטרר אבתרייהו והיינו דכתיב {ויקרא יג}
לכל מראה עיני הכהן אתר דיכיל כהנא למחזי
מכתשא באסתכלותא חדא ולא אצטריך למאכא
גרמיה ולארמא עינוי הכא והכא. אוף הכי לא
אצטריך לפרטא חטאוי (למבעי) מן יומא דהוה
דאינון חורי ביתא תתאין ולא אינון דאתכסו דלא
יכיל לאדבקא דאינון חורי ביתא עלאין לעילא.
(ס"א אלא) ת"ח לכל מראה עיני הכהן וכלהו

אתמשכן אבתרייהו. וע"ד שוי דוד גרמיה גו
חסידים. שוי גרמיה בהדי עבדים דכתיב {תהלים
קכג} הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב
{שם פו} הושע עבדך אתה אלקי. שוי גרמיה
בהדי אינון דמסרי נפשיהו על קדושת שמיה.
דכתיב {שם} שמח נפש עבדך כי אליך יי' נפשי
אשא. בכל הני ארבע עבד גרמיה דוד מלכא קמי
מאריה. אמר רבי אלעזר ארימית ידי בצלו לקמי
מלכא קדישא דהא תנינן אסור ליה לבר נש
לארמא ידוי לעילא בר בצלו ובברכאן ותחנונים
למריה דכתיב {בראשית יד} הרימותי ידי אל יי'
אל עליון ומתרגמינן ארימית ידי בצלו דהא
אצבעאן דידין מלין עלאין אית בהו. והשתא אנא
הכי עבידנא ואמינא דכל מאן דאלין ארבע יסדר
קמי מאריה ועביד גרמיה ברעותא בתקונא דא
כדקא יאות בתקונא דא לא תהדר צלותיה
בריקניא. בקדמיתא עבד לסדרא שבחא קמי
מאריה ולזמרא קמיה. ודא בתושבחן דקמי
צלותא ולבתר עבד לבתר דצלי צלותא דעמידה
איהו עבדא דסדר צלותא דמאריה. ולבתר עבד
לבתר דצלי כל צלותיה ואזיל ליה וע"ד דוד תלת
זמנין עבד גרמיה בצלותא דא עבד דכתיב הושע
עבדך אתה אלקי שמח נפש עבדך וכתוב {תהלים
פו} תנה עזך לעבדך. הא תלת זמנין אצטריך
לשואה גרמיה עבד. לבתר לשואה גרמיה גו אינון
דמסרי נפשיהו על קדושת שמיה והיינו ביחודא
דשמע ישראל דכל מאן דשוי הכי רעותיה בהאי

קרא אתחשיב ליה כאלו מסר נפשיה על קדושת שמייה. לבתר לשואה גרמיה עני בזמנא דעאל ודפיק דשין דרומי מרומים כד אמר אמת ויציב (וסמיד) גאולה לתפלה למהוי בצלותא דעמידה תביר לבא עניא ומסכנא. ולשואה רעותיה לאתכללא גו מסכני בתבירו דלבא במאיכו דנפשא. לבתר לשואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה לפרשא חטאוי דהכי אצטריך יחיד בשומע תפל הבגין לאתדבקא בימינא דפשוטה לקבלא לאינון דתבין וכדין אקרי חסיד הא ארבע אלין כדקא יאות. מאן כליל לכל הני ההוא דקא אצטריך לכללא לון והאי איהו עבד דאכליל לכל שאר. תלת עבדין אינון בתלת דוכתין וכלהו חד ועלייהו כתיב הנה כעיני עבדים אל יד אדונייהם וגו'. בין עבד לעבד אינון אחרנין בין עבד קדמאה לעבד תניינא אית ליה לממסר נפשיה על יחודא דקדושת שמייה ולשואה גרמיה עני ומסכנא בצלותא דעמידה ולשואה גרמיה גו חסידים בשומע תפלה. עבד תליתאה בתר דסיים וסדר כלא. תנן בההיא שעתא דסדר בר נש כל הני סדורין ארבע ברעו דלבא קודשא בריך הוא ניחא קמיה ופריש ימיניה עליה בההוא עבד תליתאה וקרא עליה וא"ל עבדי אתה דכתיב {ישעיה מט} ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי צלותא דהאי בר נש לא תהדר בריקניא לעלמין. אתא ר' אבא ונשקיה. אמר ר' אלעזר ת"ח תרי עבד מאינון תלתא אינון דכללי כל הני

דהא תליתאה קיימא לחתמא ביה חותמא לעילא לשואה ביה דא ימינא דמלכא ודאשתבחה ביה. אבל הני תרין קדמאה ותניינא אינון כללא דכלא. ודוד שבח גרמיה בהו דכתיב {תהלים קטז} אנה יי' כי אני עבדך אני עבדך וגו'. דאלין כללי דכל שאר. תליתאה בך קיימא למפרק לי דכתיב הושע עבדך אתה אלקי מאן דמסדר דא ידיע ליהוי ליה דקב"ה משתבח ביה וקרא עליה עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. אתא ר' אבא ונשקיה. א"ר אבא ע"ד קרינן {שם יט} הנחמדים מזהב ומפז רב וגו' כמה מתיקין מלין עתיקין דסדרו קדמאי ואנן כד טעמין לון לא יכלין למיכל ודאי הכי הוא והא קרא אוכח על תלתא עבדין ואינון חד ובאתר חד. ותרין כדקאמרת וחד דאיהו לאתעטרא ביה קב"ה דכתיב {ויקרא כח} כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם וגו'. {בראשית קלא ע"ב} לא ימכרו ממכרת עבד. בגין דקב"ה אצטריך לאתעטרא בהאי תליתאה. ועל דא לא ימכרו לשמא דעבד. דהא דקב"ה הוי. פתח ר' אלעזר ואמר {ישעיה ג} מי בכס ירא יי' וגו'. מאי שומע בקול עבדו האי קרא אוקמוה חברייא בצלותא והכי הוא מאן דרגיל למיתי לבי כנשתא לצלאה ויומא חדא לא אתי קב"ה שאיל עליה ואמר מי בכס ירא יי' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. מאי שומע בקול עבדו במאן. אי תימא בנביאה או גבר אחרא מאן יהב נביאה או גבר אחרא לצלותא. דבגין דצלי צלותיה שומע

בקול נביאה או דגבר בעלמא. אלא ההוא דצלי
צלותין בכל יומא איהו שומע בההוא קול דקרי
ליה קב"ה ומשתבח ביה ואמר דאיהו עבדו ודאי.
שומע בקול במאי קול בההוא דאקרי עבדו שבחא
עלאה איהו דנפיק עליה קול דאיהו עבדו. ותו
דקלא אשתמע בכל אינון רקיעין דאיהו עבדא
דמלכא קדישא ודא הוא שומע בקול עבדו. אשר
הלך חשכים ואין נגה לו. וכי בגין דלא אתא
לצלויי הלך חשכים. אלא אוקמוה. אבל עד לא
יתכנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה סטרא
אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עלאין דלא
יתפשטון ויפקון על עלמין. ותלת זמנין ביומא
אזלי סטר אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא
וההוא עידן אתקן לצלותא בגין דלא הוי תמן
קטרוגא כלל. וכדין איהו עידן לצלותא בגין {כי
תשא קצא ע"א} דאינון אזלי למשטטא בטורי
חשוך והר נשפה כדין פתיחין כוי נהורין עלאין
ונפקי ושריאן על בתי כנסיות ברישיהון דאינון
דצלאן צלותין ומתפלגן נהורין על רישייהו וקב"ה
שאיל על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר חבל על
פלניא דהוה רגיל הכא והשתא דהלך חשכים
ואתעבר מקמי נהורין והלך לשטטא בטוריא
בעלמא ונפק מההוא נגה נהורא דנהיר ולית (ליה)
ביה חולקא אין נגה לו כמה דאתפליג ושריא על
אחרנין דתמן כמה טבין אתאבידו מניה (אין נגה
לו השתא דהלך חשכים). ואלו הוה תמן יבטח
בשם יי' בכללא דעבד קדמאה. וישען באלהיו

ברזא דעבד תניינא. אר"ש אלעזר ברי ודאי רוח
נבואה שריא עלך א"ר אבא אריא בר אריא מאן
יקום קמייהו כד שאגי למטרף טרפא. כל אריין
דעלמא תקיפין ואלין יתיר מכלהו. כל אריין
דעלמא קשיין לאפקא טרפא מפומייהו ואלין
נוחין לאפקא מפומייהו טרפא. אינון טרפי טרפא
ויהבי לכלא. אשר הלך חשכים אשר הלכו מבעי
ליה. אמר רבי אלעזר { שמות קפח קמח ב צה א }
בגין דאינון שריין בחבורא ומיד מתפרשן הלך
חבורא חשכים אתפרשן שראן בחבורא ואתפרשן
מיד. כגוונא דא { יחזקאל א } רוח סערה באה כלל
דכר ונוקבא. באה והיא שבקת ליה מיד מתפרשן
(לעיל קפז א) ע"כ מצאתי ול"ד חסר בהעתק:
וירא בלק וגו'. רבי אלעזר אמר ודאי מה (קפו)
דאמר רבי חייא מלה סתימא הוה. אבל כתיב
{ תהלים פד } גם צפור מצאה בית ודרור קן לה
וגו'. וכי דוד מלכא על צפרא בעלמא הוה אמר
מלה דא. אלא כמה דתנינן כמה חביבין נשמתין
קמי קב"ה. אי תימא כל נשמתין דעלמא לאו הכי
אלא אינון נשמתהון דצדיקייא דתמן מדוריהון
בהדיה. מדוריהון לעילא ומדוריהון לתתא. והכי
אתמר גם צפור מצאה בית אלין רוחיהון
דצדיקייא. תנינן תלת שורין אינון לג"ע ובין כל
חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן
מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו אע"ג דלא זכו
למיעאל. אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקייא דלגו
{ ישעיה סד } עין לא ראתה אלקים וגו'. ויומין

רשימין אית בשתא ואינון יומי ניסן ויומי תשרי
דאינון רוחין משטטן ופקדן לאתר דאצטריך.
ואע"ג דזמנין סגיאין משטטן אבל יומין אלין
רשימין אינון ואתחזון על גבי שורין דגנתא כל חד
וחד כחיזו דצפרין מצפצפן בכל צפרא וצפרא.
וההוא צפופא שבחא דקב"ה וצלותא על חיי בני
נשא דהאי עלמא בגין דאלין יומין ישראל כלהו
מתעסקין במצות ובפקודין דמארי עלמא. וכדין
בחדו אתחזון צפרין מצפצפן וע"ג שורין דג"ע
מצפצפן משבחן ואודן ומצלן על חיי דהאי עלמא.
אר"ש אלעזר ודאי שפיר קאמרת דודאי אינון
רוחין תמן אבל מה תימא ודרור קן לה אמר הכי
אוליפנא. דא היא נשמתא קדישא דסלקא לעילא
וסלקא לאתר טמיר וגניז דעין לא ראתה אלקים
זולתך וגו'. א"ר שמעון אלעזר ודאי שפיר קאמרת
ושפיר איהו. אבל כל דא בג"ע דלתתא היא וכמה
דאמרת הוא והכי הוא ודאי גם צפור מצאה בית
אלין רוחין קדישין דזכו למיעאל ולמיפק לבתר
בגין דמשטטן {קסב א} ואתחזון כחיזו דצפורין
ואלין רוחין מצאה בית. ודאי כל חדא וחדא אית
לון מדורין ידיעאן לגו ועכ"ד כלהו נכוין מחופה
דחברייהו אינון דאית לון דרור וחירו מכלא.
וקב"ה אחזי לון היכלא טמירו חדא גניז דעין לא
ראתה אלקים זולתך וההוא היכלא אקרי קן
צפור. ומתמן מתעטרין עטרין למשיח בזמנא
דאתי וביומין רשימין תלת זמנין בשתא קב"ה
בעי לאשתעשא באינון צדיקייא ואחזי לון ההוא

היכלא טמירא גניז דלא ידעין ולא אשתמודען
ביה כל צדיקייא דתמן. אשר שתה אפרוחיה את
מזבחותיך אלין אינון צדיקייא דאשתכללו בבנין
קדישין דזכו לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה
בהאי עלמא ואלין אקרון תרין מדבחן מתעטרן
לקמי מלכא קדישא דהא זכותא דבנייהו בהאי
עלמא אגין עלייהו ומעטרין להו תמן. מאן רוחא
זכאה לכל האי האי דשתה אפרוחיה לאולפא
למזבחותיך וגו'. מכאן ולהלאה אימא מילך דהא
בלא כסופא אתחזינא תמן: פתח כמלקדמין רבי
אלעזר ואמר גם צפור מצאה בית. דא יתרו. ודרור
קן לה. דא בנוי דהוו בלשכת הגזית אולפי
אורייתא וחתכין מלין דאורייתא בפומייהו.
מצאה בית מהו. אלא בקדמיתא נטלו ושארן
במדברא נטלו מענוגא דמדין. וממתיקו דתמן
ושרו במדברא. כיון דחמא קב"ה דעל אורייתא
הוה כסופא דלהון. משיך לון מתמן ואעיל לון
ללשכת הגזית. ודרור קן לה כלא חד. צפור דרור
כלא איהו חד {שופטים ד} חבר הקני {שמואל א
טו} ויאמר שאול אל הקני וגו'. ת"ח מה כתיב.
וירא בלק בן צפור. וכי מאי שנא דאדכיר שמא
דאבוי משאר מלכין אלא יתרו אתמשך ואתעבר
מע"ז ואתא לאתדבקה בישראל הוא ובנוי וכל
עלמא נדוהו ורדפו אבתריה. בלק מבני בנוי הוה
ואתעבר מארחא דאבוי כיון דחמו סבי מואב
וסבי מדין דהוו בהדי הדדי באחווה דלהון בע"ז
בחולקא דלהון. דיתרו ובנוי אתדבקו בשכינתא

ודא אתמשך מנהון אתו ואמלכוהו עלייהו בהאי שעתא דכתיב ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא. בעת ההיא הוה מלך מה דלא הוה מקדמת דנא. ועל דא כתיב בן צפור מה דלא אתחזי למעבד הכי. וירא בלק וישמע מבעי ליה. מהו וירא ראייה חמא וידע דזמין הוא למנפל בידא דישראל וישראל למנפל בידוי בקדמיתא ולבתר איהו בידא דישראל. וירא בלק בן צפור. פתח רש שמעון ואמר {תהלים צח} מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. מזמור זקיף טעמא לעילא (שירה יתמא קרינן להאי) אמאי אלא רשים טעמא רבא דהא אתי ההוא מזמו רמתעטרא בעטרא עלאה לעילא על רישיה ואתי זקיף מאן הוה אמר שירה דא אינון פרות באינון גועין דהוו געאן {שמואל א ו}. שירו ליי' שיר חדש למאן הוו אמרין שירו לכמה רתיכין לכמה ממנן לכמה דרגין דהוו אתאן תמן ונפקו לקבלא ליה לארונא (סתם) ולהון הוו אמרי שירו ליי' שיר חדש דכר. מ"ט הכא שיר ומשה אמר שירה נוקבא אלא התם במשה ארונא חדא (נ"א לחודא) זאת נפקת מן גלותא היא ואוכלוסהא ולא יתיר ובג"כ {שמות טו} את השירה הזאת נוקבא. אבל הכא ארונא ומה דהוה גניז בגויה נפיק ובגין ההוא דהוה גניז בגויה אתמר שיר חדש דכר. כי נפלאות עשה מה דעבד בפלשטים ומה דעבד בטעותהון. הושיעה לו ימינו למאן לעצמו. מאן עצמו ההוא מזמור עצמו ורוחא עלאה קדישא גניז ביה. ימינו

ההוא דירית סבא. ודא ימינו אתקיף בההוא
מזמור ולא שביק ליה בידא דאחרא. הכא אית
לגלאה מלה חדא כל זמנא דההוא ימינא הוה
לארחסא ניסא הוה אתקיף בהאי מזמור ושווי ליה
לקמיה לאתקפא ביה כאבא דאתקיף ימיניה
בחדוי דבריה לקמיה ואמר מאן הוא דיקרב לגבי
ברי כיון דסרח לגבי אבוי שוי אבוי ידוי על כתפוי
לאחורא ושדייה בידא דשנאוי. כביכול בקדמיתא
כתיב {שם} ימינך יל' נאדרי בכח. בכח מאן ההוא
דאשתמודעא. בערביא קורין לחדוי דבר נש כח
ההוא ימינא נאדרי ואתקיף בכח. מאן הוא דיקרב
לגבי ברי. לבתר מה כתיב {איכה ב} השיב אחור
ימינו מפני אויב. שוי ימיניה על כתפיה ודחי ליה
בידא דשנאוי בקדמיתא ימיניה לקמיה בחדוי
לאתקפא ביה ולבתר לאחורא על כתפוי לדחייא
ליה והכא הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו תרין
דרועין לאתקפא ביה. אי אינון פרות דלא
אתרגילו בנסין אלא ההיא שעתא בגועא דלהון
אמרו שירתא דא נהיקו דחמרא דסבא חסידא
דרגיל בנסין עאכ"ו דאמר שירה. חברייא אי
תימרון דחמרא לא הוה ארחיה בכך מיומא
דאברי עלמא. פוקו וחמו אתון דבלעם חייבא
דנצחת לרבונה בכלא. חמדיה דרבי פנחס בן יאיר
עאכ"ו. ותו אתון דבלעם כד מלילת מלאכא עלאה
הוה עלה מלעילא. השתא אית לגלאה חברייא
שמעו פי האתון דאברי ע"ש בין השמשות סלקא
בדעתייכו דפומא הוה פתיחא מההוא זמנא. או

תנאי דאתני קב"ה מההוא זמנא. לאו הכי ורזא
הכא דאתמסר לחכימי דלא משגחן לטפשו
דליכא. פי האתון דרגא דאתני ההוא עלאה דסטר
נוקבי ההוא הוה דשריא על ההוא אתון ומליל
עלה וכד ברא קב"ה להאי דרגא דאקרי פי האתון
סתם ליה בגו (האתון) נוקבא דתהומא רבא
ואסתים עליה עד ההוא זמנא. כד מטא ההוא
זמנא פתח ההוא נוקבא ונפק ושרא עלה ומלילת.
כגוונא דא {במדבר מז} ותפתח הארץ את פיה.
את לאסגאה דומ"ה דאיהו פי הארץ. את פי
האתון לאסגאה קמריא"ל דאקרי פי האתון. פי
הבאר כגוונא דא מאן פי הבאר ההוא דרגא דהוה
ממנא עליה לתתא ואיהו תחות פי יי' ומאן איהו
יהדריא"ל שמיה. תלת פומין אלין אתבריאו ע"ש
בין השמשות בשעתא דקדש יומא סלקא פה
דממנא על כל שאר פומין ומאן איהו ההוא יומא
דאסתלק ואתקדש בכלא ההוא דאקרי פי יי' ע"ש
בין השמשות אברון שאר פוסין. אתקדש יומא
סליק פומא דשליט על כלא פי יי'. אדהכי חמו לר'
פנחס דהוה אתני מטו לגביה אתא ר' פנחס
ונשקיה לר"ש. אמר נשקנא פי יי' אתבסם
בבוסמין דגנתא דיליה. חדו כחדא ויתבו. כיון
דיתבו פרחו כל אינון עופין דהוו עבדי טולא
ואתבדרו. אהדר רישיה ר"ש ורמא לון קלין ואמר
עופי שמיא לית אתון משגיחין ביקרא דמריכון
דקאים הכא. קיימו ולא נטלו מדוכתייהו ולא
קריבו לגבייהו. א"ר פנחס אימא לון דיהכון

לארחייהו דהא לא יהבין לון רשו לאהדרא. אר"ש
ידענא דקב"ה בעי למרחש לן ניסא. עופין עופין
זילו לארחייכו ואמרו לההוא דממנא עלייכו דהא
בקדמיתא הוה ברשותיה והשתא לאו ברשותיה
קיימא אבל מליקנא ליה ליומא דטנרא כד סליק
עיבא בין שני תקיפין ולא מתחבראן. אתבדרו
אינון עופי ואזלו. אדהכי הא תלת אילנין מתפשטן
בענפין לתלת סטרין עליהו ומעיינא דמיא נבעין
קמייהו. חדו כלהו חברייא וחדו ר' פנחס ור"ש
אמר ר' פנחס טורח סגי הוה לאינון עופי
בקדמיתא וטורח בעלי חיים לא בעינן דהא
{תהלים קמה} ורחמיו על כל מעשיו כתיב. אמר
ר"ש אנא לא אטרחנא לון. אבל אי קב"ה חס עלן
לית אנן יכלין לדחייא מתנן דיליה. יתבו תחות
ההוא אילנא ושתו מן מיא ואתחנו תמן: פתח ר'
פנחס ואמר {שיר ד} מעין גנים באר מים חיים
ונוזלים מן לבנון. מעין גנים וכי לית מעיין אלא
ההוא מן גנים. והא כמה מעיינין טבין ויקירין
אית בעלמא. אלא לית כל הנאות שוין. אית מעיין
דנפיק במדברא באתר יבישא הנאה אית למאן
דיתיב ושתי אבל מעיין גנים כמה איהו טב
ויקירא ההוא מעיין עביד טיבו לעשבין ואיבין
מאן דקריב עליה אתהני בכלא. אתהני במיא
אתהני בעשבין אתהני באיבין. ההוא מעיין
מתעטרא בכלא. כמה וורדין כמה עשבין דריחא
סחרניה כמה יאות ההוא מעין משאר מעיינין
באר מים חיים והכי אוקימנא כלא בכנסת ישראל

קאמר איהי מעיין גנים. מאן גנים חמש גנים אית ליה לקב"ה דקא משתעשעא בהו ומעיינא חדא עלווייהו דקא אשקי לון ורוי לון טמיר וגניז וכלהו עבדין פירין ואיבין. גנתא חדא אית לתתא מנייהו וההוא נתא טיר סחרא מכל סטרין דעלמא תחות האי גנתא אית גנים אחרנין עבדין איבין לזנייהו. והאי גנתא אתהפך והוי מעיין דאשקי לון באר מים חיים כד אצטריך הוי מעיין וכד אצטריך הוי באר מה בין האי להאי לא דאמי כד אתמשכון מיא מאלייהו. לכד שאבין מיא לאשקאה. ונוזלים מן לבנון. מאי נוזלים אלין נוזלים אהדרו למעיין (ס"א דכלהו) כד נבעין מיין ונוזלים טפין לעילא (ס"א מלעילא) אלין בתר אלין מיין מתיקן דנפשא אזלא אבתרייהו. כך אינון חמש מקורין דנפקו מן לבנון אתעבידו נוזלים בהאי מעיין. כך קב"ה רחיש לן ניסא באתר דא קרינא על מעיינא דא קרא דא.

רבי שמעון הוה אזיל מקפוטקיא ללוד ור' יהודה אזיל עמיה עד דהוו אזלי פגע בהו ר' פנחס בן יאיר ותרין גוברין טוענין אבתריה. שכיך חמריה דר' פנחס טעינו לה ולא אזיל. אמר ר' פנחס שביקו ליה דהא ריחא דאנפין חדתיך קא ארח או נסא אתעביד לן השתא. עד דאינון תמן נפק ר' שמעון מבתר חד טנרא. נטל חמרא ואזיל אמר ר' פנחס ולא אמרית לכו דהא ריחא דאנפין חדתיך קא ארח. נחת וגפיף ליה ר' פנחס ובכה אמר ליה חמינא בחלמי דאתיא שכינתא לגבי

ויהבת לי נבזבזן רברבן וחדינא בה השתא כמה
דחמינא. אמר ר' שמעון מקל פרסי דחמרך ידענא
דאנת הוא השתא חדוה שלים. אמר ר' פנחס נתיב
בדוך חד דמלי דאורייתא אצטריך צחוחא אשכחו
עינא דמייא ואילנא. יתבו. אמר ר' פנחס מסתכל
הוינא דהא לתחיית המתים כארחא דארעא
אחרא יעביד לון קב"ה ומה דהוה השתא קדמאה
ליהוי כדין בתראה מנלן מאינן עצמות הנהו
גרמין דאחיא לון קב"ה על ידי יחזקאל דכתיב
{יחזקאל לז} ותקרבו עצמות עצם אל עצמו
בקדמתא ולבתר כתיב וראיתי והנה עליהם גידים
ובשר עלה וגו'. ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח
אין בהם דהא מה דאפשיט בקדמיתא ליהוי
בתראה. בקדמיתא עור ולבתר בשר. בקדמיתא
אפשיט מדוחא ולבתר עור ולבתר בשר ולבתר
עצמות אר"ש ברא אקשן קדמאי אבל גרמין אלן
דאחיא קב"ה נסין ואתין משניין עבד בהו קב"ה.
ת"ח מה כתיב {איוב י} זכר נא כי כחומר עשיתני
ואל עפר תשיבני. מה כתיב בתריה הלא כחלב
תתיכני וכגבינה תקפיאני. עור ובשר תלבישני
ובעצמות וגידים תסוככני. זמין קב"ה לבתר
דיתבלי ב"נ בעפרא ומטי זמנא דתחיית המתים
דההוא גרמא דישתאר למעבד ליה כעסה דא
וכגבינה דחלב ונביע כחלב דהוא נביעו נקי
מצוחצח בצחותא ההוא גרמא כד יתערב ההוא
גרמא ויתמחי כחלבא ולבתר יקפיא ליה ויתצייר
בציורא כגבינה בקפיאותא ולבתר יתמשך עליה

עור ובשר ועצמות וגידים הה"ד הלא כחלב
תתיכני וכגבינה תקפאני. התכתני לא כתיב אלא
תיכני הקפיתני לא כתיב אלא תקפיאני הלבשתני
לא כתיב אלא תלבישני סוככתני לא כתב אלא
תסוככני כלהו לבתר זמנא משמע ולבתר מה
כתיב חיים וחסד עשית עמדי דא רוחא דחיי.
(ס"א ואי תימא) עשית עמדי כתיב ולא כתיב
תעשה אלא הכי אמר חיים וחסד עשית עמדי
בההוא עלמא שדית בי רוחא דחיים אבל
ופקודתך דמטרוניתא דמלכא שמרה רוחי איהי
נטרת לרוחי בההוא עלמא. מאי ופקודתך דאת
זמין לפקדא לה בקדמיתא (שמרה רוחי). ורזא
דמלה דא כל נפשין דצדיקייא גניזין וטמירין
תחות כרסייא דמלכא ואיהי נטרא לון לאתבא
לון לדוכתייהו הה"ד ופקודתך שמרה רוחי מאי
ופקודתך כד"א {תהלים קט} פקודתו יקח אחר
פקודתך דא מטרוניתא דמלכא דכל רוחין אינון
פקדונין בידהא הה"ד {שם לא} בידך אפקיד
רוחי וגו' ואיהי נטרא לון בגין דא שמרה רוחי
ואיהי נטרת לה. כגוונא דא אמר דוד {שם פו}
שמרה נפשי כי חסיד אני. שמרה דא מטרוניתא
דמלכא דאיהי נטרא נפשי בגין כי חסיד אני ובכל
אתר דכתיב סתם דא מטרוניתא כד"א {שמות
כד} ויקרא אל משה {שם טו} ויאמר אם שמע
תשמע בקול יי' אלקיך. בכה ר' פנחס ואמר ולא
אמרית לך דשכינתא יהבת לי נבזבזן ומתנן זכאה
חולקי דזכינא למחמי לך ושמענא דא א"ל בההוא

זמנא תינח ההוא גרמא שאר גרמין דישתכחון מה
יתעביד מנהון. א"ל כלהו יתכלילו בההוא נביעו
דהאי גרמא ויתכלילו בהדיה ויתעביד כלא עסה
חדא ותמן יתצייר ציורא כמה דאתמר הה"ד
{ישעיה נח} ועצמותיך יחליץ מאי יחליץ כד"א
{הושע ה} חלץ מהם כלהו יתעברון מקיומיהו
ויתכלילו בהאי גרמא למהוי עסה חדא וכדין
{ישעיה נח} והיית כגן רוח וכמוצא מים וגו'.

(אמר ר"מ) אמר רעיא מהימנא ווי לון לבני
נשא דאינון אטימין לבא סתימין עיינין דלא ידעין
דכד אתי ליליא תרעין דגיהנם אתפתחו דאיהי
מרה ועשנין דילה דמתפשטין סלקין עד מוחא
וכמה חיילין דיצר הרע מתפשטין בכל אברין
דגופא ותרעין דאיהו לבא דג"ע מסתתמין ולא
מתפתחין דכל נהורין דעיינין מלבא נפקין ותרעין
דלבא אינון עיינין מסתתמין בגין דלא מסתכלין
באלין מזיקין דאינון לילית ולא שלטין בנהורין
דלבא דאינון מלאכים דמתפשטין בכל אברים
כענפין דאילנא לכל סטרא בההוא זמנא אינון
כלהו נהורין סתימין בלבא ומתכנשין לגביה
{ישעיה סא} כיונים אל ארבותיהם כנח ואתתיה
וכל מין ומין דעאלו עמיה בתיבה ומזיקין
דמתגברין על כל אברים דגופא כמי טופנא דגברו
עליה ט"ו אמה בגין דחב בי"ה ואסתלק ידו"ד מן
גופא ואשתאר אלם בלא ראייה ושמיעה וריחא
ודבור ורזא דמלה {תהלים לט} נאלמתי דומיה
(החשיתי מטוב וכאבי נעכר) דומי"ה דו"ס ידו"ד

כההוא זמנא חמש עשרה אמה גברו מזיקין על
גופא. ואינון ככסלא לעוגיא וכגוונא דנח שלח את
היונה בשליחותיה אוף הכי שלח נשמתא באדם
דוחיה בשליחותיה ובגין דא צריך ב"נ לפקדא לה
במטרוניתא הה"ד {תהלים לא} בידך אפקיד
רוחי ואם היא אסירא בחובוי דגופא בידא
דחיילין דיצר הרע מה כתיב בידך אפקיד רוחי
פדית אותי יי' אל אמת. ועוד בזמנא דאיהי חייבת
מה כתיב ברוחיה {משלי יא} יד ליד לא ינקה רע
דאזיל מיד ליד במשריין דיצר הרע דשריין עליה
בחובין דיליה וזרקין ליה מאתר לאתר. והאי
איהו דאחזי גרמיה במדינה אחרת או במלכו
אחרא ולזמנין באשפה כפום חובוי. ואי איהו
זכאה כל משריין דיצר טוב כלהו {יחזקאל א'
ופניהם וכנפיהם פרודות לקבלה רוחיה וסלקין
ליה לעילא לאתר דחיון דכרסייא ותמן חזי כמה
חזיונות דמיונות ומראות דנבואה ובגין דא
אוקמוה רבנן דחלוס אחד מששים בנבואה. ועוד
{תהלים פו} שמרה נפשי כי חסיד אני אע"ג
דאוקמוה בגמ' ולא חסיד אני שכל מלכי מזרח
ומערב ישנים עד ד' שעות ואני {שם קיט} חצות
לילה אקום להודות לך ולא עוד אלא שכל מלכי
מזרח ומערב וכו' ואני ידי מלוכלכות בדם שפיר
ושליא כדי לטהר אשה לבעלה. מיד אזדמן ליה
צפרדע ואמר ליה למה את משבח גרמך למימר
חצות לילה אקום להודות לך ואנא כל ליליא לא
שכיבנא לשבחא ליה ולנגנא קמיה. אמר דוד ווי

לממנא דההוא צפרדע דלא ידע מאי דאנא אמינא
דלא אמינא כי חסיד אני בגין דאוקמוה רבנן ולא
עם הארץ חסיד. דאורייתא אתיהיבת מימינא
דקב"ה דאיהו חסד ובגין דא מאן דאתעסק
באורייתא אתקרי חסיד בגין דא אמינא לקב"ה
שמרה נפשי ולא תדון לה כעובדי אלין עמי
הארצות דאתמר בהו ולא עם הארץ חסיד. ואי
תימא כמה עמי הארצות אינון דעבדו חסד אלא
הכי אוקמוה אי זהו חסיד זה המתחסד עם קונו
כגון דוד דהוה מחבר ומאי הוה מחבר אורייתא
דלעילא הוה מחבר עם קב"ה ובגין דא שמרה
נפשי כי חסיד אני. וכד ב"נ מית מה כתיב בה
בהאי נפש {משלי ו} בהתהלכך תנחה אותך
בשכבך תשמור עליך והקיצות לתחיית המתים
היא תשיחך דא לתחיית המתים שפיר דיוקים
ליה לב"נ אבל לאגרא לנשמתא בעלמא דאתי מאי
הוי אלא קב"ה מלביש לה כקדמיתא בענני כבוד
כקדמיתא תיעול במראה דאיהו כגוונא דגופא
כליל ברמ"ה איברים. אוף הכי תיעול במראה
כליל במאתים וארבעים ושמנה פקודין וברמ"ח
נהירין דמתפרשן מההוא מראה דאתמר ביה
{במדבר יב} ויאמר אם יהיה נביאכם יי' במראה
אליו אתודע ובלבושין דענני כבוד {בראשית ט'
וראיתיה לזכור ברית עולם דא אספקלריאה
המאירה. {במדבר יב} בחלום אדבר בו דא
אספקלריאה דלא נהרא. כליל משס"ה נהירין
כחשבן ישנה והיינו {שיר ה} אני ישנה חד בעלמא

דין וחד בעלמא דאתי ואינון בעובדי ידוי דקב"ה
ורזא דלהון { שמות ג } זה שמי לעולם ידו"ד עם
שמי שלש מאות וחמשה וששים ו"ה עם זכרי
מאתרים ושמנה וארבעים וכרוזין נחתין וסלקין
קמיה הבו יקר (ס"א לדיוקנא) ליקרא דמלכא
והיינו { בראשית א } ויברא אלקים את האדם
בצלמו בצלם אלקים ברא אותו והוא דעבד ליה
בתרין דיוקנין בתרין גנים (נ"א פנים) דאתמר
עליהו { שיר ח } היושבת בגנים איהו עלת על כלא
דאתמר עלה { דברים ד } כי לא ראיתם כל תמונה
ועל שאר דיוקנין כתיב תמונת כל וגו' { במדבר
יב } ותמונת יי' יביט ותרי"ג מלאכין סלקין לה
לנשמתא כאלין דיוקנין כלהו ופניהם וכנפיהם
פרודות לקיים קרא דכתיב בהון { שמות יט }
ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי
כגוונא דנפקו ממצרים ואזלו בענני כבוד. ובכל
ההוא יקר כההוא גווגא תהא מפקנותא דנשמתא
מגופה דטפה סרוחה למיזל לתרין גנים דאתברי
שמיא וארעא דלהון בשם יי' ובגיניה אתמר
{ תהלים צו } ישמחו השמים ותגל הארץ. בההוא
זמנא יתקיים בב"נ { ישעיה ל } ולא יכנף עוד
מוריך לגבך { שם ו } בשתים יכסה פניו אלא והיו
עיניך רואות את מוריך. ומסטרא דאלין מראות
זכה מרע"ה רבן של נביאים וחכמים: אמר
בוצינא קדישא אנת הוא דזכית בחייך למה
דיזכון צדיקיא בתר חייהון זכאה חולקך. ד"א
שמרה נפשי כי חסיד אני אמאי כדי שאתחסד עם

אנ"י דאתמר ביה אנ"י וה"ו ווי ליה למאן
דאפריש אני מן הוא דאתמר {תהלים ק} הוא
עשנו ולא אנחנו דכלא חד בלא פרודא הה"ד
{דברים לב} ראו עתה כי אני הוא אני אמית
ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל. אני
ידו"ד אני הוא ולא אחר. ודא אני מן אדנ"י ידוד
עמודא דאמצעיתא ובגין דידו"ד איהו לימינא
דאיהי חסד אמר שמרה נפשי דאתחסד בך עם אני
דאיהו אדנ"י לגבורה ובתפארת אתחברן תרין
שמהן י"אדדונדי. ורזא דמלה בחסד ובגבורה
{יחזקאל א} ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה
ובתפארת דאתקרי {שמות טו} ידו"ד איש
מלחמה מה כתיב {יחזקאל א} שתים חוברות
איש. תרתין שמהן מתחברן ביה כחדא ושתים
מכסות את גויותיהנה. תפארת אתקרי גוף
{דניאל י} וגויתו כתרשיש. י"אהה וי"הה
{תהלים פו} הושע עבדך אתה אלקי שמח נפש
עבדך תנה עוזך לעבדך תלת זמנין אתעביד דוד
עבד בתהלה דא לקבל ג' זמנין דאוקמוה מארי
מתניתין רבעי ב"נ למהוי עבדא בצלותא. בברכאן
קדמאין כעבד דמסדר שבחוי קמי רביה.
באמצעיות כעבדא דבעי פרס מרביה. באחרונות
כעבד דמודה קדם רביה בפרס דקביל מיניה ואזיל
לי'. ותלת זמנין דבעי למעבד עבד מסטרא
דעבודה. דאוקמוה מארי מתניתין דלית עבודה
אלא תפלה ותלת אבהן אתקריאו עבדים
מסטרהא. ע"ש שכינתא דאיהי עבודת יי' ואוף

הכי משה עבד יי' ובג"ד {ויקרא כה} כי לי בני ישראל עבדים אבל לגבי אחרנין כל ישראל בני מלכים הם מסטרא דמלכות ואיהי אמאי אתקריאת עבודה כאורח דאתתא למיפלח לבעלה ואורח בגין למפלח לאבוהון. ודוד אתעביד עני חסיד ועבד. הה"ד {תהלים פו} תפלה לדוד הטה אדני אזנך ענני כי עני ואביון אני. שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך אתה אלקי הבוטח אליך. אתעביד עני לתרעא דמלכא. דאתמר בה {שם נא} אדני שפתי תפתח אדני"י היכ"ל אתעביד עני לתרעא דהיכלא דמלכא ומה כתיב הטה אדני אזנך ענני ודא שכינתא תתאה דאיהו און לקבלא צלותין ולמשמע לון כדכתיב {שם כב} כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע. דאיהו אתעביד עני ודל מסטרא דאת ד' מן אחד למשאל מן א"ח דאיהו עמודא דאמצעיתא לקיימא בי' {שם קטז} דלותי ולי יהושיע דלא ימות משיח בן אפרים. ושאיל מניה בההוא תרעא בגין ישראל העניים לקיים בהו {ש"ב כב} ואת עם עני תושיע. ולבתר שאיל בגין כהנייא דיחזור עבודה למקומה ואתעביד עבד ולבתר דיהיב לון אורייתא מסטרא דחסד למעבד גמול עם דלי"ת מן אורייתא ובגין דא אתעביד חסיד. כד מטא לג' ספיראן עלאין. פתח ואמר {תהלים קלא} יי' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני שלמה אמר הא בינה איהי דמשה אשאל בחכמת עלאה דאיהי

לעיל מדרגיה מה כתיב {קהלת ז} אמרתי
אחכמה והיא רחוקה ממני והא כתיב {מלכים א
ה} ויי' נתן חכמה לשלמה. חכמה זעירא. ובעא
לסלקא מתתא לעילא דאתרחיקת מניה בגין
דאפילו לבינה לית בר נש בעלמא דיכיל לסלקא
בר ממשא כ"ש לעילא מניה דאיהו חכמה עלאה
מסטרא דילה חכם עדיף מנביא. ואע, ג דאוקמוה
בארח דרשא על פרה אדומה שבעים פנים לתורה.
ר' אלעזר קום לחדשא מלין קמי שכינתא די תהא
עזר לאביך דשמא גרים עזר אל אל מימינא עזר
משמאלא הה"ד {בראשית ב} אעשה לו עזר כנגדו
במאי בזרע שפיר דאיהו הפך עזר ויקום ר' יוסי
עמך דאיהו כרסייא שלימתא למאריה דהכי סליק
יוסי לחשבון הכס"א אלקים בחושבן ויקום עמיה
ר' יהודה דביה הו"ד וביה ידו"ד ד' ד' חיון
{יחזקאל א} ופניהם וכנפיהם פרודות כלהו
לקבלא ליה ומניה דוד דהודה לקב"ה דרגא
בהודאות דאיהו מצד הוד. ויקום עמיה ר' אלעאי
בגי' יב"ק בקי בהלכתא ויקום עמיה ר' יודאי
דחושבניה א"ל כגון מיכאל מלאכין רשימין באל
כגון {בראשית לא} יש לאל ידי ורזא דאל א'
דמות אדם ל' תלת חיון דאינון ד' אנפין לכל חד
דרמיזין (ס"ה בה) בה' בחושבן ל' (נ"א תלת יודין
עולים ל') ואינון בראשי תלת אזכרות דאינון יי'
מלך יי' מלך יי' ימלוך לעולם ועד. ויקום ר' אבא
עמהון דאיהו חושבניה ד' ד' חיון רבי שמעון איהו
כאילנא ור' אלעזר בריה וחברוי דאינון חמשה

דאדכרנא כענפין דאילנא רברבין דדמיין לדרועין
ושוקין. קום ר"ש ויתחדשון מלין מפומך
בהאיקרא דמלקדמין למנצח תמן נצח נגון צח
וביה אתקרי ידוד מארי נצחן קרבין לגבי אומין
עכו"ם דעלמא ורחמין ודינא לישראל ורזא דמלה
{משלי יא} ובאבוד רשעים רנה. מ"ל שבעין
שמחן אית ליה ועם נצח והוד ע"ב כחושבן חס"ד
ורזא דמלה {תהלים טז} נעימות בימינך נצח.
הוד ביה {ד"ה א טז} הודו ליי. צדיק ביה
{תהלים לג} רננו צדיקים בידוד וביה {ירמיה
לא} רנו ליעקב שמחה. תפארת ביה הללו אל
הללויה הללו יה ותמן ידו"ד בנגון ובזמר הסד
וגבורה בשיר ובברכה חכמה ובינה באשרי כתר
בתהלה מלכות. מזמור ביה ר"ז וביה מו"ם
מסטרא דזמר דאורייתא וזמר דצלותא. זמר
מסטרא אחרא איהי מו"ם ז"ר. זמרא בביתא
חרבא בביתא נדה שפחה בת עכו"ם זונה ודא
אתוון מזמו"ר. נגו"ן. תמן ג"ן הכי שפירו דנגונא
ביה הלל כגון {שמות יב} ליל שמורים הוא ליי'
להוציאם מארץ מצרים. אשרי דביה שרי עלמא
משבחין {תהלים קמד} אשרי העם שככה לו.
בברכה {שם לג} אברכה את ה' בכל עת. בתהלה
תמיד תהלתו בפי. {שם ס} על שושן עדות דא הוד
דאיהו שושן סומק שליט על חוור דנצח שליט
איהו חוור על סומק. מאי עדות דא צדיק איהו
ברית דאיהו אחיד לשמיא וארעא הה"ד {דברים
ד} העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ.

מאי מכתם מ"ך ת"ס מך איהו צדיק. תם עמודא
דאמצעיתא דרגא דיעקב. איש תם גוף וברית
חשבינן חד ללמד חסד וגבורה דמתמן אורייתא
אתיהיבת ללמוד וללמד. א"ל שפיר קאמרת אבל
{תהלים יב} למנצח על השמינית דלא תזוז נצח
מן הוד דאיהי ספירה ח' אמר למנצח על
השמינית. אמר בוצינא קדישא אי הכי בינה דרגא
דילך ואמאי אוקמוה ונתן ההוד למשה שנאמר
{במדבר כז} ונתתה מהודך עליו. א"ל שפיר קא
שאלת ה' סלקא באת י' חמש זמנין עשר למשין
תרעין דבינה ואתפשטותא דלהון מחסד עד הוד
הן חמש עשרה בכל ספירה אינון חמשין ובגין דא
מבינה עד הוד כלא אתפשטותא חדא. לבתר אתא
צדיקו נטיל כל חמשין תרעין בלחודוי למהוי
שקיל לכל חמש ואתקרי כל דנטיל כל חמשין
תרעין ואוף הכי כלה נטילת להו כלהו. אמר כען
ודאי אתיישב מלה על בורייה. ועוד למנצח תמן
מ"ל עם נצח ודא מ"ל מן חשמ"ל מן ח"ש הוד
ונצח אינון לקביל תרין שפוון ובג"ד אתקריאו
שפוון חיון אשא ממללא. ובחגיגה עד היכן מעשה
מרכבה ואוקמוה מן וארא עד חשמל דמסטרא
דגבורה אתקריאו חיון אשא. ונהר דנפיק מזיען
דלהון יסוד כלהו תלת אינון מרכבה לתפארת
אדם מעשה מרכבה דא מלכות ובתלת אלין איהו
חכמה ובינה ודעת. ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין
דאין דורשין במעשה מרכבה ביחיד אא"כ הוא
חכם ומבין מדעתו. ואית מרכבה לתתא מזעיר

אנפין דאיהו מט"טרון אדם הקטן דבמרכבה
דיליה דאיהו פרדס רדיפי מיא דאורייתא דנפיק
מגו פרדס דיליה לתלת מארבע דאתמר עלייהו
ארבעה נכנסו לפרדס והא אתמר דאיהו צפרא
דחזא רבה בר בר חנה לכיף ימא דאורייתא דימא
מטי עד קורסולוי ורישיה מטיעד צית שמיא ולא
אכשילו תלת ביה משום דנפיש מיא דיליה אלא
משום דרדיפי מיא ואוקמוה. אבג כליל לון
דסלקין לשית לקבל אתוון מטטרו"ן רביעאה ד'
{מלכים א יט} קול דממה דקה דתמן אתי מלכא
ואיהו אדם לשבת על הכסא. יי מים עליונים ומים
תחתונים דלית בינייהו אלא כמלא נימא דאיהו ו
נטוי בינייהו ברקיע דאיהו מבדיל בין מים למים
דיהא הבדלה בין נוקבא לדכורא בג"ד {בראשית
א} ויהי מבדיל ורזא דמלה יאהדונהי מים
עליונים זכרים י' עלאה מים תחתונים נקבות י'
תתאה שית אתוון בינייהו כחושבן ו' דא מטטרון
דאיהו בין א. ועוד יוד נקודה ו' גלגל ולית תנועה
בגלגל בשית סטרין כחושבן ו' אלא בההיא נקודה
וההיא נקודה איהו יחודא דכלא ואסהידת על
ההוא יחיד דלית ליה שני דאוקמוה עליה רבנן
שצריך ליחדו כדי שתמליכהו על השמים ועל
הארץ ועל ד' רוחות עלמא ב' שמים וארץ ג'
עמודא סביל לון ד' ארבע חיון ה' כרסיי ו' שית
דרגין לכרסייא. ועוד אבגדהזחט אדם י ייחוד
דיליה מלכות עשיראה דאדם תשע איהו לקבל
תשע אתוון. זכאין אינון ישראל דידיעין רזא

דמאריהון. ד"א צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי ר' יהודה אמר בקרבנא אית עשן ואית ריח ואית ריח ניחח עשן איהו מסטרא דדינא הה"ד {דברים כט} כי אז יעשן אף יי' {תהלים יח} עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל. ריח ניחחי רחמי {שיר ז} וריח אפך כתפוחים. אמר רעיא מהימנא והא תרווייהו עשן וריח אינון באף וקראין סהדין. חד עלה עשן באפו ותניינא וריח אפך כתפוחים ואמאי אתקרי חד עשן דינא. ותניינא רחמי. אלא בחוטמא אית תרין חלונין ואתמר בשמאלא עלה עשן באפוי מאי עלה אלא מלבא דאיהו בשמאלא לקבל גבור מימינא נחית רוחא לגביה לקרוא ליה ולשככא רוגזיה מסטרא דחסד דתמן מוחא. חכמה לימינא חרוצה להחכים ידרים בינה בלבא כלפי שמאלא חרוצה להעשיר יצפין ובג"ד עלה עשן באפו מן בינה לגבי חכמה דאיהי לימינא ומקבל ליה בחדוה בנגונא דליואי והאי עשן לא סליק אלא ע"י אש דאדליק בעצים דאינון אברים מליין פקודין עצי עולה. מארי תורה אורייתא דאיהי אדליקת בהון אש בתוקפא דגבורה ועלה עשן בהון בבניה עשן המערכה ומדסליקת לאף אתקרי קטרת הה"ד {דברים לג} ישימו קטורה באפך. ולית דבטיל מותנא בעלמא כקטרת דאיהו קשורא דדינא ברחמי עם ריח ניחוח באף תרגום דקשר קטירו. א"ר יהודה זכאה חולקנא דרווחנא מלין סתימין באתגלייא. עוד אמר בוצינא קדישא דבתר

דצלותא איהי כקרבנא מאן דיימא פטום הקטרת
בתר תהלה לדוד בטיל מותנא מביתא :

א"ר אלעזר תנינן כל מאן דאמר תהלה לדוד
בכליום תלת זמנין איהו בר עלמא דאתי. והא
אתמר טעמא. אי בגין פרנסה ומזונא דכל עלמין
תרין זמנין אינון בכל יומא בצפרא ובפנייא דכתיב
{שמות טו} בתת יי' לכם בערב בשר וגו'. אמאי
תלת זמנין בכל יומא אלא תרין למזונא דבני
אינשי ודכל עלמא וחד למיהב תוקפא לההוא
אתר דפתיחו ידוי. ותרין מזונין אלין משניין דא
מן דא וכלהו תלת מזוני כתיבי הכא {תהלים
קמה} ואתה נותן להם את אכלם בעתו. דא
מזונא דעתירי דיהיב מיכלא סגי בעתו הא חד.
תרין דכתיב ומשביע לכל חי רצון דא מזונא
דמסכני דאינון שבעין מרצון ולא מגו מיכלא סגי.
תלת דכתיב פותח את ידך דא תוקפא לההוא
אתר דבפתיחו דידי נפקא רצון ושבעא לכלא. תו
הכי אוליפנא דלא איהו אלא תרי זמני בגין מזונא
ופרנסה בכל יומא דאלין חיובא על ב"נ ואי אמר
יתיר לאו בגין חובה איהו אלא בגין שבחא גו
תושבחן דזמירות דדוד מלכא מ"ט בגין דפרנסה
לא חזי למשאל אלא בתר צלותא ופרנסה
דמאריה. מלכא ייכול בקדמיתא ולבתר ייכלון
עבדוי הה"ד {שיר ה} באתי לגני אחותי כלה
אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי. לבתר
אכלו רעי' אכלתי יערי דא צלותא דמיושב. עם
דבשי דא ק"ש. אכלתי יערי דא צלותא דמיושב

ההוא יער לבנון יוצר אור (ס"א משרתים)
והאופנים וחיות הקדש (כלם קדושים) כל הני
אקרון יער אילני ונציבין דביה. עם דבשי דא
ק"ש דאיהו מתיקו דכלא בכמה צופין ומתיקין.
שתיתי ייני. דא צלותא דמעומד מטיבו (ס"א
משיכו) דיינא עלאה דאתנטר ודא בשלש ברכות
ראשונות. עם חלבי אלין אינון שלש ברכות
אחרונות. ואתכלילן אלין באלין. עד כען מיכלא
דמלכא. לבתר דאכל מלכא אכלו רעים לעילא
שתו ושכרו דודים לתתא וע"ד לית חייובא
דמזונא אלא לבתר צלותא בצלותא דמנחה
(בערב) קודם צלותא מ"ט בגין דעד לא אשתכח
דינא קשיא בעוד דאנפין דמלכא נהירין יימא
תהלה לדוד בהאי סדורא דמזונא דלבתר דדינא
שריא ותלי על עלמא לאו שעתא איהו. אתא ר'
פנחס ונשקיה. יחזקאל כד חמא שכינתא מגו
קליפין חזא עמה עשר ספיראן בלא פרודא כלל
ואלין אינון מוחא מלגו כלהו חזא לון מגו נהר
כבר דלתתא איהי {תהלים סח} רכב אלקים
רבותים כל רבוא עשר אלפין רבותים כ' אלף
אפיק תרי שאינן אשתארו תמני סר בחושבן ה"י
עלמין דכליל עשר ספיראן דאתלבש בט"ט מן
מטטרון ט"ט מן טטפת ואתמר ביה {דברים ו'
והיו לטטפת בין עיניך מאן עיינין אלין לעילא
דאתמר בהו {יחזקאל א} נפתחו השמים ואראה
מראות אלקים. מאן מראות אלין אינון עשרה
מראות דמטטרון דחזא כשרגא בגו עשישיתא

תשע באתגלייא וחד סתים מראה חדא דאיהו חזי
קדמאה מאלו עשרה דא איהו דאתמר ביה (שם)
וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר
דמות כסא ואע"ג דאתפרש לעילא צריך לחדתא
עליה מלין דחדושין. אמר קב"ה למשריין דלעילא
מאן דמצלי בין יהא גבור בין יהא חכם בין יהא
עשיר בזכוון גבור חכם בתורה ועשיר במצות לא
ייעול בהיכלא דא צלותיה עד דתחזון ביה סימנין
אלין דיהב גרמיה ביה תקונין דילי ובגין דא
אוקמוה מארי מתניתין אם הרב דומה למלאך יי'
צבאות תורה יבקשו מפיהו למאן דיהא רשים
באלין סימנין בלבושיה תקבלון צלותיה סימנא
חדא דיהא רשים בצלותיה בתכלת בכנפי מצוה
ציצית דאיהו דמי לרקיע דאיהו מטטרון דיוקנא
דיליה תכלת שבציצית ובגין דא שיעור הציצית
אוקמוה רבנן טלית שהקטן מתכסה בה ראשו
ורובו. והאי איהו דאתמר ביה {ישעי' יא} ונער
קטן נוהג במ והאי איהו נוהג בד' חיון דאינון ד'
ואיהו כליל {מלכים א י} שש מעלות לכסא
דאינון ו' ובגין דאיהו כליל עשר מתלבשין ביה
עשר ספיראן י' וביה הוה אתחזי קב"ה בשכינתיה
דאיהי כלילא מעשר ספיראן לנביאי ומסטרא
דשכינתא דאיהי עשיראה תכלת שבציצית איהו
תכלת דכל גוונין דאיהי תכלית די' ספיראן וביה
{שמות לט} ותכל כל עבודת אהל מועד ואיהי
לשון כלה הה"ד {במדבר ז} ויהי ביום כלת משה
להקים את המשכן ואוקמוה רבנן כלת כתיב

ואיהו תכלת דשרגא דאכיל תרבין ועלוון ועליה
אמר יחזקאל {יחזקא' א} דמות כמראה אבן
ספיר דמות כסא סגולה דהאי אבן מאן דירית לה
לא שלטא נורא דגיהנם עליה לית נורא בעלמא
מקלקל לה ולא כל מיני מתכות כל שכן מיא דלא
מזיקו לה מאן דירית לה אתקיים ביה {ישעי'
מג} כי תעבור במים אתך אני וגו'. וכל עלאין
ותתאין דסטרא אחרא דחלין מניה. תכלת דימא
בגיניה אתמר כי תעבור במים אתך אני דבסגולה
דא {שמות טו} סוס ורוכבו רמה בים דא ממנא
דמצרים. מגוון דא דחלין עלאין ותתאין משריין
דימא דחלין מניה ומשריין דרקיעא דאיהו תכלת
מניה דחלין משריין דתכלת (ס"א ומשריין
דרקיעא משריין) דנורא דגיהנם דחלין מניה והאי
תכלת איהו דין דינא אלקים דינא דמלכותא דינא
ותרין גוונין רשימין בטלית חד חוור וחד תכלת
ועל תרין גוונין אלין אתמר {שמות כד} ותחת
רגליו כמעשה לבנת הספיר לבנת לובן דספיר
דאיהו כליל בתרין גוונין רחמי ודינא חוור ואוכס
אוכמו דתכלת ועל תרין גוונין רמיזו רבן
מאימתי קורין את שמע בשחרית משיכיר בין
תכלת ללבן למהוי בריתא דמלכא ק"ש יחודא
דקב"ה כליל מתרין גוונין אלין דאינון ידו"ד
אדנ"י רחמי ודינא כגוונא דקב"ה כליל ב' גוונין
ידו"ד אלקים רחמי ודינא כגוונא דקב"ה כליל ב'
גוונין ידו"ד אדנ"י למהוי רחמי ודינא כסא דין
וכסא רחמים (מטטרון) {יחזקא' א} כמראה אבן

ספיר דמות כסא מאי דמות כסא אלא לקבל
כרסייא דאית ליה ע"ב גשרים דיהא ב"נ רשים
בע"ב קשרים וחוליין דציצית לקבל ע"ב גשרים
דכרסייא דאינון ח"י קשרים וחוליין לכל סטרא
דכרסייא דאיהו ה' לכל סטרא בד' חיון דכרסייא
דאינון ד' ושית דרגין דכרסייא דאינון ו' ודא
מטטרון איהו כליל ד' חיוון הה"ד {ישעי' יא}
ונער קטן נוהג במ' ואינון מיכאל גבריאל נוראל
רפאל מטטרון {מלכים א' י'} שש מעלות לכסא
דסלקין שית מאה. ציצית בתרין יודי"ן ואי הסר
יוד הא חירק באתריה הכי סלקא בכל סטרא בד'
כנפי ציצית ותלת עשר חליין דציצית אינון תרי"ג.
ועוד שש מעלות לכסא ברזא דא וא"ו סליק
לחשבן י"ג דאתרמיז בתלת תיבין ויסע ויבא ויט
דאינון והו' אני והו' חמש קשרין ה' לכל סטרא א'
טלית ח"ד לכלהו ובאת ה' אשתלים ח"י דאינון
ט"ט למהוי חיה לכל סטרא כליל ד' חיות ולכל
חיה ארבע אנפין וארבע גדפין אינון ל"ב אנפין
וגדפין ואינון תליין מחיה דאיהו אדם ואינון ל"ב
כחושבן יו"ד ה"א ה"א שלימו דלהון וא"ו תליסר
חוליין בכל ד' כנפי והוא"ו מתייחד עם כל ארבע
חיות ואשלים לעילא אשלים לתתא עמודא
דאמצעיתא איהו מטטרון לאשלמא לעילא כגוונא
דתפארת שמיה כשם רביה בצלמו כדמותו אתברי
דאיהו כליל כל דרגין מעילא לתתא ומתתא
לעילא ואיהו אחיד באמצעיתא הה"ד {שמות כו'}
והבריה התיכון בתוך הקרשים מבריה מן הקצה

אל הקצה ואיהו כליל ד' אנפין וארע גדפין דכל
חיה וחיה דלעילא דאינון. יאדדונדי. אז ישיר
משה בכל חיה ארבע אנפין וארבע גדפין כגוונא
דא א"ז. באריה. א"ז בשור. א"ז בנשר א"ז באדם
דאינון ל"ב אנפין וגדפין בחושבן א"ז ד' זמנין
ואינון ד' אנפין ידו"ד ארבע גדפין אדני לקבל ד'
בגדי זהב וארבע בגדי לבן דלביש כהנא לכפרא על
ישראל לקבל {תהלי' נא} אדני שפתי תפתח.
וצלותא דתפלה ידו"ד בחתימה ח"י ברכאן
דצלותא ותמני סרי זמנין ידו"ד אית בהון ע"ב
אתוון בחושבן ויכלו דכלילן בצדיק ח"י עלמין
ובארבע חיון ידו"ד אדני תמני לכל סטרא אינון
ל"ב אתוון וי"ג אתוון דאשתכחו מן וה"ו אני וה"ו
הא תלת עשר דכלילן עילא ותתא בהון אשתלים
אדם דאיהו מ"ה עמודא דאמצעיתא לעילא
באילנא דחיי לית קליפין {אסתר ד} כי אין לבא
אל שער המלך בלבוש שק לתתא אית קליפין
במטטרון דאיהו בדיוקנא דעמודא דאמצעיתא
דבזמנא דקודשא בריך הוא לבר ממלכותיה
אתכסי בגדפין ואנפין דעבד דיליה הה"ד {שמואל
ב כב} וירכב על כרוב ויעף ואינון קליפין דסחרין
לד' חיון דמטטרון אינון תהו {מלכים א יט} והנה
רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לא
ברוח יי' בה"ו ואחר הרוח רעש לא ברעש יי' הא
תרין קליפין ירוק וחוויר דקליפין דאגוזא חד תהו
קו ירוק. תניינא בהו אבנין מפולמין קליפא
תקיפא כאבנא מפולמא לקבל תרין קליפין אלין

מוץ ותבן דחטה קליפא תליתאה דקיקא לקבל
סובין דחטה דהכא איהו מתדבק בחטה ולא יכיל
לאתפרשא מתמן עד דטחנין ליה בריחייא דאינון
לקבל טוחנות דפומא דב"נ דצריך למטחן בהון
מלין דאורייתא עד דיהון כקמח סלת נקיה ובנפה
דאיהי שפה אתבריר פסולת דאיהי סובין
(דאורייתא) עד דישתכח הלכה סלת נקיה. בההוא
זמנא נטיל לה לבא ומוחא וכל אברין דגופא
דאתפשט בהון נשמתא ואתפרנסת בה נשמתא
כגוונא דגופא אתפרנסת במלין דעלמא {קהלת ז'
דזה לעומת זה עשה אלקים נחמא דגופא ונהמא
דאורייתא הדא הוא דכתיב {משלי ט' לכו לחמו
בלחמי והאי קליפא איהו כקליפא דמתדבקא
במוחא דאגוזא ובזמנא דאגוזא איהי רכיכא
אתפרש ההיא קליפא ממוחא דאגוזא בלא קושיא
ובזמנא דאגוזא איהי יבשה קשה לב"נ לאעברא
ליה מתמן כי עדיין הקושיא במקומה עומדת
ובגין דא מני קב"ה לב"נ לאהדרא בתיובתא
בבחרותיה קודם דיזקין ביה יצר הרע הה"ד
{ויקרא יט'} מפני שיבה תקום. קודם שיבה דילך.
והאי קליפה איהי אש ואתמר בה ואחר הרעש אש
לא באש יי'. רביעאה תהום חלל דאגוזא ביה קול
דממה דקה תמן קא אתי מלכא {יחזקא' א'
ומתוכה כעין החשמל מתוך האש ואינון קליפין
אינון רשימין בד' אברים דגופא. בריאה תמן
ליחא דמינה אשתכחו סרכות דריאה {משלי ה'
רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו ותמן רוח

חזק מפרק דדפיק בכנפי ריאה דב"נ והאי איהו
רוחא דאסעיר גופיה דב"נ מה דכפף ליה אליהו
תחותוי וסליק לעילא ביה הה"ד {מלכים ב ב} ויעל אליהו בסערה השמימה והאי דפיק על ריאה
דשותה כל משקין ובהון {בראשית א} ורוח אלקים מרחפת על פני המים האי איהו קליפה
לרוחא דקודשא. לשמאלא רוח סערה עליהו
אתמר {קהלת י} לב חכם לימינו ולב כסיל
לשמאלו דוד אעבר ליה מלבו וקטיל ליה הה"ד
{תהלים קט} ולבי חלל בקרבי ובגין דא זכה
לנשבא רוח צפונית בכנור דיליה ואתמר ביה
{יחזקאל לו} כה אמר יי' מארבע רוחות באי
הרוח והוה מנגן ביה בכנוד בד' מיני נגונין בשיר
פשוט דאינהו י' ובשיר כפול דאינהו י"ד ובשיר
משולש דאינהו יד"ו ובשיר מרובע דאינהו ידו"ד
הא אינון עשר אתוון דעבד דוד לקבליהו י' מיני
תלים וסלקין לע"ב אנפין כחושבן י' אתוון אלין
ומתי סליקו בע"ב מיני נגונא כד אתעבר
שולטנותא דעון משחית אף וחימה דבהון דפיק
רוח סערה בארבע סטרין דסלקין ליה כתרין
ולע"ב אומין הה"ד {משלי יא} ובאבוד רשעים
רנה דמיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל שלטין על
ד' סטרין (ס"א יסודין) טבין דב"נ דאינון מיא
ואשא ורוחא ועפרא וכל חד אית ליה ד' אנפין עון
משחית אף וחימה תליין (ד"א שלטין) על מרה
לבנה דריאה דעביד סרכא ובמרה סומקא דכבד
דאתאדם במאדים ובמרה ירוקא דאחידא בכבדא

דאיהו חרבא דמלאך המות דאתמר בה {שם ה} ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. ובמרה שחורה לילית שבתו שולטנותא בטחול דאיהו עציבו שאול תחתית עניותא וחשוכא בכיה והפסדא ורעבון מיד דמתעברין אלין קליפין מב"נ שלטא עליה אילנא דחיי בע"ב אנפין דאינון י' י"ד יד"ו ידו"ו דאשתכחו עשרה תליין מארבע רוחות באי הרוח דא הוא רוחו דמשיח דאתמר ביה {ישעי' יא} ונחה עליו רוח יי' כד איהו מנשב באזן ימינא דלבא דתמן חכמה מסטרא דחסד דביה הרוצה להחכים ידרים בחכמה וחס"ד נשב בבניה דבחכמה י' בבניה ה' בתפארת ו' במלכות ה' ידוד דפיק בכלהו ארבע דסלקין לעשר ולע"ב מחשבה דלבא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א ימינא איהו מים ואיהו יד הגדולה משמאלא אש ואיהי יד החזקה בעמודא דאמצעיתא י"ד רמה דאיהי רוחא דקדשא וכלא בן י"ד {יחזקא' א} כי רוח החיה באופנים אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו ביה מתנהגים מיא ואשא דאחיד בתרווייהו ודפיק בערקין דמוחא דאיהו מים ובערקין דלבא דאיהו אש ורוח בכנפי ריאה בכל אבר ואבר דגופא אשתכח גלגלי ימא דאורייתא וגלגלי רקיעא דאינון אשא כלהו סלקין ונחתין ביה ואיהו אתריה בין רקיעא וימא מאנא דיליה ארעא דאיהי שכינתא. וכגוונא דעופין פתיחו גדפייהו לקבלא רוחא לפרחא ביה הכי כל אברים דגופא פתיחו בכמה מקורין בכמה פרקין בכמה ארקין

בכמה אדרין דלבא אדרין דמוחא לקבלא ליה דאי
לאו דנשיב בבתין דלבא הוה נורא דלבא אוקיד
כל גופא וכמה סולמין ואדרין דערקין דקנה דלבא
דריאה כלהו מתתקנין לגביה.

אוף הוא פתח ואמר {שם קלא} יי' לא גבה
לבי ולא רמו עיני וגו' האי קרא אמר דוד בשעתא
דהוה אזיל על כיף נהרא (והוה אמר) רבש"ע כלום
הוה ב"נ בעלמא דאודי ומשבח למאריה כוותי
אזדמנת ליה צפרדע א"ל דוד לא תתגאה דאנא
עבדית יתיר מנך דמסרית גופאי על מימרא
דמארי דכתיב {שמות ז} ושרץ היאור צפדעים
והא אוקמוה ותו דאנא משבח ומזמר ליליא
ויומא בלא שכיכו. בההיא שעתא אמר דוד יי' לא
גבה לבי ולא רמו עיני יי' לא גבה לבי.

ובחדש הראשון וגו'. רבי אבא פתח {תהלים
מב} כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג
אליך אלקים. האי קרא אוקמוה. כתיב הכא איל.
וכתיב התם {שם כב} אילת בגין דאית דכר ואית
נוקבא. (ואע"ג דאית דכר ונוקבא כולא חד. האי
איל. איהו אקרי דכר. ואיהו אקרי נוקבא. הה"ד
כאיל תערוג ולא כתיב יערוג. וכלא חד. אילת
השחר). מאי אילת השחר. אלא דא איהי חיה
חדא רחמנית. דלית בכל חיון דעלמא רחמנית
כוותה. בגין דבשעתא דדחיקת לה שעתא.
ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון. איהי אזלת
למרחיק לארח רחיקא. ואתיאת ואובילת מזונא.
ולא בעאת למיכל עד דתיתי ותתהדר לאתרהא.

אמאי בגין דיתכנשון לגבה שאר חיון ותחלק לון
מההוא מזונא. וכד אתת מתכנשין לגבה כל שאר
חיון. והיא קיימא באמצעיתא ופלגת לכל חד וחד.
וסימן {משלי לא} ותקם בעוד לילה ותתן טרף
לבייתה וגו'. וממה דפליגת לון איהי שבעה. כאלו
אכלה יתיר מיכלא מכלא (אימתי פליגת לון). וכד
ייתי צפרא דאקרי שחר. ייתי לה חבלים דגלותא.
ובג"ד אתקריאת אילת השחר. על שם קדרותא
דצפרא. דחבלים לה כיולדה הה"ד {ישעיה כו}
כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו'
(אמר ר"מ בההוא זמנא וכו' שייך אח"ז) אימתי
פלגת להון כד צפרא בעי למיתי. בעוד דאיהי
ליליא וקדרותא סליקת לאנהרא. כד"א ותקם
בעוד לילה ותתן טרף לבייתה וגו'. כיון דאנהיר
צפרא. כלהו שבעין במזונא דילה. כדן קלא חדא
אתער באמצעיתא דרקיע. קארי בחיל ואמר
קריבין עולו לדוכתיכו. רחיקין פוקו כל חד וחד
ליכנש לאתריה דאיתחזי ליה. כיון דאנהיר שמשא
כל חד וחד אתכניש לאתריה. הה"ד {תהלים קד}
תזרח השמש יאספון וגו'. ואיהי אזלת ביממא
ואתגליא בליליא. ופלגא כצפרא. ובג"כ אקרי
אילת השחר. לבתר אתתקפת כגיבר ואזלת
ואקרי איל. לאן אתר אזלת. אזלת שתין פרסי
מההוא אתר דנפקא ועאלת לגו טורא דחשוכא
(ומתמן ארחת מזונא) אזלת בגו ההוא טורא
דחשוכא ארח לרגלה חויא חדא עקימא ואזיל
לרגלה. ואיהי סלקא מתמן לגבי טורא דנהורא.

כיון דמטת תמן זמין לה קב"ה חויא אחרא ונפיק ומקטרגא דא בדא ואיהי אשתזיבת ומתמן נטלת מזונא ותבת לאתרה בפלגות ליליא ומפלגו לילא שריא לפלגא עד דסליקת קדרותא דצפרא כיון דאנהיר יממא אזלת ולא אתחזיאת כמה דאתמר. ובשעתא דעלמא אצטריך למטרא מתכנשין לגבה כל שאר חיון והיא סליקת לריש טורא רמאה ואתעטפת רישהא בין ברכהא וגעת גועה בתר גועה וקב"ה שמע קלה ואתמלי רחמין וחס על עלמא והיא נחתת מריש טורא ורהטת וטמירת גרמהא וכל שאר חיותא אבתרהא רהטין ולא משכחין לה הה"ד {תהלים מב} כאיל תערוג על אפיקי מים מאי על אפיקי מים על אפיקי מים מהנהו דאתיבשו ועלמא צחי על מייא כדין תערוג. בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין {שם כ} דיענך יי' ביום צרה דאיהי שירתא דעוברתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חויא רברבא מגו טורי חשוך ואתי בין טורין פומיה מלחכא בעפרא מטי עד האי איל ואתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני. זמנא קדמאה נפיק דמא ואיהי לחיך. זמנא תניינא נפיק מייא ושתו כל אינון בעירן די בטורייא ואתפתחת ואולידת וסימנך {במדבר כ} ויך את הסלע במטהו פעמים. וכתיב ותשת העדה ובעירם. בההוא זמנא דקב"ה חס עלה על (ס"א עובדא) עוברתא דנחש (ס"א דחיה) דא מה כתיב

{תהלים כט} קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות
וגו' קול יי' יחולל אילות אינון חבלין וצירין
לאתערא אינון שבעין קלין מיד ויחשוף יערות
לאעברא (נ"א לאתערא) ההוא נחש ולאתגלייא
ההיא חיה בינייהו למיהד. ובהיכלו מאי ובהיכלו
בהיכלו דקב"ה כל אינון אכלוסין פתחין ואמרין
כבוד מאי כבוד {יחזקאל ג} ברוך כבוד יי'
ממקומו:

במדבר

מאמר ה' אורי וישעי

א) פתח ואמר ה' וגו': פו"א ר' פנחס, ה' אורי וישעי מי אירא וגו'. ה' אורי וישעי, ההינו, כיון שאדם הסתכל באור העליון, והקב"ה האיר עליו, אינו מתירא מעליונים ותחתונים. כש"א, ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה. ה' מעוז חיי, היינו כיון שהקב"ה אוחז בו באדם, אינו מתירא בעולם ההוא מכל בעלי דינים ואף אני כמו זה, כיון שאני נאחז באביך ובך, איני מתירא בעולם הזה ובעולם האחר.

ב) ועלך כתיב, ישמח וגו': ועליך כתוב, ישמח אביך וגו'. שאול, כיון שכתוב ישמח אביך ואמך, מהו, ותגל יולדתך, הרי די במה שאמר ואמך. ומשיב, אלא ישמח אביך, זהו הקב"ה, ואמך זוהי כנסת ישראל, שהיא מלכות. ותגל יולדתך, היינו יולדתך שלמטה דהיינו אמך, בעולם הזה. וא"כ, ר' שמעון אביך איפה הוא שמחה שלו שאינו מרומז בכתוב הזה. ומשיב, אלא יש לו מקרא בפני עצמו, שכתוב, גיל יגיל אבי צדיק, זהו הקב"ה. ויולד חכם ישמח בו, זהו אביך של מטה. דהיינו ר' שמעון. פירוש אחר. גיל יגיל אבי צדיק, זהו אביך שלמטה, ויולד חכם ישבח בו, כתוב בתוספת ו', שהיה די שיאמר יולד חכם, הוא על הקב"ה למעלה. שהקרא ו'.

מאמר בידך אפקיד רוחי

ג) א"ר אלעזר וכו': אר"א כתוב, בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. מקרא זה יש להסתכל בו, הראיתם מי שיפקיד משהו בידי המלך שהוא הקב"ה. ומשיב, אלא ודאי, אשרי הוא האדם ההולך בדרכיו של המלך הקדוש, ואינו חוטא לפניו. בוא וראה כיון שנכנס הלילה אילן המות שולט בעולם, ועץ החיים מסתלק למעלה למעלה, וכיון שאילן המות שולט בעולם לבדו, וכל בני העולם טועמים טעם מות, כי השינה היא אחד מששים במיתה. מהו הטעם, הוא משום שהאילן הזה גרום שהיא מלכות השולטת לבדה בלי ז"א גורמת את זה. כי המלכות נקראת לילה.

ד) ובר נש בעי וכו': ואדם צריך להקדים עצמו ולהפקיד בידו הנפש שלו, בפקדון, כפקדון של אדם הנותן פקדון לאחר, דהיינו משכון, שאע"פ שהוא מחייב לו יותר ממחירו של הפקדון ההוא, אינו חשוב לו להתאחז בריב עמו, כיון שמסר לו פקדון. ואם ממאן לתת לו פקדון, ודאי נבדוק אחריו כי אינו מזרע קדוש, ואינו מבני אמונה.

ה) כך ההוא אילנא וכו': כך הוא אילן הזה, שהוא מלכות, שבני אדם מקדימים ונותנים לו נפשם בפקדון, וכל נשמות של בני העולם לוקח, וכולם טועמים טעם מיתה. משום שאילן זה הוא של מות. שבשעה שהמלכות היא בפירוד מז"א שהוא עץ החיים, הוא אילן המות ושמום שכל

אלו הנפשות, אע"פ שכולן מתחייבות אליו, ואין ראוי להשבי הפקדון אל האדם, עם כל זה, כיון שכולן נמסרו לו בפקדון, הוא משיב כל הפקדונות לבעליהם.

(ו) ת"ח לאו כדאי וכו': בוא וראה, אילן המות הזה אינו ראוי להשבי הפקדון לאדם בבוקר. אלא בשעה שעץ החיים מתעורר בעולם, ומתי מתעורר עץ החיים ההוא, בשעה שבא הבוקר, ואז כיון שעץ החיים הזה מתעורר בעולם, ויוצאים כל בני העולם חיים, ואותו אילן המות עוזב ומחזיר כל הפקדונות שנפקדו אצלו, והולך לו. מהו הטעם הם חיים, הוא משום שאותו עץ החיים גורם, שהוא ז"א השולט ביום.

(ז) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי בני אדם רבים הם שמקיצים משנתם בלילה, והחוחזרו להם החיים, בעוד שאילן המות שולט. ומשיב, אלא ודאי אותו עץ החיים עושה זאת. מהו הטעם, משום שכתוב, לראות היש משכיל דורש את אלקים. ולא יהיה לאדם פתחון פה, שיאמר, אם הייתי שולט בנפשי בלילה, הייתי קם ועוסק בתורה. א"ר יהודה, זהו ודאי נכון בישראל, וכך הוא. אבל באומות העולם, שאנו רואים גם כן כמו זה, שמקיצים משנתם בלילה, מהו הטעם, אמר לו, ודאי יפה הוא מה שאמרת.

פרק ב'

מאמר בידך אפקיד רוחי

א) אשרי חלקם של ישראל, שעליהם כתוב,
כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו.

א"ל רבי אלעזר וכו': א"ל ר"א, מהו
לסגולתו. שאומר, ישראל לסגולתו, אמר לו
שלשה אבות אלו נקראים סגולה, בין למעלה,
שהם חג"ת, ובין למטה, שהם אברהם יצחק
יעקב. וכעין זה, כהנים לויים ישראלים, שהם ג"כ
כנגד חג"ת, והכל אחד. ואלו הם סגולתו של
קב"ה למעלה, וסגולתו של הקב"ה למטה. וזהו
שכתוב, והייתן לי סגולה מכל העמים, דהיינו
מפני שיש בהם כהנים לויים ישראלים הנקראים
סגולה. פירוש, עיקר ההפרש מישראל לעמים הוא
מפני שהעמים דבוקים בקו שמאל בלבד בלי
ימים. וישראל דבוקים בג' קוין. שה"ס חג"ת.
ומשום זה הם סגולה מכל העמים. כי יחוד ג' קוין
נקראים סגולה.

מאמר מטתו שלשלמה בין צפון לדרום

ב) למדנו כל האומר תהלה לדוד ג' פעמים
בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא.
והעמדנו, שפירושו הוא, דהיינו שמזווג תהלה זו,
שהיא המלכות, שתמצא, עם ז"א, בכל יום בין
צפון לדרום.

ג) אתי בר נש וכו': בא אדם בבוקר, מקבל
עליו עול מלכות שמים באלו התשבחות שאומר,
דהיינו, תהלה לדוד וכל אלו הללויה, שהם סדר
של עדר תשבחות, של עשר ספירות הקדושות של

השם הקדוש. ומשום זה יש עשר פעם הללויה. ואח"כ מסיים בעשר תשבחות, שהם, הללויה הללו אל בקדשו וגו' הללוהו וגו'. שואל, איפה הם עשרה הללויה, והרי רק חמשה הם, כי אין רק ה' מזמורים שמתחילים בהללויה ומשיב, אלא כל תשבחה מתחילה בהללויה ומסתיימת בהללויה והם עשרה.

(ה) לבתר עלויה דסדור וכו': ואח"כ ערך סדור השבח של אז ישיר משה, שיש בו הכל. ובזה מקבל עליו עול מלכות הקדוש. אח"כ משרה אותה בחסד, עם סיום התפלה, שתתקדש בו. כי תפלת שחרית היא כנגד אברהם שהוא חסד, וקו ימין. ואח"כ בתפלת המנחה תלויה בגבורה והדין שורה. שהוא כנגד יצחק שהוא גבורה וקו שמאל, נמצא מטה זו, שהיא מלכות, נתונה בכל יום בין צפון לדרום, בין תפלת שחרית שה"ס דרום לבין תפלת מנחה שה"ס צפון. שתתחבר בזווג הזה בגוף שהוא ז"א, קו האמצעי כראוי. ומי שמסדר ומחבר המלכות בכל יום באופן הזה, ודאי הוא בן העולם הבא. כלומר שע"ז אמרו כל האומר תהלה לדוד בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא.

(ה) בגין כך האי וכו': ומשום זה, דגל מחנה אפרים הוא ימה, במערב, והוא בין צפון לדרום, דרום הוא ראובן, הוא מצד אחד, שכתוב, דגל מחנה ראטובן תימנה, צפוטן הוא דן מצד האחר, שכתוב, דגל מחנה דן צפונה. אפרים, בין זה לזה, כי ראובן שהוא דרום, לפניו, ודן שהוא צפון,

לאחריו. נמצא המערב שהוא אפרים, שהוא צפון,
לאחריו, נמצא המערב שהוא אפרים, שהוא בין
צפון לדרום, הכל כעין המלכות שלמעלה.

(ו) רזא ליתבי דרומא וכו': סוד זה הוא
לאחינו ישבי הדרום. וכך שלחו לנו אחינו, מסדרי
המאורות, בסודות הקשרים, דהיינו היחודים,
שאתם רוצים ליחד יחוד בסדר של קשר העליון,
קבלו עליכם בכל יום עול מלכות הקדושה תחילה,
ובזה תעלו עמה בקשר הקדוש של דרום, שהוא
חסד, ותסבבו ד' רוחות העולם חו"ג תו"מ, עד
שמתקשרים בקשר אחד, ובדרום תקבעו המקום
ושם תשכנו. דהיינו כעין סבוב המזבח כמ"ש
לפנינו.

פרק ג'

(א) ר"ש פתח וכו': ר' שמעון פתח, לדוד אליך
ה' נפשי אשא אלקי בדך בטחתי וגו'. שואל, מה
ראה דוד לסדר שבח זה כך, שכל השבחים שהם
בסדר אלף בית כולם שלמים, וזה חסר, שאין בו
ו'. ולמה הוא סדר הוא לנפילת אפים.

(ב) אלא רזא עלאה וכו': ומשיב אלא סוד
עליון הוא גנוז בין החברים. בשעה שנכנס הלילה,
אילן התחתון שהמות תלוי בו, שהוא מלכות מצד
הדין, פורש ענפיו ומכסה הכל. וע"כ, נעשה חשך,
וכל בני העולם טועמים טעם המות. ואדם מקדים
עצמו ונותן לו פקדון נפשו, ומפקידה בידו בפקדון,
למשך זמן הלילה, שיחזירה לאור הבקר. ומשום

שלקח הנפש בפקדון, חוזר הפקדון לבעליו בשעה שבא הבוקר. וכשבא הבקר, והפקדון חוזר אליו, צריך לברך את הקב"ה, שהוא נאמן העליון.

ג) לבתר דקם עאל וכו': אחר שקם משנתו, נכנס לבית הכנסת, מעטר עצמו בתפלין, ומתכסה בכסוי של ציצית, נכנס ומטהר עצמו תחילה בקרבנות. לאחר כך מקבל עליו עול מלכות בסדר השבחים של דוד, הוא משרה עליו עול ההוא. לאחר כך סדר תפלה דמיושב, שהיא כנגד מלכות. וסדר תפלה דמעומד שהוא כנגד ז"א, לקשר אותם ז"א ומלכות ביחד.

ד) ת"ח רזא דמלה וכו': בוא וראה סוד הדבר, אע"פ שהתפלה תלויה בדבור, ובדבור הפה, הכל תלוי בעיקר בתחילה במעשה, ולאח"כ בדבור, ובדבור הפה. מהו המעשה, אלא מעשה ההוא שעושה אדם תחילה, הוא כעין התפלה, ולא יתפלל אדם תפלה, עד שיראה מעשה תחילה כעין התפלה.

ה) עובדא דקדמיתא בשעתא וכו': המעשה שבתחילה, הוא בשעה שאדם קם משנתו, צריך לטהר עצמו תחילה, דהיינו שיעשה צרכיו, ואח"כ יקבל עליו עול הזה, לפרוש על ראשו פרשות של מצוה. לאח"כ יקשור קשר היחוד, שהם תפלין, תפלה של ראש ותפלה של יד, ולתקן אותם בקשר אחד בשמאל, ועל הלב. כמו שהעמדנו שמאלו תחת לראשי. וכתוב, שימני כחותם על לבך

כחותם על זרועך. דהיינו תפלה של יד, שה"ס המלכות שניתנה על הזרוע כנגד הלב. וכבר העמדנו. וזה הוא המעשה שצריך לעשות בתחילה.

(ו) לבתר בשעתא דב"נ וכו': לאחר כך, בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת, יטהר עצמו תחילה בקרבנות, בדבור הפה, דהיינו דיאמר פרשת הקרבנות. ואח"כ יקבל עליו עול מלכות לפרוש על ראשו, בשבחים של דוד המלך, כעין המעשה של הפורש על ראשו פרשות של מצוה, שהוא כנגד המעשן דציצית ולאח"כ תפלה דמעומד, שהיא סוד ז"א, שהוא כנגד המעשה של תפלין של ראש. וזה כנגד זה. המעשה צריך להיות כעין הדבור, כי ודאי במעשה ודבור תלויה התפלה.

(ז) ואי פגים עובדא וכו': ואם פוגם המעשה אין הדבור מצוא מקום לשרות עליו, והוא אינה תפלה, ואסד ההוא נפגם למעלה ולמטה, כי צריכים להראות מעשה ולדבר עליו דבור, וזו היא תפלה שלמה. אוי לאדם שפוגם תפלתו עבודת אדונו, עליו כתוב, כי תבואו לראות פני וגו'. גם כי תרבו תפלה אינני שומע, כי במעשה ובדבור תלוי הדבר.

(ח) ת"ח כיון דבר נש וכו': בוא וראה, כיון שהאדם עשה תפלתו באפן הזה במעשה ובדבור, וקשר קשר היחוד, נמצא שעליונים ותחתונים מתברכים על ידי, אז אחרי שגמר תפלת העמידה, צריך האדם להראות את עצמו, כאלו נפטר מן

העולם. שהרי נפרד מעץ החיים, שהוא ז"א, שה"ס תפלת העמידה, ואסף רגליו אל אותו אילן המות, שהחזיר לו פקדונו, שהחזיר לו נפשו בבקר, כש"א ויאסוף רגליו אל המטה. כי כבר התוודה על חטאיו והתפלל עליהם, עתה צריך להיות נאסף אל אותו אילן המות, ולפול על פניו, ויאמר אליו, אליך ה' נפשי אשא, בתחילה כשהלכתי לישון, נתתי לך הנפש בפקדון, עתה שקשרתי היחוד, ועשיתי המעשה והדבור כראוי, והתודיתי על חטאי, הרי נפשי מסורה לך ודאי, כלומר שיקבל עליו מסירות נפש.

ט) ויחזי בר נש וכו': ויראה אדם את עצמו כאלו נפטר מן העולם, כי מסר נפשו למקום ההוא של מות. משום זה אין ו' בסדר א"ב של אליך ה' נפשי אשא, כי ו' הוא עץ החיים, דהיינו ז"א שה"ס ו' דהויה, וזה, שמסר לו נפשו הוא אילן המות, דהיינו מלכות. וזה שמלמדנו, כי סוד הדבר הוא, שיש עונות שאינם מתכפרים עד שאדם נפטר מן העולם. ז"א אם יכופר לכם העון הזה עד תמותו וע"כ נותן זה את עצמו ודאי למיתה ומוסר נפשו לאותו מקום, למלכות, לא בפקדון כמו בלילה, אלא כמי שנפטר מן העולם ודאי.

י) ותקונא דא בעי וכו': ותקון זה צריך להיות בכוונת הלב, ואז הקב"ה מרחם עליו ומכפר עונותיו. אשרי האדם היודע לפתות ולעבוד אדונו ברצון וכוונת הלב. אוי לו למי שבא לפתות רבונו

בלב רחוק ולא ברצון כש"א ויפתוהו בפיהם
ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. הוא אומר,
אליך ה' נפשי אשא, וכל דבריו אינם אלא בלב
רחוק. וזה גרום לו להסתלק מן העולם לפני זמנו,
בזמן שאילן הזה מתעורר בעולם לעשות דין.

(יא) ועל דא בעי וכו': וע"כ צריך האדם
להדביק נפשו ורצונו באדונו, ולא יבא אליו ברצון
שקר. משום שכתוב, דובר שקרים לא יכון לנגד
עיני, מהו לא יכון, ומשיב, אלא בשעה שמתקן
עצמו לזה למסירת נפש בנפילת אפים, ולבו רחוק
מהקב"ה, יוצא קול ואומר לא יכון לנגד עיני. זה
רוצה לתקן את עצמו, לא יכון, איני רוצה
שיתתקן. כל שכן אם בא ליחד השם הקדוש,
ואינו מיחדו כראוי.

(יב) זכאה חולקהון וכו': אשרי חלקם של
הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב
ובאו וראו את כבודי וגו'. וכתוב אך צדיקים ידו
לשמך וגו'. בא ר' אלעזר ונשק ידיו. אמר אם לא
באתי לעולם אלא לשמוע דברים אלו די. א"ר
יהודה, אשרי חלקנו ואשרי חלקם של ישראל,
שהם מתדבקים בהקב"ה, שכתוב, ואתם
הדבקים וגו'. ועמד כולם צדיקים וגו'. ברוך ה'
לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרק ד' פרשת נשא

מאמר תקונא חמשה

א) תקונא חמישא וכו': התקון החמשי. יוצא אורח אחר מתחת הפה. ז"ש לא החזיק לעד אפו, קום ר' יוסי, קם ר' יוסי, פתח ואמר, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו, שואל, אשרי העם שככה לו, מהו שככה לו, ומשיב, הוא כמו שאתה אומר, וחמת המלך שככה. שפירושו שנשקט מרוגזו.

ב) ד"א שכיך ברוגזיה וכו': פירוש אחר שנשקט ברוגזו, כלומר שבסבת הרוגז נשקט ז"ש ואם ככה את עושה לי הרגני נא נרוג. ונמצא, אשרי העם שככה לו, הוא דין שבדין. אשרי העם שה' אלקיו הוא רחמים שברחמים.

ג) ד"א שככה שמא וכו': פירוש אחר, שככה, הוא שם הכולל כל השמות, שהקב"ה נשקט, כי מעביר רוזו ועושה נחת לזעיר אנפין, ונשקט, ומעביר רוגזו על כל אלו שבחוץ.

ד) דתניא ארחא עלאה וכו': שלמדנו, ארח העליון של הדיקנא הקדוש, שהוא יורד, על שפה עלאה, תחת נקבי החוטם דעתיק, והאורח הזה שלמטה, באמצעיתא דשערות דשפה תתאה, שוים הם בכל. זה למעלה בשפה עלאה וזה למטה בשפה תתאה. למעלה נקרא האורח עובר על פשע, ולמטה, נקרא האורח לא החזיק לעד אפו. ולמדנו לא החזיק, פירושו שאין מקום לשבת שם. כמו שלמעלה נותן האורח מקום רק שיעבור בו רוח

החכמה מן החוטם כך למטה הוא רק נותן מקום שיעבור בו רוח החכמה.

ה) תנא בכל אתר וכו': למדנו בכל מקום שנגלה אורח, בעתיק הזה הנסתר מכל. טוב לכל המדרגות שלמטה, כי המשמעות של גילוי אורח, הוא שנתגלה עצה לעשות טוב לכל. כלומר שנתגלה עצה שכל התחתונים ימשכו מוחין ממנו, להיותו מראה על הסרת ב' בחינות דינין הנ"ל, וגילוי הג"ר. מי שסתום ואינו מגולה, דהיינו המקומות המלאים שערות ואין בהם אורח, זה מראה שאין עצה שיתגלו המוחין לתחתונים, ואין מי ששיג שם אלא הוא בעצמו ולא מדרגה אחרת למטה ממנו, כמו שעדן העליון, שה"ס חכמה סתימאה דא"א, אין מי ששיגו אלא הוא עצמו עתיק העתיקין. ועל זה כתוב, מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך. דהיינו שממציא עצות שיוכלו המוחין להתגלות לתחתונים, אר"ש, יתקנו מעשיך לעולם הבא מעם עתיקא דעתיקין.

פרק ה'

מאמר תקון א' מט' ת"ד דז"א

א) אמר ר' שמעון וכו': אר"ש לר' אלעזר בנו, קום בני, סלסל תקון הדיקנא הקדוש באלו התקונים. קם ר' אלעזר, פתח ואמר, מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה וגו' עד מבטוח בנדיבים, למדנו כאן, במקרא הזה, תשעת

התקונים שישנם בדיקנא זה דז "א לאלו התקונים
היה צריך דוד המלך כדי לנצח שאר המלכים
ושאר העמים.

(ב) ת"ח כיון דאמר וכו': בוא וראה, כיון
שאמר אלו ט' תקונים לבסוף, אמר, כל גוים
סבבוני בשם ה' כי אמילם. אמר אלו תקונים
שאמרתי למה אני צריך להם, הוא משום דכל
גוים סבבוני. שבתקון דיקנא הזה ט' תקונים,
שהם שם הויה, ועל ידיהם אכלם מן העולם, ז"ש
בשם ה' כי אמילם.

(ג) ותנא בספרא דצניעותא וכו': ולמדנו
בספרא דצניעותא, ט' תקונים אמר דוד כאן,
במקראות מן המצר וגו', ששה הם בשם הקדוש,
שיש במקראות אלו ששה שמות, וג' פעמים אדם.
ואם תאמר, שתי פעמים אדם הם לא כן, אלא ג'
הם. כי נדיבים בכלל אדם הם. ונחשבת המלה
נדיבים כמו שהיה אומר, אדם, ויש ג' פ' אדם כמו
שהולך ומפרש לפנינו.

(ד) תנא שיתא שמהן וכו': למדנו, ששה שמות
הם, שכתוב: (א) מן המצר קראתי יה. (ב) ענני
במרחב יה. (ג) ה' לי לא אירא. (ד) ה' לי בעוזרי. (ה)
טוב לחסות בה. (ו) טוב לחסות בה, שבמקרא
הב'. הרי שיש כאן ששה שמות. ג' פעמים אדם,
שכתוב: (א) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. (ב)
טוב לחסות בה' מבטוח באדם. (ג) טוב לחסות בה'

מבטוח בנדיבים. כי נדיבים, הם כמו שאומר, אדם, כנ"ל הרי שיש כאן ג' פעמים אדם.

ה) ות"ח רזא דמלה וכו': ובוא וראה סוד הדבר, שבכל מקום שנוזכר כאן אדם לא נזכר אלא בשם הקדוש כלומר, שבאותו פסוק שנוזכר בו אדם נזכר בו הויה, משום שכך ראוי להיות. משום שלא נקרא אדם אלא במה שראוי לו. ומה ראוי לו לשם אדם, הוא השם הקדוש הויה כלומר מטרם שנשלם השם הקדוש הויה, אין המוחין הקרואים אדם מתלבשים בו. שכתוב וייצר הויה אלקים את האדם. שהויה אלקים ה"ס חכמה ובינה, את האדם, היינו המוחין דצלם דז"א המכונים אדם והיינו, בשם מלא שהוא הויה אלקים, כמו שראוי לו לשם אדם ומשום זה לא נזכר אדם אלא ביחד עם השם הקדוש.

ו) ותנא כתיב מן וכו': ולמדנו, כתוב מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה, דהיינו ב"פ יה יה. והוא כנגד ב' לחיים שהשערות מתאחזות בהם. ומשראה דוד שהשערות נמשכות ותלויות, פתח ואמר הויה לי אירא הויה לי בעוזרי, דהיינו בשם שלם הויה בשם שלא חסר בו ו"ה, בשם שהוא קדוש ובשם מלא זה נזכר אדם. כי אין המוחין שורים אלא בשם מלא כנ"ל.

ז) ומה דאמר מה וכו': ומה שאומר מה יעשה לי אדם, שהוא שם תקון של התפשטות המוחין כנ"ל כך הוא פירושו שלמדנו כל אלו הספירות

הקדושות של המלך כשנתקנו בתקונים דהיינו שנמשכים בהן המוחין נקראים אדם, שהיא צורה הכוללת כל הצורות, כי ג' הצורות אריה שור נשר כלולות בצורת אדם שה"ס המלכות הכוללת בתורכה כל ג' הקוין. וע"כ יחוד ג' מוחין חב"ד, שהם כנגד אריה שור נשר, אינם אלא בצורת אדם וע"כ נבחן לו"ק דמוחין דחב"ד, כי המלכות היא אור נקבה המאירה רק ממטה למעלה שה"ס ו"ק דמוחין ומה שיוצא מהם מן המוחין, דהיינו המושג לתחתונים, נקרא שם הקדוש, כי שם פירושו השגה והנרתיק, שהם המוחין, נקראין הויה, ונקראים אדם, דהיינו בכלל הנרתיק ומה שבו.

ח) ואלין תשעה תקונין וכו': ואלו ט' תקונים שאמר דוד כאן, הוא כדי להכניע שונאיו. משום שמי שנאחז בדיקנא של המלך ומוקירו ביקר העליון, כל מה שרוצה מן המלך עושה בשבילו, שואל מה הטעם שצריך להתאחז בדיקנא, ולא בגופו. ומשיב אלא הגוף הולך אחר הדיקנא שכל אורות הגוף נמשכים מן הדיקנא, אבל הדיקנא אינו הולך אחר הגוף, ולפיכך כשנאחז בדיקנא אחוז גם בגוף וכשנאחז בגוף עוד לא נאחז בדיקנא.

ט) ובתרי גוויי אתי וכו': ובב' אפנים בא חשבון ההוא של ט' תקוני דיקנא במקראות של מן המצר א', כמו שאמרנו שמן המצר קראתי יה הוא תקון א' וענני במרחב יה, הוא תקון הרביעי

הנקרא כאן בחשבון שלפנינו מה יעשה לי אדם. ב'
הוא החשבון שלפנינו אשר מן המצר קראתי יה
הוא תקון א' ב) ענני במרחב יה. ג) ה' לי לא אירא.
ד) מה יעשה לי אדם. ה) ה' לי בעוזרי. ו) ואני
אראה בשונאי. ז) טוב לחסות בה'. ח) מבטח
באדם. ט) טוב לחסות בה' מבטח בנדיבים.

י) מן המצר קראתי וכו': שואל, תקון הא'
שנקרא, מן המצר קראתי יה. מה זה אומר, למה
נקרא כך. ומשיב, אלא דוד, כל מה שאמר כאן,
דהיינו, כל שאר ח' תקוני דיקנא אמר על תקון זה
הדיקנא הראשון. מן המצר קראתי יה, היינו
ממקום שהדיקנא מתחיל להתפשט שהוא מקום
צר, למעלה לפני פתח האזנים תחת שערות ראש.
כלומר, ששם השערות קצרות והשטח צר, שמורה
על מדת הדין שיש בדיקנא וע"כ נקרא, מן המצר,
ומשום זה אמר יה יה ב' פעמים, דהיינו מתקון א'
ובתקון ב', מטרם שמתחיל הדיקנא להתרחב, כי
י"ה מורה שהשם חסר ו"ה. אלא במקום
שנתפשט הדיקנא, שירד מאזניו ומתחיל
להתפשט, דהיינו שם שלם י"ה ו"ה, משום שהוא
מקום שאינו צר. ולפיכך כל התקונים באים
להמתיק הדין שבתקון הא', שהשם אינו שלם בו.
וכל אלו התקונים היה צריך דו כדי להכניע
תחתיו מלכים ועמים על ידי היקר של דיקנא זה.

יא) ותאנא בצניעותא דספרא וכו': ולמדנו
בסד"צ, כי מי שרואה בחלומו, שידו אוחזת בזקן
של אדם חשוב, או ששולח ידו לאחוז בו, ידע

שהוא בשלמות עם העליונים וישליך תחתיו כל אלו המצערים אותו. כי הדיקנא מורה, על הכנעת השונאים ועל השלמות. כנ"ל. למדנו, נדיקנא העליון מתתקן בט' תקונים. והוא דיקנא דזעיר אנפין, המתתקן בט' תקונים. כי דיקנא דא"א מתתקן בי"ג תקונים.

פרשת בהעלותך

פרק ו'

מאמר פסח במועדו ופסח שני

א) ר"ש אמר ווי וכו': רש"א, אוי לאותו אדם שאומר, כי התורה באה לספר ספורים בפשטות, ודברי הדיוט של עשו ולבן וכדומה, כי אם כן, אפילו בזמן הזה אנו יכולים לעשות תורה מדברי הדיוט, ועוד יותר יפים מהם, ואם התורה באה להראות דברי העולם, אפילו שליטי העולם יש ביניהם דברים מעולים יותר. אם כן נלך אחריהם ונעשה מהם תורה, כאותו האופן. אלא שכל דברי התורה, הם דברים עליונים, וסודות עליונים.

ב) ת"ח עלמא עלאה וכו': בוא וראה, עולם העליון ועולם התחתון, במשקל אחד נשקלו. ישראל למטה כנגד מלאכים עליונים למעלה. מלאכים עליונים כתוב בהם עושה מלאכיו רוחות. ובשעה שיורדים למטה מתלבשים בלבוש של עולם הזה, ואם לא היו מתלבשים בלבוש כעין עולם הה לא היום יכלו לעמוד בעולם הזה, והעולם לא סבל אותם. ואם במלאכים כך,

התורה שבראה את המלאכים ואת כל העולמות, והם מתקיימים בשבילה, על אחת כמה וכמה, כיון שירדה לעולם הזה, אם לא היתה מתלבשת באלו הלבושים שבעולם הזה, שהם הספורים ודברי הדיוט, לא היה יכול העולם לסבול.

ג) וע"ד האי ספור וכו': וע"כ ספור הזה שבתורה הוא לבושה של התורה, מי שחושב שאותו הלבוש הוא תורה ממש ואין בו דבר אחר, תיפח רוחו, ולא יהיה לו חלק לעולם הבא. משום זה, אמר דוד גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דהיינו להביט מה שמתחת לבושה של התורה.

ד) ת"ח אית לבושא וכו': בוא וראה יש לבוש הנראה לכל, ואלו הטפשים כשרואים אדם לבוש יפה, שנראה להם הדור בלבושו אין מסתכלים יותר, ודנים אותו ע"פ לבושו ההדור. וחושבים את הלבוש כגוף האדם וחושבים גוף האדם כמו נשמתו.

ה) כהאי גוונא אורייתא וכו': כעין זה היא התורה, יש לה גוף, והוא מצות התורה הנקראות גופי תורה. גוף הזה מתלבש בלבושים שהם ספורים של עולם הזה, הטפשים שבעולם עינם מסתכלים אלא בלבוש ההוא, הוא ספור התורה ואינם יודעים יותר, ואינם מסתכלים במה שיש תחת לבוש ההוא. אלו שיודעים יותר, אינם מסתכלים בלבוש, אלא בגוף שהוא תחת הלבוש ההוא. החכמים, עבדי המלך העליון, אותם

שעמדו בהר סיני, אינם מסתכלים אלא בנשמה
שבתורה, שהוא עיקר הכל, תורה ממש. ולעתיד
לבא, עתידים להתסתכל בנשמה של נשמה
שבתורה.

(ו) ת"ח הכי נמי וכו': בוא וראה, אף כך הוא
למעלה, שיש לבוש, גוף, נשמה' ונשמה לנשמה.
השמים וצבאם, אלו הם לבוש. וכנסת ישראל
שהיא המלכות, היא גוף, המקבל הנשמה, שהיא
תפארת ישראל. דהיינו ז"א. וע"כ המלכות היא
גוף לנשמה. כי ז"א מתלבש בה כמו נשמה בגוף.
הנשמה שאמרנו שזו תפארת ישראל, הוא התורה
ממש, דהיינו נשמת התורה הנ"ל בדבור הסמוך,
שבה מסתכלים החכמים. ונשמה לנשמה, זה הוא
עתיקא קדישא שבו יסתכלו לעתיד לבוא כנ"ל
בסמוך. והכל אחוז זה בזה, שעתיקא קדישא
מתלבש בז"א, וז"א מתלבש במלכות, ומלכות
בעולמות בי"ע וכל צבאם.

(ז) ווי לאינון חייביא וכו': אוי לאלו הרשעים
האומרים שהתורה אינה יותר מבפור בלבד, והם
מסתכלים בלבוש ולא יותר, אשירהם הצדיקים
המסתכלים בתורה כראוי, יין אינו יושב אלא
בכד, כך התורה אינה יושבת אלא בלבוש זה.
וע"כ לא צריכים להסתכל אלא במה שיש תחת
הלבוש. וע"כ כל אלו הדברים וכל אלו הספורים
הם לבושים.

פרשת שלח

פרק ז

מאמר עמודין וגלגלין

א) אבל שארי וחגור וכו': אבל התחל וחגור נשקך וקשור קשרך, כי עת הוא לגלות כמו שהתחלת הדבר, כי על פני רוחב הבית יש אולם העזרה בפנים, בעזרה ההיא יש י"ב פתחים לפי חשבון שבטי ישראל. בפתח אחד כתוב ראובן, בפתח שני כתוב שמעון, וכן כל שאר שבטי ישראל רשומים על אלו הפתחים, בעת בעולים להראות לפני אדון העולם, מי שנכנס בפתח שרשום בו ראובן, אם משבט ראובן הוא מקבלים אותו הפתחים, ואם לא הפתחים פולטים אותו לחוץ. וכן בעולם שהפתחים אינם מקבלים אל מי שהוא מאותו השבט שרשום בהם. ובזה יהיו נחקרים ונודעים כל אחד ואחד.

ב) תלת מאה ושתין וכו': ג' מאות וששים וחמשה עמודי אור לוחט, יש בכל צד מאלו ד' צדדים שבעזרה, כל אלו עמודים נקראים עמודים חיים, משום שהאור שלהם אינו עומד שקט במקום אחד, שכל העמודים, אלו עולים ואלו יורדים, נותנים מקום זה לזה, אלו שעולים, מכים זה בזה, ומנגנים נגון וגם כן אלו שיורדים מנגנים.

ג) אלין דסלקי דנגני וכו': אלו העמודים העולים שמנגנים נגון, איזה נגון הם מנגנים. הוא שיר יתום, שלא נזכר שם אמרו. מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. שואל, שיר חדש,

וכי יש שיר ישן. אלא הוא שיר, שעד עתה עוד המלאכים לא שבחו אותו, משום שהוא חדש. מה הטעם הוא חדש, הוא משום שאותו שמחדש נעוריו, דהיינו נער מטטרון משבח אותו ואמרו, וכך אמר רב מתיבתא. מטטרו"ן זה נקרא חדש, והוא חדש, משום שמחדש נעוריו תמיד, והוא משום שדבוק בשמש, שהוא ז"א, ואינו נפרש ממנו. להוציא את סטרא אחרא שאין בו חידוש, שכתוב בו ואין כל חדש. כי זקן הוא ונבלה ואינו מתחדש.

ד) תו פתח רב וכו': עוד פתח רב מתיבתא, שרה נתחדשה בעדון, כי המדרגה שלה שהיא נקבה גרמה, שכתוב אחרי בלותי היתה לי עדנה. מהו עדנה, היא המשכה של עדן העליון, שהוא חכמה. ומשום שנמשך עליה מבחינת נקבה, כתוב עדנה עם ה', וע"כ כתוב היתה לי ולא היה.

ה) ואדני זקן: שואל וכי משום שהוא זקן אינו ראוי להוליד. הרי גם זקנים מולידים. ומשיב, אלא, לא אמרה עליו דבר קטן, שאמרה, משום אותו זקן, שהוא הס"א, כנ"ל, שאין בו חידוש ותולדות כנ"ל, אין אברהם מתחדש ואינו עושה תולדות, כי אם היה הס"א מעמיד תולדות היה מטשטש העולם, ועל זה השיב הקב"ה למה זה צחקה שרה וגו'. לומר, שזקן דס"א שולט באברהם. שואל, וא"ת והרי כתוב ואברהם זקן בא בימים. הרי שגם הכתוב, קורא לאברהם זקן. ומשיב, אלא הכתוב אומר בא בימים, שהפירוש

הוא, שבא באלו ימים העליונים דז"א, שמחדשים
נעוריהם כנשר. וע"כ, על שם ימים העליונים אלו,
נגון זה דמזמור לה' שיר חדש, הוא ניגון של חדש
ההוא, שהוא מטטרון הדבוק בימים העליונים
דז"א. הושיעה לו. למי, היינו הושיעה לאותו
חדש, שהוא כולל הימין של מלך העליון, שהוא
ז"א, והזרוע שלו, דהיינו גם השמאל וע"כ כתוב,
ימינו וזרוע קדשו.

(ו) אינון דנחתי אוף וכו': עד כאן פירוש
השירה של העמודים העולים למעלה. ועתה
מפרש, אלו העמודים היורדים ממעלה למטה,
מנגנים גם כן ואומרים שירה אחרת, יתומה,
דהיינו שלא נזכר שם אומרה, ומה היא. היא
מזמור לתודה, שהיא יתומה גם כן.

(ז) נהורא דלהון חד וכו': האור לש העמודים,
נראה אור אחד, וכשמתגלגלים נראים בכל עמוד
ועמוד חמשה אפנים של אור. עמודים אלו חלולים
המה כולם מבפנים, וכשעולים ויורדים, יוצאות
מהם להבאות אש כעין כפתור ופרח. למעלה מכל
עמוד ועמוד יש שלשה תפוחים, שמזדווגים בהם
ג' צבעים, אדום ירוק לבן, ובכל צבע וצבע
לוהטות אותיות בולטות, מלהבות אש ירוקות,
ואינם שקטים לעולם. ואין מי שיעמוד עליהם
וישיג אותם.

(ח) ארבע גלגלין מתחמן וכו': ארבעה גלגלים
מעשה רוקם מתפשטים ומסבבים בכל עמוד

ועמוד, משש"ה עמודים הנ"ל, שבכל צד של העזרה. באלו הגלגלים יש נפלאות גדולות. כשמסתובבים מוציאים מהם זגי זהב ואבני יקר, ומיד נאספים בתוכם, ואינם נופלים לארץ. בעת שיוצאים אלו זגי זהב ואלו אבני יקר, נשמע קול מתוך הסתובבות הגלגלים, שאומרים, זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם מאתי נאום ה'.

(ט) תרין אריין וכו': אריות הם בכל גלגל וגלגל, אריה אחד מצד אחד ואריה אחד מצד אחד. וכולם מאש ירוקה. ובגלגולא שהגלגלים מסתובבים מתחבקים האריות אלו באלו, והולכים כולם, בגלגול מתדבקים זה בזה. כשהעמודים עולים, נוהמים האריות אלו באלו, ותפוחים פורחים באויר ועולים למעלה. והתפוחים בוטשים אלו באלו באויר. ואח"כ, חוזרים למקומם, ומשם נופלים. והאריות פושטים ידיהם לקבל אותם, והתפוחים עולים מעצמם. אהה חסיד קדוש מי ראה החכמה של האומנות, שצייר הקב"ה בעמודים האלו.

(י) בפלגו יומא נפקי וכו': בחצות היום, יוצאים שני נשרים בכל גלגל וגלגל (ל"ג ולא ידיע אתר דנפקי מתמן), והם שורים על ראשיהם של האריות העלו. ואז משתככים העמודים והגלגלים, ועומדים בקיומם. ותפוחים נופלים על פיהם של הנשרים, והם מקבלים אותם. ומיד פורחים התפוחים מפה לפה, (ל"ג ואזלין ומשטטי בינייהו ותבו ולתרייהו ולא ידיע מאן היא). לאחר

שעה ומחצה הנשרים מרימים קולם ומנגנים נגון נחמד, ומסתתרים, (ל"ג ולא ידיע בהי אתר).

יא) סחרנייהו דאינון עמודין וכו': מסביב אלו העמודים, יש שבכולת מעשה רוקם, שה" הארת הבינה המלובשת שם, המעורבת ומסובכת ונקלעת יחד עם המלכות, וע"כ נקראת, שבכה מעשה רוקם. והיא מקולעת מאש אדום, שהיא הארת השמאל, ומאש לבן, שהוא הארת הימים, וחוטוי זהב, שהוא הארת השמאל שבבינה הנקרא זהב. סביב סביב מקיפים אותו מכל צד. ויש שם מעין של מים. כש"א, והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים אל הים האחרון.

פרק ח

מאמר קריאת הגבר

א) איהו משיך משיכו וכו': (חסר ההתחלה) הוא משך המשכה מן הצד שלו ונסתתר ומתכסה תחת מקום שנקרא תא הרצים, עד חצות לילה. מאחר חצות לילה יוצא שלהבת מן העמוד של יצחק, שהוא קו השמאל, ומכה בתרנגול הזה שנקרא גבר שהוא גבריאל, כעין גבר אחר עליון שעליו, שהוא גבורה דז"א, עמודא דיצחק, כיון שהשלהבת דקו שמאל מכה בגבר ההוא, שהוא גבריאל, קורא ונותן ששה קולות, וכלהו בתבונה. (וביאורו לעיל ויקהל דף ח' ד"ה פירוש).

ב) בשעתא דאיהו קרי וכו': בשעה שהוא קורא, דהיינו גבריאל, קוראים כל התרנגולים של עולם הזה ויוצא ממנו, מן גבריאל, שלהבת אחרת ומגיע אליהם תחת כנפיהם, והם קוראים. הוא, גבריאל, מה קורא. היינו בשעה ראשונה, קורא ואומר, קול ה' בכח קול ה' בהדר, ובשעה שניה קורא ואומר קול ה' שובר ארזים. בשעה שלישית קורא ואומר, קול ה' חוצב להבות אש. בשעה רביעית קורא ואומר, קול ה' יחיל מדבר וגו'. בשעה חמישית קורא ואומר, קול ה' על המים. בשעה ששית קורא ואומר, קול ה' יחולל אילות וגו'. אח"כ קורא ואומר, קול אומר קרא ואמר מה אקרא וגו'. וזהו, גבריאל, הוא תרנגול הקרוא ואינו נשתק, ולאח"כ חוזר וקורא כבתחילה.

ג) ומאי קרי, כל וכו': שואל, מה הוא קורא גבריאל לאח"כ. ומשיב, הוא קורא כל המעשים של בני העולם. משום שהוא בעל התיק, דהיינו שברשותו הוא הכלי שבו נמצא כל הכתבים ופסקי הדינים והגזירות, וקסת הסופר במתניו, וכתוב כל מעשי בני העולם בכל יום. ובלילה אחר שקרא כל הקריאות הנ"ל הוא קורא כל מה שכתב ביום.

ד) ואלמלא רגלוי אצבעאן וכו': ולולא אצבעות רגלים שלו, שיש בהם ב' מדרגות, א' הוא האצבע העומד בעמצע, שהוא גדול. וא' הוא באצבע העומד מאחור, שהוא קטן, ולולא ב' אצבעות אלו במעכבים עליו, היה שורף את

העולם בשלהביותיו. ומה עושים, כיון שהאיר
הבקר, וחוט של חסד יוצא מצד דרום, אז כולם
מתחברים, דהיינו אצבע האמצעית עם אצבע
האחורית, ונעשו ב' טלפים בכל אחד מב' רגלים.
כמו עגל. לקיים מה שכתוב וכף רגליהם ככף עגל.
וכבר ידעת סוד הזה. שאלת ענף הגורן (חסר
ההמשך).

פרשת חקת

פרק ט

מאמר המשלח מעינים בנחלים

א) פתח ר"ש ואמר וכו': פר"ש ואמר, המשלח
מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'.
מקראות אלו אמר דוד המלך ברוח הקדש, ויש
להסתכל בהם. בוא וראה, בשעה שחכמה עליונה
בטש בחקיקותיו, דהיינו בעת שהחכמה ובינה
עליונים נזדווגו, אע"פ שחכמה עליונה היא נסתר
שבכל הנסתרות, כי בחו"ב עליונים שהם או"א
עלאין, אין היה יוצא מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א
ד"ה נחית) הוא פתח ונמשך ממנו נהר אחד מלא
בשערים עליונים, שהוא בינה, דהיינו ישו"ת,
שבהם יוצא היל' מאויר ומושפע מהם חכמה
וחסדים.

ב) כמבועא ומקורא דמיא וכו': והמשיל ענין
זה של או"א עלאין וישו"ת, כמו מבוע ומקור
המים, הממלא אגם גדול, ומשם, נזון האגם,
נמשכים מבועים ונחלים ונהרות לכל צד, לימין

ולשמאל, כך זה, או "א וישסו"ת, בשביל דק אחד שלא נודע, דהיינו בזווג היסודות דאו"א עלאין שהם בלתי נודעים, שבהם אין היל' יוצא מאויר, נמשך ויוצא אותו הנהבר הנמשך ויוצא מן העדן, דהיינו הבינה שיצאה מראש א"א, בעת קטנות וחזרה לראש א"א, בעת גדלות (על' ויקהל ק"ד ד"ה פירוש) שע"י יציאה וביאה זו, הוא ממלא אותו הנחל העמוק, דהיינו ישסו"ת, בדומה לאדם המים הגדול המתמלא מן המבוע והמקור שהם או"א עלאין, ומשם נמשכים מבועים ונחלים לז"א ומלכות, ומתמלאים ממנו, בחכמה וחסדים. ז"ש, המשלח מעינים בנחלים. אלו הם הנהרות העליונים הקדושים של ז"א, של אפרסמון הטהור, כי ה"ס אוירא דכיא, שחג"ת של ז"א מקבלים מאו"א עלאין, שה"ס אפרסמון הטהור. והיינו, בין הרים יהלכון, שהם חג"ת דז"א הנקראים הרים. וממנו מקבלת המלכות. וכולם, ז"א ומלכות, שותים כאחד מאותו הנביע של נחל העליון הקדוש הנמשך ויוצא שהוא ישסו"ת.

ג) לבתר ישקו כל וכו': אח"כ, אחר ששתו ז"א ומלכות, ישקו כל חיתו שדי. היינו שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלו ד' ראשים, הם כל חיתו שדי, שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, שהם המרכבה של המלכות, והם כלל של כל המכנות וכל הצבאות שבבי"ע, שאחוז בהם שדי, דהיינו מטטרון שנקרא שדי, שהוא

העליון על כולם, אל תקרא שדי עם שין שמאלית קמוצה, אלא שדי, עם שין ימנית פתוחה, שהוא, מטטרון, נוטל ומשלים בעצמו השם, מיסוד העולם, כי השם שדי הוא ביסוד דז"א, ומטטרון להיותו מרכבה ליסוד דז"א, נוטל שם הזה.

ד) ישברו פראים צמאם: הם אלו שכתוב בהם והאופנים ינשאו לעומתם, כי רוח החיה באופנים. מי הוא חיה. אלא אלו הן חיתו שדי, שהן ארבע, וכל אחת מהן לרוח אחד מד' רוחות שבעולם, וההיא, נקראת חיה, והאופנים הם ארבע, לכל אחת ואחת מן ארבע החיות, וכל אחד שבאופנים אינו הולך אלא מרוח אותו החיה ההולכת עליו. דהיינו כל אחד מאופנים מרוח הבחינה שכנגדו בחיות. וכאשר אלו, החיות והאופנים, נשקים משקוי העליון ההוא, כל שאר צבאות אחרים נשקים ומתרוים ומשתרשים בשרשיהם. ומתאחדים אלו באלו במדרגות ידועות. ז"ש עליהם עוף השמים ישכון וגו' משקה הרים מעליותיו וגו', אלו שאר המדרגות העליונות.

ה) לבתר כל דא וכו': לאחר כל זה, שכל העליונים ותחתונים נתמלאו שפע מאו"א, נאמר, מפרי מעשיך תשבע הארץ, שהיא ארץ עליונה הקדושה, דהיינו המלכות, וכשהיא מתברכת, כל העולמות כולם שמחים ומתברכים, וזה בשעה שהברכות נמצאות משקוי הנחל, שהוא המבוע הנ"ל, שהם או"א, העמוק מכל. פירוש, כי אין

הארת החכמה שמשמאל, מתגלה במלכות, שהיא השפע המיוחד לה, אלא אחר שהעליונים וכל התחתונים מתמלאים בשפע חסדים המרובים מאו"א עלאין. וז"ש לבת כל דא וכו'.

(ו) ובשעתא דברכאן לא וכו': ובשעה שברכות אינן נמצאות לרדת בעולם שהם החסדים והמלכות מקבלת חכמה משמאל בלא חסדים, אז העולם שהוא המלכות, יושבת בדין, ומצד המשאל נתעורר רוח ומתפשט בעולם, וכמה גדודי מלאכי חבלה נמצאים בעולם, ושורים על בני אדם, כי בעת שהחכמה היא בלי חסדים, כל דינים הקשים נמשכים ממנה, ואותו הרוח מטמא אותם, כמו אדם שמת ורוח הטומאה שורה עליו, כך הוא שורה למי שיקרב אל אותו הרוח דשמאל.

(ז) ה"ד תסתיר פניך וגו': ז"ש תסתיר פניך יבהלון. מקרא זה מה הוא אומר, אלא תסתיר פניך יבהלון, הוא מפני שלא נשקו המדרגות, שתמצאנה ברכות בעולם, כי פניך, פירושו חסדים וברכות, אז, תוסף רוחם יגועון, שנתעורר רוח אחר מצד שמאל בלי ימין, ורח הטומאה שורה על בני אדם, אל אלו שמתו, ואותם שהמצאו עמהם, ועל שאר בני אדם. כלומר שרוח הטומאה מתפשט על כל העולם, ומהו הרפואה שלם. הוא שכתוב ואל עפרם ישובון. שזהו שריפת החטאת, כדי להטהר בו, והיינו סוד, הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה. פירוש בעת שעונות התחתונים גורמים שיסתלקו החסדים מן המלכות, ונעשה

פרוד בין ז"א למלכות, אז נמצאת המלכות יונקת משמאל בלי ימין כמו במצב הא', ואז מאיר המשאל ממעלה למטה, שה"ס רוח הטומאה המטמא את העולם. וכל אדם הקב אל רוח ההוא, הוא כמו מת. ויש ג' בחינות. א' הממשיך את רוח ההוא דהיינו שממשכיו ממעלה למטה. ב' המקבלו אחר שנמשך. ג' שאינו מקבלו אלא הוא מושפע ממנו בלי כוונה. וז"ש תוסף רוחם יגועון, ואתער רוח אחרא מסטרא שמאלא שהוא מאיר ממעלה למטה, וע"כ, ורוח מסאבא שרייא על בני נשא, שיש בו ג' בחינות. א', על אינון דמיתון, דהיינו אותם שממשיכים אותו. ב', ומאן דקאים בהדיהו, דהיינו הנמצאים עם הממשיכים את הרוח, וגם הם מקבלים אותו. ג', ועל שאר בני נשא, שלא המשיכו אותו גם לא קבלו אותו אלא שמושפעים בלי כוונה לכך, מחמת שליטתו על העולם. וז"ש מאי אסוותא דלהון, הא דכתיב ואל עפרם ישובון, דא עפר שריפת החטאת, פירוש כי נתבאר סוד פרה אדומה, שהיא המשכת מצב הא' של המכלות עם כל דינים הקשים שעברו אז על המלכות, עד שנתמעטה ממצב הא' של המלכות עם כל דינים הקשים שעברו אז על המלכות, עד שנתמעטה ממצב הא', שכזרה לנקודה, שה"ס שריפת הפרה עד שנעשית לאפר, ואז קבלה מצב הב', ובאה עם ז"א פנים בפנים (כנ"ל אות כ' ע"ש). והמיעוט הזה שחזרה לנקודה, נבחנת כמו עפר, הנשאר אחר העלמת הבנין. וז"ס עפר שריפת

החטאת, דהיינו מה שנשאר אחר כל הדינין שעברו על מצב הא'. ולפיכך בעת שרוח הטומאה מתפשט בעולם מחמת חטאי התחתונים, כנ"ל, שהוא בחינת שמאל בלי ימין כמו שהמלכות היתה במצב הא', הנה כשמתעוררים עפר שריפת החטאת הוא מבריח תיכף רוח הטומאה הזו ושובר אותו ושורף אותו עד שבורח מן העולם. שאומר, כדין אתחלש חילא דלהון ובכל אתר דשראן אתברו ואתחלשו וערקין מניה וכו'. הרי שכל הרפואה היא ואל עפרם ישובון, דהיינו להזות עליו מעפר שריפת החטאת. ונודע שלולא נתמעטה המלכות ממצב הא' וחזרה עד לנקודה, לא היה העולם יכול להתקיים, מחמת רוב הדינים שהיה במצב הא' של המלכות. והמיעוט עד לנקודה נקרא עפר, וז"ש, והיינו רזא, הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה. כי לולא מיעוט הזה, לא היה קיום לכל מעשה בראשית.

ח) לבתר דמהדרן וכו': לאחר שחוזרים לעפר הזה, כדי להטהר בו, כנ"ל בדבור הסמוך, נעבר רוח הטומאה ונתעורר רוח אחר קדוש, ושורה בעולם. ז"ש, תשלח רוחך יבראון יבראו וירפאו ברפואה עליונה של רוח אחר. ותחדש פני האדמה, כי נטהרה, וחדוש הלבנה נמצא, וכל העולמות מתברכים. שכל זה ה"ס מצב הב', כנ"ל בדבור הסמוך. אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה נתן להם עצה, שכולה היא רפואה כדי לזכות לחיי עולם הבא, וימצאו טהורים בעולם הזה, וקדושים

לעולם הבא. עליהם כתוב, וזרקתי עליכם מים
טהורים וטהרתם.

פרשת בלק

פרק י

מאמר תפלה למשה תפלה לדוד תפלה לעני

א) רבי אבא פתח וכו': ר' אבא פתח, תפלה לעני כי יעטוף וגו'. ג' הם שכתוב בהם תפלה, והעמידוהו דבר זה, אחד הוא משה, אחד הוא דוד, ואחד הוא עני, שנכלל בהם ונתחבר בהם. ואם תאמר, הרי כתוב תפלה לחבקוק הנביא, הרי ארבעה הם. ומשיב, אלא חבקוק, לא משום תפלה הוא אמר, ואע"פ שכתוב בו תפלה, שבח והודאה היא להקב"ה, על שהחיה אותו, ועשה עמו נסים וגבורות. כי בנו של שונמית היה, שהחיה אותו אלישע.

ב) אבל ג' אינון וכו': אבל ג' הם הנקראים תפלה, תפלה למשה איש האלקים, תפלה זו שאין כמוה באדם אחר. תפלה לדוד, תפלה זו היא תפלה שאין כמוה במלך אחר. תפלה לעני, תפלה היא. מאלו הג' מי חשובה מכולן, הוי אומר, תפלה לעני. תפלה זו קודמת לתפלה של משה, וקודמת לתפלה של דוד. וקודמת מכל שאר תפלות העולם.

ג) מ"ט בגין דעני וכו': שואל מהו הטעם. ומשיב, משום שעני הוא שבור הלב וכתוב, קרוב ה' לנשרי לב. והעני עושו תמיד ריב עם הקב"ה,

והקב"ה מקשיב ושומע דבריו. כיון שהעני התפלל תפלתו, פותח כל חלונות הקריע, וכל שאר התפלות העולות למעלה דוחה אותם אותו העני, שבור הלב. שכתוב, תפלה לעני כי יעטוף והיה צריך לומר, כי יתעטף, מהו כי יעטוף. אלא, הפירוש הוא, הוא עושה איחור, שמאחר כל תפלות שבעולם שאינן נכנסות עד שתפלה שלו נכנסת. עטופא פירושו איחור, מלשון והעטופים ללבן.

(ד) וקב"ה אמר יתעטפון וכו': והקב"ה אמר, תתאחרנה כל התפלות ותפלה זו תעלה אלי, אני צריך כאן בית דין שידונו בינינו, לפני תהיינה תרעומות שלו, ואני והוא נהיה בלבדנו. והקב"ה נתיחד בלבדו באלו התרעומות, בתפלה ההיא, שכתוב, ולפני ה' ישפוך שיחו. לפני ה' ודאי.

(ה) כל חילי שמיא וכו': כל צבאות השמים שואלים אלו לאלו במה עוסק הקב"ה במה משתדל. אומרים להם הוא מתיחד בתשוקה בכלים שלו, דהיינו בנשברי לב, כולם אינם יודעים מה נעשה מתפלת העני, ומכל אלו התרעומות שלו, כי אין תשוקה לעני אלא כששופך דמעות בתרעומות לפני המלך הקדוש. ואין תשוקה להקב"ה, אלא כשהוא מקבל אותם, ונשפכים לפניו. וזו היא תפלחה שעושה איחור ועכוב לכל התפלות שבעולם.

ו) משה צלי צלותיה וכו': משה התפלל תפלחתו ונתעכב כמה ימים בתפלה הזו. מחמת תפלת העני. דוד ראה שכל החלונות וכל שערי שמים כולם מכוונים להפתח לתפלת העני, ואין בכל תפלות שבעולם שהקב"ה מקשיב מיד כתפלת העני. כיון שראה זה, עשה עצמו עני ואביון, פשט לבוש מלכות וישב על הארץ כאביון, ואמר תפלה. שכתוב, תפלה לדוד הטה ה' אזנך ענני. ואם תאמר, למה, משום כי עני ואביון אני. א"ל הקב"ה, דוד, וכי אינך מלך ושליט על מלכים גבורים, ואתה עושה עצמך עני ואביון. מיד החזיר תפלתו באפן אחר, ועזב המלות אביון ועני, ואמר, שמרה נפשי כי חסיד אני. ועכ"ז הכל היה בדוד. הן עני והן חסיד.

ז) אמר ליה רבי וכו': אמר ליה ר' אלעזר, יפה אמרת. וע"כ צריך האדם המתפלל תפלתו לעשות עצמו עני, כדי שתכנס תפלתו בכלל תפלות כל העניים, כי כל שומרי השערים אינם עוזבים כך להכנס, את כל התפלות שבעולם, כמו שעוזבים תפילת העני. כי הן נכנסות בלי רשות. ואם אדם עושה עצמו, ומשים רצונו תמי, כמו עני, תפלתו עולה ופוגשת בתפלות העניים, ומתחברת בהן ועולות עמהן, ונכנסת בכלל שלהן, ומתקבלת ברצון לפני המלך הקדוש.

מאמר ד' ארחין, עניים, חסידים, עבדים בעלי קדוש השם.

ח) דוד מלכא שוי וכו' : דוד המלך השיים עצמו בד' דרכים. השיים עצמו עם הענייים. השיים עצמו עם החסידים. השיים עצמו עם העבדים. השיים עם אלו המוסרים עצמם ונפשם על קדוש השם. השיים עצמו עם הענייים, שכתוב, כי עני ואביון אני. השיים עצמו עם החסידים, שכתוב, שמרה נפשי כי חסיד אני. כי אדם צריך שלא ישים עצמו רשע. ואם תאמר אם כן לא יתודה על חטאיו לעולם, שהרי בזה, הוא משים עצמו רשע. אינו כן, אלא כשיתודה על חטאיו, אז הוא חסיד, כי בא לקבל תשובה, ומוציא עצממו מצד הרע, שהיה בטנוף שלו עד עתה, ועתה התדבק בימין העליון שהוא חסד, הפשוטה לקבל אותו. וכיון שנתדבק בחסד, נקרא חסיד.

ט) ולא תימא דלא וכו' : ואל תאמר, שהקב"ה אינו מקבלו, עד שיפרט כל חטאיו מיום שבא לעולם, או גם אלו שנסתרו ממנו, ואינו יכול להזכר בהם. אינו כן, אלא שאינו צריך לפרש רק אלו החטאים שזוכר אותם, ואם משים רצונו בהם להתחרט עליהם בעת הוידוי, כל החטאים האחרים נמשכים אחריהם והוא על דרך שלמדנו, אין בודקים בביעור חמץ, לא חורי הבית העליונים שלמעלה, ולא חורי הבית התחתונים שלמטה, אלא כיון שבדק לפי מראית עיניו לפי מה שיכול לראות, הכל נמשך אחר זה, ומתבטל עמו.

(י) והכי גרסינן בנגעים וכו': וכך למדנו בנגעים, כ"ד ראשי אברים הם שאינם מטמאים משום מחיה, שהכהן לא היה מטריח עצמו עליהם לראותם, והיינו שכתוב, לכל מראה עיני הכהן, שהוא מקום, שהכהן יכול לראות הנגע בבת אחת, בהסתכלות אחת, ואינו צריך לכפוף עצמו, ולהרים עיניו לכאן ולכאן. אף כאן, אינו צריך לפרש חטאיו, מיום שהוא בעולם, שהם כמו חורי הבית התחתונים, שאינו צריך לבדקם, ולא אלו החטאים ששכחם שאינו יכול להזכר בהם, שהם כמו חורי הבית העליונים למעלה, אלא לכל מראה עיני הכהן, מה שכיכול לראות הסתכלות אחת, וכולם נמשכים אחריהם. ועל זה השים דוד את עצמו בתוך החסידים שהיה מתודה על חטאיו ונתדבק בימין כמבואר.

(יא) שוי גרמיה בהדי וכו': ומאין לנו שהשים עצמו עם העבדים, הוא שכתוב, הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם. וכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. ומאין לנו שהשים עצמו עם אלו שמסרו נפשם על קדוש לשם. הוא שכתוב שמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא. בכל אלו ארבעה, שהם, עניים חסידים, עבדים ובעלי קדוש השם, עשה עצמו דוד המלך לפני אדונו.

(יב) אמר רבי אלעזר וכו': אר"א, הרימותי ידי בתפלה לפני המלך הקדוש, כי למדנו, אסור לאדם להרים ידיו למעלה חוץ בתפלה ובברכות ובתחנונים לאדונו. שכתוב, הרימותי ידי אל ה'

אל עליון, ומתרגם, ארימית ידי בצלו. דהיינו בתפלה. כי אצבעות הידים יש בהם דברים עליונים ועתה אני עושה כך שאינ מרים ידי בתפלה. ואני אומר, שכל מי שמסדר אלו ארבעה, הנ"ל, עניים חסידים עבדים ובעלי קדוש השם, לפני אדונו, ועושה עצמו בחפץ לב בתקון הזה כראוי, הנה בתקון הזה, לא תחזור תפלתו ריקם.

(ג) בקדמיתא עבד לסדרא וכו': בתחלה צריך לעשות עצמו עבד, דהיינו לסדר שבחים לפני אדונו ולזמר לפניו. וזהו בתשבחות שלפני התפלה. ולאח"כ יעשה עצמו עבד, לאחר שהתפלל תפלת העמידה, הוא עבד המסדר תפלה לאדונו. ולאח"כ יעשה עצמו עבד, אחר שהתפלל כל תפלתו והלך לו. וע"כ דוד עשה עצמו ג' פעמים בתפלה זו, עבד, שכתוב הושע עבדך אתה אלקי. שמח נפש עבדך. וכתוב תנה עוזך לעבדך, הרי ג' פעמים שצריכים לעשות עצמו עבד. דהיינו לפני התפלה, ואחר תפלת שמונה עשרה, ואחר כל התפלה כנ"ל.

(ד) לבתר לשואה גרמיה וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו תוך אלו שמסרו נפשם על קדוש השם. ודהיינו ביחוד של שמע ישראל, שכל מי שמשים רצונו כך במקרא הזה, נחשב לו כאלו מסר נפשו על קדושת שמו.

(טו) למתר לשואה גרמיה עני וכו': אח"כ, צריך להשים עצמו עני. כי בזמן שנכנס ודופק על פתחים של רום מרומים, כשאמר אמת ויציב,

וסומך גאולה לתפלה, יהיה בתפלת עמידה,
בשמונה עשרה, שבור לב עני ואביון, וישים רצונו
להתכלל בתוך האביונים בשירת הלב, ובשפלות
נפש.

טז) לבתר לשואה גרמיה גו וכו': אח"כ צריך
להשים עצמו תוך חסידים בשומע תפלה, לפרש
חטאיו, כי כך צריך לעשות יחיד בשומע תפלה,
כדי להתדבק בימין, שהוא חסד, הפשוטה לקבל
שבים, ואז נקרא חסיד, הרי ארבעה אלו כראוי.

יז) מאן כליל לכל וכו': שואל, מי כולל לכל
אלו הנ"ל. ומשיב, הוא מי שצריך לכלול אותם,
וזה הוא עבד, הכולל לכל השאר, שהם, קדוש
השם, עני חסיד. ג' עבדים הם בג' מקומות, וכולם
אחד, ועליהם כתוב, הנה כעיני עבדים אל יד
אדוניהם וגו'. בין עבד לעבד נמצאים אלו
האחרים, דהיינו בין עבד הראשון שלפני התפלה,
לעבד האחרון, שלאחר תפלת העמידה, יש לו
למסור נפשו על קידוש השם, ולעשות עצמו עני
ואביון בתפלת בעמידה ולהשים עצמו תוך
החסידים בשומע תפלה. עבד הג' הוא אחר שגמר
וסידר את הכל. דהיינו לאחר כל התפלה.

יח) תנן בההיא שעתא וכו': למדנו, באותה
שעה שסידר האדם כל אלו ארבעה הסדרים
ברצון הלב, הוא לרצון לפני הקב"ה, ופורש ימינו
עליו בעבד ההוא הג', שלאחר כל התפלה, וקורא
עליו ואמר לו, עבדי אתה, שכתוב, ויאמר לי עבדי

אתה ישראל אשר בך אתפאר. ודאי הוא, שתפלתו של אדם הזה לא תשוב ריקם לעולם. בא רבי אבא ונשקו.

(ט) א"ר אלעזר ת"ח וכו': אר"א בוא וראה שני עבד מאלו הג' כוללים בתוכם כל אלו השאר, קידוש השם עני חסיד, כי עבד הג' עומד לחתום בו החותם שלמעלה, להשים בו יד ימין המלך, ושהוא משתבח בו. אבל אלו ב' עבד, הראשון שקודם התפלה והשני שלאחר תפלת עמידה, הם כלל הכל. ודוד המלך שבח את עצמו בהם, שכתוב, אנא ה' כי אני עבדך אני עבדך וגו', כי אלו כוללים כל השאר. עבד הג' שלאחר כל התפלה, עומד כך לגאול אותי, שכתוב, הושע עבדך אתה אלקי. מי שמסדר כך, יהיה ידוע לו, שהקב"ה משתבח בו, וקורא עליו עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. בא ר' אבא ונשקו.

(כ) א"ר אבא ע"ד וכו': אר"א על זה אנו קוראים, הנחמדים מזהב ומפז רב וגו', כמה מתוקים הם דברים עתיקים שסדרו הראשונים, ואנו כשטועמים אותם, אין אנו יכולים לאכלם. כלומר, שאין אנו מבינים אותם. ודאי כך הוא. והרי המקרא מוכיח על ג' עבדיים והם אחד, במקום אחד, שנים, כמו שאמרת, והשלישי הוא שיתעטר בו הקב"ה. כי כתוב, כי לי בני יראל עבדים עבדי הם וגו'. שהם ב' עבדים, שקודם התפלה ושלאחר תפלת העמידה, וכתוב לא ימכרו ממכרת עבד, שהוא הג', משום שהקב"ה צריך

הלתעטר באותו עבד הג', וע"כ לא ימכרו לשם עבד, כי של הקב"ה הוא.

כא) פתח ר' אלעזר וכו': פר"א ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקינו. שואל מהו שומע בקול עבדו. מקרא זה העמידוהו החברים בתפלה. וכך הוא. דהיינו מי שרגיל לבא לבית הכנסת להתפלל, ויום אחד לא בא, הקב"ה שואל עליו ואמר, מי בכם ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נגה לו. אבל, מהו שומע בקול עבדו, במי, אם תאמר שעבדו, היינו בנביא, או איש אחר, מי נתן נביא או איש אחר לתפלה, וכי משום שהתפלל תפלתו, הוא שומע בקול נביא או איש אחר בעולם.

כב) אלא ההוא דצלי וכו': ומשיב, אלא אותו המתפלל תפלות בכל יום הוא שומע בקול ההוא שקוקרא לו הקב"ה, ומשתבח בו ואמר שהוא עבדו ודאי, והיינו שומע בקול, באיזה קול. בקול ההוא שנקרא עבדו. כי שבח עליון הוא, שיצא עליו קול שהוא עבדו. ועוד שקול נשמע בכל אלו הרקיעים, שהוא עבד המלך הקדוש. וזה הוא שומע בקול עבדו.

כג) אשר הלך חשכים ואין נגה לו: שואל, וכי משום שלא בא להתפלל, הוא הלך חשכים. ומשיב, אל העמידוהו. אבל מטרם שמתאספים ישראל לבתי כנסיות להתפלל, עומד סטרא אחרא

וסוגר כל אורות עליונים, שלא יתפשטו ויצאו על העולם, וג' פעמים ביום הולכת הסטרא אחרא שהוא זכר ונקבה ומשוטטים בעולם. ועת ההיא נתתקנה לתפלה משום שאין שם קטרוג כלל.

כד) וכדין איהו עידן וכו': ואז, הוא הזמן לתפלה, כי משום שהם, הס"א, הולכים לשוטט בהרי חושך והר נשפה, פתוחים אז החלונות של אורות העליונים ויוצאים ושורים על בתי כנסיות בראשם של אלו המתפללים תפלות, ומתפשטים האורות על ראשיהם. והקב"ה שואל על אותו שאינו נמצא שם, ואומר חבל על פלוני, שהיה רגיל כאן, ועתה הלך חשכים, שנעבר מן האורות, והלך לשוטט בהרים בעולם, כי הוא נמצא תחת שליטת הס"א שבהרי חשך, ויצא מנגה ההוא שהוא אור המאיר בבית הכנסת, ואין לו בו חלק וז"ש אין נגה לו כמו שנתפשט ושורה על אחרים אשר בבית הכנסת, כמה טוב נאבד ממנו. ואלו היה שם, יבטח בשם ה' דהיינו בכלל עבד הא', שלפני התפלה, וישען באלקיו, בסוד עבד הב', שלאחר תפלת העמידה.

כה) אר"ש אלעזר ברי וכו': א"ר שמעון, אלעזר בני, ודאי רוח נבואה שורה עליך. א"ר אבא לר"א, ארי בן ארי מי יקום לפנייהם כששואגים לטרופ טרף, כל האריות שבעולם הם גבורים, ואלו, ר"ש ובנו, יותר מכולם. כל האריות שבעולם קשה להוציא טרף מפיהם, ואלו, נוח

להוציא טרף, דהיינו דברי תורה, מפיהם. הם טורפים טרף ונותנים לכל.

(כו) אשר הלך חשכים: ושואל, אשר הלכו היה צריך לומר. א"ר אלעזר. הוא משום שהם, הס"א, שורים בחבור זכר ונקבה, ומיד מתפרדים, וז"ש, הלך היינו בחבור, והם אחד. חשכים, היינו שכבר נתפרדו, מתחילים בחבור, ונפרדים מיד. כעין זה, רוח סערה באה, שהוא כלל זכר ונקבה דס"א, שנקראים רוח סערה ואח"כ אומר באה לשון יחיד ולשון נקבה, כי הנקבה עוזבת את הזכר, שמיד נפרדים.

פרק יא

מאמר גם צפור מצאה בית

(א) וירא בלק וגו': ר' אלעזר אמר, ודאי מה שאמר ר' חייא, על מקרא הזה, בלק בן צפור, הוא דבר סתום, אבל כתוב, גם צפור מצאה בית ודרור קן לה וגו'. שואל, וכי דוד המלך על צפור פשוטה גשמית, היה לאמר דבר זה.

(ב) אלא כמה דתנינן וכו': ומשיב, אלא כמו שלמדנו, כמה חביבות הנשמות לפני הקב"ה. אם תאמר כל הנשמות שבעולם אינו כן, אלא נשמות הצדיקים שמדוריהם שם עמו. מדוריהם למעלה מדוריהם למטה. וכך למדנו, גם צפור מצאה בית, אלו הם רוחות הצדיקים.

(ג) תנינן תלת שורין וכו': למדנו ג' חומות הם לגן עדן, ובין כל אחת ואחת כמה רוחות ונשמות

מטיילות שם, ונהנות מריח העונג של הצדיקים שבפנים גן העדן, אע"פ שלא זכו להכנס בפנים. אבל העונג של הצדיקים שמבפנים, עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ד) ויומין רשימין אית וכו': וימים ידועים יש בשנה, שהם ימי ניסן וימי תשרי שאלו הרוחות משוטטים ופוקדים למקום שצריך, ואע"פ שבזמנים הרבה הם משוטטים אבל ימים אלו רשומים אלו והם נראים על החומות שבגן, כל אחד ואחד כמראה צפרים מצפצפים, בכל בקר ובקר.

ה) וההוא צפצופא וכו': וצפצוף ההוא, הוא שבח להקב"ה ותפלה על חיי בני אדם של עולם הזה. משום שבאלו הימים ישראל כולם מתעסקים במצות ובפקודות רבון העולם. ואז נראים הצפורים מצפצפים בשמחה, ועל החומות שבגן עדן הם מצפצפים משבחים ומודים ומתפללים על חיים של עולם הזה.

ו) אר"ש אלעזר ודאי וכו': א"ר שמעון, אלעזר ודאי יפה אמרת. כי אלו הרוחות ודאי הם שם, אבל מה תאמר בפירוש המקרא, ודרור קן לה. אמר, כך למדתי, זו היא נשמה הקדושה שנקראת דרור, להיותה אור הבינה שהיא חירות, שהיא עולה למעלה, ועולה למקום סתור וגנוז שעין לא ראתה אלקים זולתך וגו'.

ז) א"ר שמעון אלעזר וכו': אר"ש אלעזר, ודאי יפה אמרת, ויפה הוא. אבל כל זה בגן עדן שלמטה הוא, והוא כמו שאמרת, וכך הוא ודאי, גם צפור מצאה בית אלו הם רוחות הקדושים, שזכו אח"כ לכנס ולצאת, אחר שהיו משוטטים בלא מקום, והם נראים כמו צפורים, ואלו הרוחות מצאו בית. ודאי כל אחד ואחד יש לו מדור ידוע בפנים.

ח) ועכ"ד כלהו הכוין וכו': ועכ"ז כולם, כל אלו הרוחות, נכוות מחופה של חבריהם, מאותם שיש להם דרור וחירות מכל, והקב"ה מראה להם היכל נסתר אחד גנוז אשר עין לא ראתה אלקים זולתך. והיכל ההוא נקרא קן צפור. ומשם מעטרים עטרות למשיח לעתיד לבא, שבימים רשומים, ג' פעמים בשנה, רוצה הקב"ה להשתעשע בצדיקים האלו, ומראה להם היכל ההוא הנסתר והגנוז שאינם יודעים ואין מכירים אותו כל הצדיקים אשר שם.

ט) אשר שתה אפרוחיה את מזבחותיך: אלו הם הצדיקים שנשתכללו בבנים קדושים שזכו לתורה שבכתב, ולתורה שבעל פה, בעולם הזה. ואלו, תושב"כ ותושב"ע, נקראים ב' מזבחות. וצדיקים אלו מתעטרים לפני המלך הקדוש, כי זכות בניהם שבעולם הזה מגינה עליהם, ומעטרים אותם שם. איזה רוח זוכה לכל זה, זה ששתה אפרוחיה ללמד, למזבחותיך וגו', שהם ב' תורות הנ"ל. מכאן ולהלאה אמור דברידך, כי בלא

בושה אראה שם. משום שזכיתי לבן שכמותך
העוסק בב' תורות.

(י) פתח כמלקדמין וכו': פתח ר' אלעזר
כבתחילה, ואמר גם צפור מצאה בית, זה יתרו.
ודרור קן לה, זה בניו, שהיו בלשכת הגזית לומדי
תורה וחותכים דברי תורה בפיהם. מצאה בית
מהו. ומשיב, אלא בתחילה נסעו וחנו במדבר,
נסעו מעונג של מדין וממתיחקות אשר שם וחנו
במדבר. כיון שראה הקב"ה, שתשוקתם היא על
התורה, משך אותם משם והכניסם ללשכת
הגזית. ודרור קן לה. הכל אחד, כי צפור ודרור
הכל אחד. זקן, הוא כמו, חבר הקני. ויאמר שאול
אל הקני.

(יא) ת"ח מה כתיב בוא וראה מה כתוב, וירא
בלק בן צפור. וכי מהו השינוי שנזכר שם אביו
משאר מלכי מדין שלא נזכרו שם אביהם. ומשיב,
אלא יתרו נמשך ונעבר מן עבודה זרה, ובא
להתדבק בישראל הוא ובניו. וכל העולם החרימו
אותו, ורדפו אחריו.

(יב) בלק מבני בנוי וכו': בלק היה מבני בניו
של יתרו, וסר מדרכו של אביו, כיון שזקני מואב
וזקני מדין, שהיו ביחד באחוה שלהם בעבודה
זרה, בחלק שלהם, ראו, שיתרו ובניו נתדבקו
בהשכינה, וזה נתרחק מהם. באו והמליכוהו עליו
באותה שעה. שכתוב, ובלק בן צפור מלך מה שלא
היה מקודם לכן. וע"כ כתוב בן צפור, שסובב על

יתרו שנקרא צפור, להורות, שלא היה ראוי לעשות כך. כיון שהיה מבני בניו של יתרו שנקרא צפור. שואל וירא בלק, וישמע היה צריך לומר מהו וירא. ומשיב, ראייה ראה, וידע שעתיד הוא לפול בידי ישראל. וישראל יפלו בידי תחילה, ואח"כ יפול הוא בידי ישראל. וז"ש וירא בלק בן צפור.

פרק יב

מאמר לעושה נפלאות גדולות לבדו

א) פתח ר' שמעון וכו': פתח ר' שמעון ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה וגו'. על המלה מזמור, זקוף טעם עליו למעלה. דהיינו טעם הנקרא פזר. שואל למה, ומשיב, אלא רשום בזה טעם גדול, כי מזמור הזה בא מתעטר בעטרה עליונה למעלה על ראשו, וע"כ בא עליו טעם זקוף, שהוא פזר. מי אמר שירה זו. היינו אלו הפרות באלו הגעיות שהיו גועות. שירו לה' שיר חדש. שאול למי היו אומרות, שירו. ומשבי, לכמה רכבות, לכמה ממונים, לכמה מדרגות, שהיו באים שם ויצאו לקבל את הארון, ולהם היו אומרים שירו.

מאמר שיר דכר שירה נוקבא

ב) שירו לה' שיר חדש: הוא שיר זכר. שואל מהו השינוי שכאן שיר, שהוא זכר, ומשה אמר שירה שהיא נקבה. שנאמר, אז ישיר וגו' את השירה וגו'. ומשיב, אלא שם במשה היה ארון

לבד, כי זאת, שהיא המלכות הנקראת זאת ונקראת ארון, יצאה מן הגלות היא והמוניה. השכינה וישראל, ולא יותר, ומשום זה נאמר את השירה הזאת שהיא נקבה. כי נאמרה על השכינה שהיא נקבה. אבל כאן, הארון, שהוא המלכות, ומה שגנוז בתוכו, שהוא ז"א, יצא, ובשביל אותו שהוא גנוז בתוכו, שהוא ז"א, שהוא זכר, נאמר שיר חדש, שהוא זכר.

ג) כי נפלאות עשה: היינו, מה שעשה בפלשתים ומה שעשה באלהיהם. הושיעה לו ימינו. למי היינו לעצמו, מי הוא עצמו. היינו מזמור ההוא עצמו, שהוא השכינה הנקראת מזמור, שרוח עליון קדוש ז"א, היה גנוז בו. ימינו, מהו. היינו זה שירש הזקן, אברהם, שהוא חסד. וימינו זה, החזיק במזמור ההוא ואינו עוזבו בידי אחר.

ד) הכא אית לגלאה וכו': כאן יש לגלות דבר אחד. כל זמן שימין ההוא, חסד, היה רוצה לעשות נס, היה מחזיק באותו מזמור, ונתן את ישראל, שהשכינה מלובשת בהם, לפניו. להחזיק בו, כמו אב שימינו מחזיק במקום החזה של בנו לפניו, ואומר מי הוא שיקרב אל בני. כיון שחטא, לאביו, נתן אביו את ידיו על כתפיו, מאחוריו, ומשליכו ביד שונאיו.

ה) כביכול בקדמיתא כתיב וכו': ומפרש דבריו. כביכול בתחילה כתוב, ימינך ה' נאדרי

בכח. מי הוא, בכח. היינו בכח אותו הנודע שהוא
ישראל. בערב, קוראים לחזה של איש, כח. ואומר
כתוב, שימין ההוא שהוא חסד, נאדרי, ומחזיק,
בכח, דהיינו במקון החזה של ישראל שנקרא כח,
ואומר, מי הוא שיקרב אל בני. ואחר כך מה
כתוב, השיב אחור ימינו מפני אויב, ששם ימינו על
כתפיו של ישראל, ודחה אותו ביד שונאיו.
בתחילה היה ימינו לפניו של ישראל במקום החזה
שלו, להחזיקו ואחר כך היה ימינו לאחוריו על
כתפיו, לדחותו. וכאן נאמר, הושיעה לו ימינו
וזרוע קדשו, דהיינו בשתי זרועות, להחזיק אותו.

מאמר נהיקו דחמרא – דאמר שירה

ו) אי אינון פרות וכו': אם פרות אלו, שאינן
רגילות בנסים, רק בשעה ההיא היו אומרות
שירה זו בגעיות שלהן, הצעקות של החמור של
הזקן החסיד, דהיינו ר' פנחס בן יאיר, שהוא רגיל
בנסים, על אחת כמה וכמה שאומר שירה.
חברים, אם תאמרו שהחמור אין דרכו בכך מיום
שנברא העולם, שיאמר שירה. צאו וראו האתון
של בלעם הרשע, שנצחה את רבונה מכל וכל.
החמור של ר' פנחס בן יאיר על אחת כמה וכמה.
ועוד, האתון של בלעם כשדברה, היה מלאך עליון
עליה מלמעלה שהפחיד אותה. אבל החמור של ר'
פנחס בן יאיר, אין מי שמפחיד אותה.

ז) השתא אית לגלאה וכו': עתה יש לגלות,
חברים שמעו. פי האתון שנברא ערב שבת בין

השמשות, היעלה על דעתכם שפיו היה פתוח מאותו הזמן. אינו כן וסוד יש כאן, שנמסר לחכמים שאינם משגיחים על טפשי הלב. פי האתון, הוא מדרגה של אתונות, אותו כח העליון של צד הנקבות, אותו שהיה שורה על ההוא אותן, כי אין לך דבר מלמטה שאין עליו מלאך וממונה למעלה, ודבר עליה. והוא הנקרא פי האתון. וכשברא הקב"ה אותה המדרגה שנקראת פי האתון, סתם אותה בתוך הנקב דתהון הגדול, וסתם אותה עד זמן ההוא. כשהגיע זמן ההוא, פתח אותו הנקב, של תהום הגדול, ויצאה ושרתה על האתון, של בלעם, ודברה.

(ח) כגוונא דא ותפתח וגו': כעין זה ותפתח הארץ את פיה. את, הוא לרבות המלאך דומה, שהוא נקרא פי הארץ. את פי האתון, הוא לרבות המלאך קמריאל, הנקרא פי האתון. כעין זה הוא פי הבאר, מי הוא פי הבאר, הוא אותה מדרגה שהיתה ממונה עליה מלמטה, שהוא תחת פי ה', ומי הוא, הוא המלאך אשר יהדריאל שמו. ג', פיות אלו, פי הארץ, פי האתון, פי הבאר, נבראו ערב שבת בין השמשות. כי בשעה שכבר קדש היום עלה הפה הממונה על כל שאר פיות, ומי הוא היינו אותו יום שעלה ונתקדש בכל, אותו שנקרא פי ה' שהוא המלכות. וערב שבת בין השמשות, נבראו שאר בפיות, דהיינו המלאכים המנהיגים ענפיהם שבעולם הזה. שהם כחות

החול נתקדש היום עלה הפה השולט על כל הכחות, הוא פי ה'.

ט) אדהכי חמו לר' וכו': בתוך כך ראו את רבי פנחס שהיה בא. הגיעו אליו בא ר' פנחס ונשקו לר' שמעון. אמר נשקתי את פי ה'. ונתבשמתי בבשמים של הגן שלו. שמחו יחד וישבו. כיון שישבו פרחו כל אלו העופות שהיו עושים עליהם צל, ונתפזרו. וחזיר ר' שמעון את ראשו והרים עליהם קולות ואמר, עוף השמים אינכם משגיחים בכבוד אדונכם העומד כאן. עמדו העופות, ולא נסעו להלאה ממקומם ולא נתקרבו אליו. אמר ר' פנחס, אמור להם, שילכו לדרכם, כי לא נותנים להם רשות לחזור.

י) אר"ש ידענא דקב"ה וכו': א"ר שמעון, אני יודע שהקב"ה רוצה לעשות לנו נס. לעשות עלינו צל מקום אחר, עופות עופות לכו לדרככם. ואמרו לאותו הממונה עליכם, כי בתחילה הייתם ברשותו, והיה לשלוח אתכם לעושת עלי צל. ועתה אינכם עומדים ברשותו, כי ר' פנחס בן יאיר שולט עתה, שאינו חפץ בכם. אבל אעלה אתכם ליום קשה כסלע, כשיעלה ענן בין שיני קרני השמש החזקון, ולא יוכלו להתחבר לעשות צל. נתפזרו העופות והלכו.

יא) אדהכי הא תלת וכו': בתוך כך, הנה ג' אילנות מתפשטים בענפיהם לג' צדדים מעל ראשם, ועשו להם צל. ומעיין מים נובע לפניהם.

שמחו כל החברים. ושמח ר' פנחס, ור' שמעון.
א"ר פנחס, יגיעה גדולה היתה לאלו העופות
בתחלה לעשות צל, ויגיעת בעלי חיים איני רוצה.
כי ורחמיו על כל מעשיו כתוב. אמר ר"ש, אני לא
הטרחתי אותם, אבל אם הקב"ה רחם עלינו,
ושלח העופות לעשות עלינו צל, אין אנו יכולים
לדחות את המתנות שלו. ישבו תחת צל אילן
ההוא ושתו מן המים ונהנו שם.

מאמר מעין גנים

(ב) פתח ר' פנחס וכו': פר"פ, ואמר מעין גנים
באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. מעיין גנים,
שואל, וכי אין לו מעיין אלא מן הגנים, והרי כמה
מעיינות טובים ויקרים יש בעולם. ומשיב, אלא
אין כל הנאות שוות, יש מעיין היוצא במדבר
במקום יבש, יש בו הנאה למי שיושב ושותה. אבל
מעיין גנים, כמה הוא טוב ויקר, מעיין ההוא,
עושה טוב לעשבים ולפירות, מי שקרב אליו, נהנה
מכל, נהנה מן המים, נהנה מן העשבים, נהנה מן
הפירות. מעיין ההוא מתעטר בכל, כמה שושנים
כמה עשבים של ריח מסביב לו, כמה יפה הוא
מעיין הזה משאר המעיינות. הוא באר מים חיים.

(ג) והכי אוקימנא כלא וכו': וכך העמדנו
בכנסת ישראל, שהיא המלכות, אומר הכל, היא
מעיין גנים. מי הם גנים. ומשיב, חמשה גנים יש
להקב"ה, שהם חג"ת נ"ה דז"א, שמשתעשע בהם.
ומעיים אחד עליהם, שהוא בינה, שהוא נסתר

וגנוז, ומשקה אותם ומרוה אותם, וכולם עושרים פירות ואבים. גן אחד יש למטה מהם שהוא מלכות, המקבלת מה' גנים, וגן ההוא שמור מסביב מכל הצדדים של העולם, תחת גן הזה, יש גנים אחרים, בבי"ע, שעושים פירות למיניהם.

(יד) והאי גנתא אתהפך וכו': וגן הזה, שהוא המלכות, מתהפך ונעשה מעיין המשקה לכל הגנים שבבי"ע, לבאר מים חיים. כשצריך הוא מעיים, וכשצריך הוא באר. מה בין זה לזה. ומשיב, אינו דומה כשהמים נמשכים מאליהם כבבאר, לכמו ששואבים מי להשקות, כבגן. ונוזלים מן לבנון, מהו נוזלים, ומשיב, אלו הנוזלים חזרו להיות מעיין, בעת שנובעים מים ונוזלים טפות מלמעלה, אלו אחר אלו, מים מתוקים, שהנפש הולכת אחריהם, כך אלו חמשה מקורות שהם חג"ת נ"ה דז"א, היוצאים מן הלבנון, שהוא בינה, נעשו נוזלים במעיין הזה, שהוא מלכות. שהם נוטפים שמה טפה אחר טפה. כך הקב"ה עשה לנו נס במקום הזה, וע"כ קראתי מקרא הזה על מעיין הזה.

פרשת פנחס

פרק יג

מאמר מה דהשתא קדמאה להוי בתחה"מ

בתראה

(א) רבי שמעון הוה וכו': ר"ש היה הולך מקפוטקיא ללוד, ור' יהודה הלך עמו. בעוד שהיו

הולכים, פגש אותם ר' פנחס בן יאיר, ושני אנשים מחמרים אחיו. עמד חמורו של ר' פנחס. דקרו עם מחט שילך, ולא הלך. אמר ר' פנחס אל המחמרים, עזבו אותו, כי ריח פנים חדשות הבאים אלינו, הוא מריח. או שנס יעשה לנו. בעוד שהם שם, יצא ר' שמעון מאחורי סלע אחד. נסע החמור והלך. אמר ר' פנחס, וכי לא אמרתי לכם שריח פנים חדשות הוא מריח. טעינו, פירושו דקרו, כי תרגום מדוקרים הוא מטענין. (ירמיה ל"ז)

ב) נחת וגפיף ליה וכו': ירד ר' פנחס מחמורו, וחבק את ר' שמעון ובכה. אמר לו, ראיתי בחלומי שהשכינה באה אלי, ונתנה לי מתנות גדולות, ושמתני בה. עתה התקיים מה שראיתי. א"ר שמעון, מקול פסיעות חמורך, הכרתי שאתה הוא. עתה השמחה שלמה. א"ר פנחס נשב באיזה מקום, כי דברי תורה צריכים צחות. מצאו עין של מים ואילן וישבו.

ג) אמר ר' פנחס וכו': אר"פ, מסתכל הייתי כי לתחיית המתים בדרך אחר יעשה אותנו הקב"ה, ומה שהיה עתה ראשון להסתלקות יהיה אז אחרון לתחיה. מאין לנו מאלו העצמות, אלו העצמות שהחיה אותם הקב"ה על ידי יחזקאל, שכתוב, בתחילה, ותקרבו העצמות עצם אל עצמו, ואח"כ כתוב, וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה וגו', ואח"כ, ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם. כי מה שהפשיט האדם תחילה, יהיה

אחרון, שבתחילה נפשט מרוח, ואח"כ נקרב
העור, ואח"כ הבשר ואח"כ הגידין ואח"כ
העצמות, ובתחיה הוא להיפך, תחילה העצמות
ואח"כ הגידין ואח"כ השבר ואח"כ העור.

מאמר תחית המתים

ד) אר"ש בדא אקשן וכו': א"ר שמעון, בזה
הקשו הראשונים. אבל עצמות אלו שהחיה
הקב"ה, עשה בהם הקב"ה נסים ואותות משונים.
בוא וראה, מה כתוב, זכר נא כי כחומר עשיתני
ואל עפר תשיבני. מה כתוב אחריו, הלא כחלב
תתיכני וכגבינה תקפיאני עור ובשר תלבישני
ובעצמות וגידים תסוככני. אחר שהאדם נקרב
בעפר והגיע הזמן של תחיית המתים, עתיד
הקב"ה לעשות אותו העצם הנשאר, שאינו נרקב,
כמו עסה זו, וכמו כגבינת חלב, וכגביע של חלק
שהוא נביע נקי מצוחצח בצחות. כי עצם ההוא
יתדקיק, דהיינו שיעשה דק מאד, ויהיה נשחק עד
שיעשה חלב, ואח"כ מקפיא אותו, ויהיה מצטייר
בציור, כמו גבינה קפואה, ואח"כ ימשוך עליו עור
ובשר ועצמות וגידים. יתערב פירושו יתדקיק כי
על רקיקין מתרגם יונתן ערובין. (שמות כ"ט ב')

ה) ה"ד הלא כחלב וגו': ז"ש, הלא כחלב
תתיכני וכגבינה תקפיאני. התכתני לא כתוב, אלא
לשון עתיד, תתיכני. הקפיאני לא כתוב, אלא
תקפיאני. הלבשתני לא כתוב, אלא תלבישני.

סוככתני לא כתוב, אלא תסוככני. כי הכל משמע
לאחר זמן, בעת התחיה.

(ו) ולבתר מה כתיב וכו': ואח"כ מה כתוב,
חיים חסד עשית עמדי. זהו רוח החיים. ואם
תאמר, עשית עמדי כתוב, לשון עבר, ולא כתיב
תעשה. ומשיב, אלאכך אמר, חיים וחסד עשית
עמדי, שבעולם ההוא נתת בי רוח החיים, אבל
ופקודתך, של המטרוניתא של המלך, דהיינו
המלכות, שמרה רוחי, היא שומרת הרוח שלי
בעולם ההוא. ולמה אומר על המלכות ופקודתך,
הוא משום שאתה עתיד לפקוד אותה תחילה. ע"כ
אומר עליה, ופקודתך.

(ז) ורזא דמלא דא וכו': וסוד הדבר הזה, כל
נפשות הצדיקים גנוזות ונסתרות תחת כסא
המלך, שהוא המלכות הנקראת כסא, והיא
שומרת אותן להחזירם למקומם. ז"ש ופקודתך
שמרה רוחי, מהו ופקודתך, הוא כש"א פקודתו,
יקח אחר. פקודתך זו היא המטרוניתא שך המלך.
דהיינו המלכות, שכל הרוחות הם פקדונות בידיה.
ז"ש, בידך אפקיד רוחי וגו'. והיא שומרת אותן.
משום זה כתוב שמרה רוחי, שהיא שומרת אותה.

(ח) כגוונא דא אמר וכו': כעין זה אמר דוד,
שמרה נפשי כי חסיד אני. שמרה זו היא
המטרוניתא של המלך, שהיא שמרה נפשי, משום
שחסיד אני. ובכל מקום שכתוב סתם שלא כתוב
השם, זו היא המטרוניתא, שהיא המלכות. כש"א

ויקרא אל משה, שלא נזכר השם, וכן ויאמר אם שמוע תשמע בקול ה' אלקיך שלא נזכר מי האומר. היא המלכות.

(ט) בכה ר' פנחס וכו': בכה ר' פנחס ואמר, ולא אמרתי לך שהשכינה נתנה לי מנחות ומתנו. בחלומי, שכונה היתה על אלו הממרות של ר"ש. אשרי חלקי שזכיתי לראותך ושמעתי את זה. אמר לו, בזמן ההוא של תחיית המתים מה שאמרת, נכון הוא באותו עצם שאינו נקרב. שאר העצמות הנמצאים מה נעשה מהם. אמר לו כולם יהיו נכללים באותו הנביע של העצם ההוא, ויוכללו עמו ויעשו הכל עיסה אחת, ושם יצטייר ציור האדם כמו שאמרו, ז"ש ועצמותיך יחליץ. מהו יחליץ, הוא כש"א, חלץ מהם. כולם יתעברו מקיומם, ויוכללו בעצם הזה להיות עיסה אחת. ואז והיית כגן רוה וכמוצא מים וגו'.

(י) אמר רעיא מהימנא וכו': אמר רע"מ, אוי להם לבני אדם אטומי הלב שתומי העין שאינם יודעים, כי כשבא הלילה, נפתחים שערי גיהנם, שהוא נקרא מרה. והעשנים שלו המתפשטים עולים עד המוח. וכמה כחות יצר הרע מתפשטים בכל אברי הגוף, והשערים של גן העדן, שהם עיני הלב נסתמים ואינם נפתחים. כי כל האורות שבעינים יוצאים מן הלב.

מאמר בידך אפקיד רוחי

יא) ותרעין דלבא אינון וכו': ושערי הלב, שהם העינים, נסתמים, כדי שלא יסתכלו באלו המזיקים, שהם לילית. ואינם שולטים באורות הלב, שהם מלאכים המתפשטים בכל האיברים כענפי האילן לכל צד. בזמן ההוא כל האורות סתומים בלב, ומתאספים אליו, כיונים אל ארובותיהם. כנח ואשתו, וכל מין ומין שנכנסו עמו בתיבה.

יב) ומזיקין דמתגברין וכו': והמזיקים המתגברים על כל אברי הגוף הם כמי המבול שגברו עליהם י"ה אמה. משום שחטא בי"ה, ונסתלק י"ה מן הגוף, דהיינו שנסתלק י"ה מן אלקים, ונשאר אלם, בלי ראייה ושמיעה וריח ודבור. וסוד הדבר נאלמתי דומיה, דומי"ה, הוא אותיות דום י"ה. דהיינו כזמן ההוא של המבול, חמש עשרה אמה, גברו המזיקים על הגוף, והם מקיפים את הגוף, כמו תלם המקיף את החפירה והערוגה.

יג) וכגוונא דנח שלח וכו': וכמו שנח שלח את היונה בשליחותו, אף כך שולחת נשמת האדם את רוחו בשליחותה. ומשום זה צריך האדם להפקיד את רוחו במטרוניתא, שהיא המלכות, ז"ש, בידך אפקיד רוחי. ואם הוא אסור בידי כחות היצר הרע בעונות הגוף, מה כתוב, בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. שהקב"ה פודה אותו מידם.

(יד) ועוד בזמנא דאיהי וכו': ועוד בזמן שהנשמה היא חיעיבת, מה כתוב ברוחו, יד ליד לא ינקה רע. שהוא הולך מיד אל יד במחנות היצר הרע, שהם שורים עליו בעונותיו, וזורקים אותו ממקום למקום, וזה הוא שהאדם רואה את עצמו בחלומו, שהוא במדינה אחרת או במלכות אחרת ולפעמים באשפה, הכל לפי עונותיו. ואם הוא צדיק, כל המחנות של יצר הטוב כולם, שנאמר עליהם, ופניהם וכנפיהם פרודות לקבל רוחו, ומעלים אותו למעלה, למקום החיות, הנושאות את הכסא, שהוא המלכות, ושם רואה כמה חזיונות, דמיונות, ומראות הנבואה. ומשום זה העמידו חכמים שהחלום הוא אחד מששים בנבואה.

(טו) ועוד שמרה נפשי וכו': ועוד, שמרה נפשי כי חסיד אני. אלא כך העמידו חכמים, ולא עם הארץ חסיד. כי התורה ניתנה מימינו של הקב"ה, שהוא חסד. ומשום זה, מי שעוסק בתורה נקרא חסיד, משום זה אני אומר להקב"ה, שמרה נפשי, ואל תדין אותה כמעשי עמי הארצות האלו, שנאמר בהם, ולא עם הארץ חסיד. ואם תאמר כמה עמי ארצות הם שעושים חסד. אלא כך העמידו, אי זהו חסיד זהו המתחסד עם קונו. כמו דוד, שהיה מחבר ומהו היה מחבר. התורה שלמעלה שהוא ז"א, היה מחבר עם הקב"ה שהוא מלכות. וזהו נקרא המתחסד עם קונו, שמיחד

קב"ה ושכינתו. ומשום זה שמרה נפשי כי חסיד
אני.

מאמר ב' מראות

טז) וכד בר נש וכו': וכשהאדם מת, מה כתוב
בה בנפש הזו, בהתהלךך תנחה אותך בשכבך
תשמור עליך והקיצות לתחיית המתים היא
תשיחך. שואל, זהו יפה לתחיית המתים, שתקים
את הגוף האדם לתחיית המתים, אבל שכר
לנשמה בעולם הבא מה הוא.

יז) אלא קב"ה מלביש וכו': ומשיב, אלא
הקב"ה מלביש את הנשמה כבתחילה בענני כבוד,
וכבתחילה תכנוס במראה, שהוא כעין שהגוף
כלול ברמ"ח איברים, תכנוס ג"כ במראה,
הכלולה ברמ"ח אורות המתפשטים ממראה
ההיא. כי במראה, היא בגי' רמ"ח. שנאמר בה
ויאמר אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתודע.
ובלבושים של ענני כבוד. ונאמר עליה וראיתיה
לזכור ברית עולם. זהו מראה המאירה. בחלום
אדבר בו. זהו מראה שאינה מאירה הכלולה
משס"ה אורות כחשבון ישנה, והיינו אינן ישנה.
מראה אחת היא להנשמה בעולם הזה, ומראה
אחת היא להנשמה בעולם הבא. והן מאירות
במעשה ידיו של קב"ה.

יח) ורזא דלהון זה וגו': והסוד שלהם הוא,
זה שמי לעולם. י"ה עם שמי הוא בגימטריא
שס"ה. וזה זכרי לדר דר. ו"ה עם זכרי הוא

ביגמטריא רמ"ח. וכרוזים יורדים ועולים לפניו,
תנו כבוד לצורת המלך, דהיינו אל הנשמה.

יט) והיינו ויברא וגו': והיינו ויברא אלקים
את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו. שהוא
עשה אותו בב' צורות, א' בצלמו, וב' בצלם
אלקים. דהיינו ב' פנים. א) שנאמר עליהם כי לא
ראיתם כל תמונה. ועל שאר תמונות האסורות
כתוב פסל תמונת כל. ב) ותמונת ה' יביט. ותרי"ג
מלאכם מעלים את הנשמה באלו הצורות, כולם,
ופניהם וכנפיהם פרודות. לקיים הכתוב שנאמר
בהם ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם
אלי.

כ) כגוונא דנפקו ממצרים וכו': כעין שיצאו
ממצרים, שהלכו בענני כבוד ובכל אותו היקר,
כעין זה תהיה יציאת הנשמה מגוף שלה שהוא
טפה סרוחה, ללכת לב' גנים, ג"ע העליון וג"ע
התחתון, שהשמים והארץ שלהם נבראו בשם
הוי"ה. ובשבילו נאמר ישמחו השמים ותגל הארץ.
בעת ההיא יתקיים באדם, ולא יכנף עוד מוריד,
אליך, יכנוף, הוא כש"א בשתים יכסה פניו, אלא,
והיו עיניך רואות את מורידך. ומצד אלו ב' מראות,
זכה משה רבינו עליו השלום, רבן של הנביאים
והחכמים. אמר המאור הקדוש שהוא ר"ש,
לרע"מ, אתה הוא שזכית בחיידך למה שיזכו
הצדיקים לאחר חייהם אשרי חלקך.

מאמר אני וה' ו

כא) ד"א שמרה נפשי וגו': פירוש אחר. שמרה נפשי כי חסיד אני למה, כדי שאתחסד עם אני, דהיינו כדי שאיחד ואביא החסד מן הויה שהוא ז"א, אל אני שהוא מלכות. שנאמר בה אני והו, אנ"י מלכות. וה"ו, ז"א, אוי לו מי שמפריד אני מן הוא, דהיינו למי שמפריד בין ז"א למלכות. שנאמר הוא עשנו ולא אנחנו. שהוא פירושו ז"א. כי הכל אחד. דהיינו אני והוא אחד הוא, בלי פירוד. ז"ש ראו עתה כי אני אני הוא אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל. אני הויה, אני הוא ולא אחר. וזה אני מן אדני, כלומר אני ה"ס אדני שבו יש אותיות אני הויה, זה הוא קו האמצעי דהיינו ז"א.

כב) ובגין דהויה איהו וכו': ומשום שהשם הויה, שהוא ז"א, הוא לימין, דהיינו חסד. אמר, שמרה נפשי כי חסיד אני, פירושו, כי אתחסד בך עם אנ"י שהיא אדני, שהיא גבורה. כלומר, שאיחד הויה שהוא חסד, עם אדני שהיא גבורה, ויומשכו החסדים מהויה אל אדני, ותהיה גם היא חסד ובתפארת שהוא קו האמצעי, מתחברים ב' השמות הויה אדני, ומשתלבים כזה, יאהדונה"י. כי קו אמצעי מחבר חסד שה"ס הויה עם הגבורה, שה"ס אדני. וסוד הדבר, בחסד ובגבורה, שהם ב' הקוין ימין ושמאל שהם חכמה ובינה הם פרודות. וכן ב' כנפים, ה"ס ב' קוין ימין ושמאל, שהם משונים זה מזה, וע"כ הם פרודות. ובתפארת, שהוא קו האמצעי, שנקרא הויה איש

מלחמה. על שם שלוחם עם קו השמאל, וממעט אותו, כדי ליחדו עם הימין להיות אחד, מה כתוב, שתים חוברות איש, שב' השמות הויה אדני מתחברים בו יחד. וע"כ ושתים מכסות את גויותיהנה, שב' הכנפים מתחברים בגוף ונעשות אחת. ותפארת נקרא גוף, שה"ס וגויתו כתרשיש. וכן בב' הקוין ימין ושמאל שבג"ר, שהם חכמה ובינה, שהם ב' שמות הויה אניה. שעליהם נארמ ופניהם וגו' פרודות, ומתחברים ג"כ ומשתלבים יחד ע"י קו האמצעי שה"ס הדעת. ומשתלבים כזה יאההויהה.

מאמר ג' זמני אתעביד דוד עבד.

כג) הושע עבדך וכו': כתוב, הושע עבדך אתה אלקי שמח נפש עבדך תנה עוזך לעבדך. ג' פעמים נעשה דוד עבד בתהלה הזו, שהוא כנגד ג' פעמים שהעמידו בעלי המשנה, שהאדם צריך להיות עבד בתפלה. בברכות ראשונות צריך להיות כעבד המסדר שבחים לפני רבו. באמצעיות, כעבד המבקש מתנה מרבו. בברכות אחרונות, כעבד המודה לפני רבו על המתנה שקבל ממנו, והולך לו.

כד) ותלת זמנין דבעי וכו': והם ג' פעמים שהאדם צריך לעשות עצמו עבד מצד העבודה. והעמידו בעלי המשנה שאין עבודה אלא תפלה. וג' אבות נקראים עבדים מצדה, דהיינו על שם השכינה, שהיא עבודת ה'. ואף כך נקרא משה עבד

ה'. ומשום שה, כי לי בני ישראל עבדים אבל מבחינת מדות אחרות שבה, כל ישראל בני מלכים הם מצד מדת המלכות שבה. ולמה נקראת המלכות עבודה, היינו כדרך האשה להיות עובדת לבעלה, וכדרך בנים להיות עובדים לאביהם.

מאמר דו אתעביד עני חסיד ועבד

כה) ודוד אתעביד עני וכו': ודו נעשה עני חסיד ועבד. וז"ש, תפלה לדוד הטה אדני אזנך ענני כי עני ואביון אני. שמרה נפשי כי חסיד אני. הושע עבדך אתה אלקי הבוטח אליך. הוא נעשה עני אל שער המלך, שהוא המלכות, שנאמר בה אדני שפתי תפתח. אדנ"י הוא היכל, ונעשה עני לשער היכל המלך, שהוא אדני, דהיינו מלכות, ומה כתוב, הטה אדני אזנך ענני. וזו היא שכינה התחתונה, שהיא מלכות, שהיא און לקבל תפלות ולשמוע אותם. כמ"ש, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע.

כו) דאינו אתעביד עני וכו': שהוא נעשה עני ודך מצד אות ד' דאחד, שה"ס המלכות במצב הא', בעת שמקבלת מקו שמאל, שהיא אז דלה. ודלת יורה דלה. לבקש ישועה מן א"ח דאחד, שה"ס ז"א, הנקרא במצב הזה של המלכות אח והמלכות אחות, להיות אז במדרגה אחת המשתלשלת מבינה, כמו אח ואחות, שהוא עמוד האמצעי, דהיינו ז"א, לקיים בו דלותי ולי יהושיע, שלא ימות משיח בן אפרים. כי משיח בן

אפרים נמשך מן המלכות, בעת שיונקת מן השמאל. שהיא מלאה דינים ועוד שאל דוד ממנו בשער הזה בשביל ישראל העניים, לקיים בהם ואת עם עני תושיע. וע"כ השים עצמו לעני שה"ס קו שמאל.

כז) ולבתר שאיל בגין וכו': ואח"כשאל בשביל הכהנים שה"ס קו ימין, חסד, שתחזור העבודה למקומה. ועשה עצמו עבד. ואח"כ שנתן להם התורה מצד החסד, לעשות גמול עם דלית, מן התורה, כלומר שהתורה שה"ס ז' א' קו האמצעי, מיחדת החסד שבקו ימין עם הגבורה דקו שמאל, ואז עושה גמול עם הדלת, שה"ס המלכות שמקבלת החסדים ונעשית עשירה, שז"ס ב' האותיות גימל דלת, הכתובות בזו אחר זו. ומשום זה נעשה חסיד. ונמצא שתקן בזה סוד ג' קוין, חסד גבורה ת"ת. ששם עצמו עני לתקן קו השמאל. ושם עצמו חסיד, לתקן קו האמצעי שישפיע חסד למלכות. ואחר שתקן ג' קוין חג"ת, וכאשר הגיע לג' ספירות העליונות חס"ד, פתח ואמר, ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדולות ובנפלאות ממני. דהיינו שלא נגע בהם.

כח) שלמה אמר הא וכו': שלמה אמר, הרי בינה ביא של משה, אבקש על חכמה עליונה שהיא למעלה ממדרגת משה. מה כתוב, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. כי לא נתנה לו חכמה עליונה. שואל, והרי כתוב וה' נתן חכמה לשלמה. ומשיב, זו היא חכמה תחתונה, שהיא המלכות, והוא רצה

לעלות ממטה למעלה, דהיינו מן חכמה תחתונה
היה רוצה להשיג חכמה עליונה, והיא נתרחקה
ממנו. משום שאפילו לבינה אין אדם בעולם
שיוכל לעלות חוץ ממשה, כל שכן למעלה מבינה,
שהיא חכמה עליונה. שמצדה, חכם משובח
מנביא. ואע"פ שהעמידו הכתוב אמרתי אחכמה
והיא רחוקה ממני, בדרך דרוש על פרה אדומה,
שאל יכול להבין טעמה הנה ע' פנים לתורה. שגם
זה מונח בסוד הכתוב.

פרק יד

מאמר רמזי אלעזר יוסי יהודה יודאי אבא
ור"ש וחבריו

(א) ר' אלעזר קום וכו': אמר רע"א מהימנא:
רבי אלעזר, קום לחדש דברים לפני השכינה, כדי
שתהיה עזר לאביך, כי השם שלך גורם זה, כי
אלעזר, הוא אותיות עזר אל, דהיינו אל מימין
שה"ס חסד, עזר משמאל, שה"ס גבורה. ז"ש
אעשה לו עזר כנגדו, שהמלכות שנבנית משמאל
נאמר עליה, עזר כנגדו. במה נעשית לו עזר, בזרע
טוב, הוא אותיות עזר בסדר הפוך. פירוש, עזר,
הוא קו שמאל, וכל עוד שאינו מיוחד עם הימין אין
לו זרע ושום התפשטות, וכשמתיחד עם הימין,
הוא בהיפוך, שממנו כל הזרע, ובשם אלעזר, יש
ימין ושמאל ביחוד, כי אל, הוא קו ימין ועזר הוא
שמאל. ע"כ העזר מתהפך בו לזרע. שאין זרע רק
ממנו.

ב) ויקום ר' יוסי וכו': ויקום ר' יוסי עמך, שהוא כסא שלם לאדונו. כי יוסי עולה בחשבון הכסא, דהיינו פ"ו, שהוא בחשבון אלקים. דהיינו המלכות. ויקום עמו ר' יהודה, שבו אותיות הוד, ובו אותיות י"ה שיוורה על מצב הא' דמלכות, שאז היא ג"ר. ובו אותיות הויה ד', כלומר, שיוורה על ז"א שנקרא הויה, ועל המלכות שנקראת ד'. מטרם שמחוברת הזווג עם הויה. שד' זו, ה"ס ד' חיות, שנארמ עליהם ופניהם וכנפיהם פרודות, כולם, שעוד אין בהם היחוד דימין ושמאל והם מוכנים לקבל את קו האמצעי, שייחד אותם. ולפיכך הם ד' חיות. כי לאחר יחוד ימין ושמאל, נחשבים לג' חיות, שה"ס ג' קוין, שבכל אחת ד' פנים. וממנו מן יהודה, בא דוד, שהודה להקב"ה, במדרגת הודאות. שהוא מצד הואד. ויקום עמו ר' אלעאי שהוא בגי' יבוק, שהוא אותיות ברי שהוא בקי בהלכה.

ג) ויקום עמיה ר' וכו': ויקום עמו ר' יודאי שהוא בחשבון אל. כמו המלאכים מיכאל וכו' הרשומים עם שם אל. ופירושו כמו יש לאל ידי, שהוא לשון חוזק. וסוד של אל, הוא, כי הא' היא דמות אדם. כי היא צרות גוף וב' זרועות (כנ"ל בלק אות קנ"ט) והל' ה"ס ג' חיות שהן כל אחת בד' פנים. וג' חיות רמוזות בג' יודין העולים ל. והם בראשי ג' הויו"ת שהם הויה מלך, הויה מלך הויה ימלוך לעולם ועד. כלומר דג' יודין שבראש כל הויה רומזים על ג' חיות שבכל אחת

ד' פנים, כי בכל שם יש ד' אותיות הויה. וה"ס
אות ל, של אל. ויקום ר' אבא עמהם, שהוא
בחשבון ד', דהיינו ד' חיות. פירוש, שהם בחינת
חסד וגבורה, ימין ושמאל. שר' יודאי שהוא בגי'
אל, ה"ס חסד. וה"ס ג' חיות שבכל חיה ד' פנים.
דהיינו שמיוחדים בקו אמצעי כנ"ל. ור' אבא הוא
גבורה וקו שמאל. וע"כ הוא מרומז בחשבון ד',
שה"ס ד' חיות שיורה שעוד לא יחד אותם קו
האמצעי. כנ"ל בדבור הסמוך.

ד) ר' שמעון איהו וכו': ר"ש הוא כאילן. ור'
אלעזר בנו, וחבריו שהם החמשה שזכרנו הם
כענפים גדולים היוצאים מן האילן, הדומים
לזרועות ושוקים. זרועות הן חו"ג ושוקים הן
נו"ה. פירוש ר"ש ובנו ר"א, ה"ס קו אמצעי, דעת
ת"ת יסוד, שהם גוף האילן. ור' יודאי הוא חסד,
ור' אבא הוא גבורה, כנ"ל. ור' אלעאי הוא נצח.
ור' יהודה הוד. וחסר כאן ר' יצחק ור' חייא.
ונראה שזה היא קודם האדרא, ואח"כ נשתנו
הסדרים. והיו עשהרה תלמידים באד"ר, כמ"ש
שם שמותיהם. ואח"כ נשארו שבעה, כמ"ש בסוף
האדרא.

מאמר למנצח הודו רננו צדיקים הללו נגן זמר
שיר ברכה וכו'

ה) קום ר"ש ויתחדשון וכו': קום ר' שמעון
ויתחדשו דברים מפיד במקרא הזה, למנצח על
שושן עדות מכתם לדוד ללמד שאומר מתחילה

למנצח, שם אותיות נצח שפירושו ניגון צח. ובו נקרא הויה איש מלחמה, לאומות העולם ורחמים ודין על ישראל. וסוד הדבר באבוד רשעים רנה. ע"כ כשה' מנצח את הרשעים, יש ניגון צח. מ"ל של למנצח, הם סוד שבעים שמות שיש לו, ועם נצח והוד הם ע"ב כחשבון חסד. וסוד הדבר נעימות בימינך נצח. שנצח הוא לימין שהוא חסד.

(ו) הוד, ביה הודו וגו': אחר שביאר שלמנצח, ה"ס ספירת נצח, אומר, הוד, בו נאמר הודו לה'. צדיק, שהוא יסוד, בו נאמר, רננו צדיקים בה'. ובו, רנו ליעקב שמחה אשר יורה על היחוד, ת"ת יסוד מלכות. כי רנו, הוא יסוד שבו רנה יעקב, הוא ת"ת שמחה, היא מלכות. תפארת, בו נאמר הללו אל, הללויה, הללו יה. ושם הויה. כי ת"ת נקרא הויה. בנגון ובזמר, חסד וגבורה, נגון הוא חסד, וזמר הוא גבורה. בשיר וברכה חכמה ובינה, שיר הוא חכמה, ברכה היא כינה. באשרי כתר. בתהלה, מלכות.

(ז) מזמור ביה ר"ז וכו': ומפרש, מזמור, שהוא גבורה, בו אותיות ר"ז ובו אותיות מו"ם, מצד זמר של תורה וזמר של תפלה. כי קו השמאל כששולט בפני עצמו נהפך אור אל ר"ז שהוא אחורים של אור. וע"כ ובו מצד מו"ם שי בו אחיזה לחיצונים. וכ"ז מצד הקדושה ומזמור מזמר דסטרא אחרא, הוא אותיות מוס זר, וע"כ אמרו זמר בבית חורבן בבית. והיא בחינת נדה שפחה בת עכו"ם זונה. וזה הוא אותיות מזמור

דהיינו ר"ז מום נגון שהוא חסד, שם אותיות גן, שהוא מלכות, וכך הוא היופי של הנגון, שבו הלל, כמו הלל, שבליל שמורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים. כלומר, לא כל ניגון הוא חסד, אלא רק היופי של הנגון מטה כלפי חסד, שה"ס ההלל של יציאת מצרים, שהוא נוטה לחסד. אשרי, שהוא כתר, שבו מתחילים העולם לשבח. כמו כתר, שהוא התחלת הספירות. דהיינו אשרי העם שככה לו. בברכה שהיא בינה, הוא כמו, אברכה את ה' בכל עת. כי שפע הבינה אינו פוסק. בתהלה, שהיא מלכות, היינו תמיד תהלתו בפי. כי פי רומז על מלכות.

ח) על שושן עדות: חוזר לפרש הכתוב למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד. אשר למנצח כבר ביאר שהוא נצח וממשיך, על שושן עדות, זהו הוד. שהוא שושן, שבו האדום שולט על הלבן. כי הנצח, בו שולט הלבן על האדום מהו עדות. זהו צדיק שהוא ברית, דהיינו יסוד, שהוא אחוז בשמים ובארץ, שהם ז"א ומלכות. זש העדותי בכס היום את השמים ואת הארץ. שרומז כאן היחוד, של ת"ת יסוד ומלכות. כי העדותי, הוא יסוד, השמים והארץ הוא ת"ת ומלכות, מהו מכתם. הוא אותיות מך תם, מך זהו צדיק, דהיינו צדיק, דהיינו יסוד, תם, הוא עמוד האמצעי, דהיינו ת"ת שה"ס גוף, מדרגת יעקב איש תם. גוף וברית, שהם ת"ת ויסוד אנו חושבים אחד. וע"כ, מך תם, הן במלה אחת, מכתם. ללמד, זהו חסד

וגבורה שמשם ניתנה התורה ללמוד וללמד. ויש בכתוב הזה כל ז' ספירות חג"ת נהי"מ. כי ללמד, הוא חסד וגבורה. מכתם, הוא ת"ת. למנצח הוא נצח. על שושן, הוא הוד. העדות, הוא יסוד. לדוד, הוא מלכות.

ט) א"ל שפיר קאמרת וכו': א"ל רעיא מהימנא יפה אתה אומר, אבל הכתוב אומר למנצח על השמינית, שפירושן, כדי שלא תזוז נצח מן הוד שהיא ספירה שמינית ע"כ אמר למנצח על השמינית. ואינו אומר למנצח על שושן. כמו שאמרת. אמר המאור הקדוש, שהוא ר' שמעון, אם כן, שאתה מדייק כל כך. יש לשאול יותר מזה, הרי מדרגה שלך בינה, ולמה העמידו שנתן ההוד למשה שנאמר ונתת מהודך עליו.

י) א"ל שפיר קא שאלת וכו': א"ל רעיא מהימנא, יפה שאלת. והטעם הוא, כי ה' די"ה דוהיה, עולה ונכפלת באות י', די"ה, שהוא חמש פעמים עשר, שהם חמשים שערי בינה, והתפשטותם הוא מחסד עד הוד, שהן חמש ספירות, ועשר בכל ספירה, שהן חמשים ספירות, המקבלות חמשים שערי בינה. ומשום זה מבינה עד הוד הכל הוא התפשטות אחת. ולפיכך כשאומרים הוד, הרי הבינה בכלל זה, ולאח"כ בא צדיק שהוא יסוד, ולוקח לבדו כל חמשים שערי בינה, להיותו שקול כנגד כל חמשים שערים. ואף כך הכלה, שהיא מלכות, לוקחת כל חמשים שערים, וע"כ נקראת כלה. דהיינו כל כמו היסוד,

הרומז על נ' שערים, עם תוספת ה', להיותה נוקבא. אמר ר"ש עתה ודאי נתיישב הכל על מכונו. פירוש, אמנם מי שלא זכה לבינה, אלא שזכה לה' ספירות חג"ת נ"ה, הוא זוכה בהם מצד עצמם, ואינו זוכה בהתפשטות נש"ב שבהם.

(יא) ועוד למנצח תמן וכו': ועוד. באותיות למנצח, יש שם מל עם נצח. ומ"ל זה הוא מ"ל מן חשמל, מ"ל מן ח"ש, דהיינו ר"ת חיות אש. והם הוד ונצח שהם כנגד ב' שפות, ששפה עליונה היא נצח ושפה תחתונה היא הוד, ומשום זה נקראות השפות חיות אש ממלות. ובחגיגה (יג.) עד היכן מעשה מרכבה והעמידוהו, מן וארא עד חשמל. שחשמל הוא ראשי תיבות, חיות אש ממללות. כי מצד הגבורה, נקראות נצח והוד חיות אש. והנהר היוצא מזיעת חיות אש אלו, הוא יסוד. כל ג' אלו, נה"י, הם מרכבה לתפארת אדם, שהוא ז"א.

פירוש, שכאן מפרש המלה למנצח, על נצח והוד ביחד. וז"ש, תמן מ"ל עם נצ"ח, כי מל דחשמל פירושו שהם נצח והוד. וע"כ כשיש המלה מ"ל עם נצח, מרמזת מ"ל על הוד. כי בחיבור ההוד נעשה נצח למדבר. ובדרך אגב מבאר, שמצד הגבורה נקראות נצח והוד חיות אש ממללות, שהם ר"ת חשמ"ל. והיסוד ה"ס נהר אש, היוצא מזיעת הצח והוד. ונה"י אלו הם מרכבה לת"ת שהוא עצם ז"א. וז"ש, עד היכן מעשה מרכבה ואוקמוה מן וארא עד חשמל, דהיינו עד חיות אש

ממללות, המרומוז בר"ת חשמל, שהם נצח והוד,
ויסוד הכוללם.

יב) מעשה מרכבה דא וכו': מעשה מרכבה זהו
מלכות. להיותה נעשה ע"י המרכבה, שהם נה"י,
ובג' אלו, נה"י, הוא חכמה בינה דעת של המלכות,
כי חב"ד דמלכות נעשים מראשי נה"י דז"א.
ומשום זה העמידו בעלי המשנה, שאין דורשין
במעשה מרכבה ביחיד, אלא אם כן הוא חכם
ומבין מדעתו. דהיינו מי שזכה לחב"ד. כי חכם
הוא חכמה ומבין הוא בינה מדעתו הוא דעת.

מאמר מרכבת מטטרון

יג) ואית מרכבה לתתא וכו': ויש מרכבה
למטה מן נה"י דז"א, שהוא מטטרון, המכונה
אדם הקטן. שבמרכבה שלו, שהוא פרדס, רדופים
מים התורה, כמו נהר שמימיו רדופים ורצים בכח
גדול לצד הים, היוצאים מפרדס שלו, לג'
מארבעה שנאמר עליהם ארבעה נכנסו לפרדס.
(חגיגה יד): דהיינו לבן עזאי ובן זומא ואלישע בן
אבויה, שנפדעו מחמת זרם דחיפת מי החכמה
הנקראים פרדס. חוץ מן ר' עקיבא שנכנס בשלום
ויצא בשלום. וכבר למדנו. פירוש מרכבת
מטטרון, ה"ס ארבעה מלאכים, מיכאל גבריאל
אוריאל רפאל, ומרכבה זו נקראת פרדס, שעליה
אמרו, ארבעה נכנסו לפרדס, והחכמה היוצאת
מפרדס הזה נקראת מים, שבאלו המים נכשלו,

ב"ע וב"ז ואלישע, חוץ מר"ע, שנכנס בשלום ויצא בשלום (כמ"ש חגיגה י"ד):

יד) דאיהו צפרא דחזא וכו': שהוא מטטרון, הוא הצפור שחזה רבה בר בר חנה על החוף של ים התורה, (ב"ב עג): שהין, שה"ס המלכות, מתפשט ומגיע עד קרסוליו, דהיינו עד סיום נצח והוד שלו הנקראים קרסולים. וראשו, מגיע עד רום השמים, שהו ז"א ואלו שנכשלו בו, שה"ס הפרדס, כנ"ל לא נכשלו השלשה בו, משום שיש בו הרבה מי החכמה, אלא משום שרדופים מי החכמה שבו. (כמ"ש ב"ב עג): כלומר שהם חריפים ועזים עם דינים והעמדות.

טו) אב"ג כליל לון וכו': האותיות אב"ג, כוללות אותם, את מרכבת מטטרון, כי אב"ג כוללת אותם, את מרכבת מטטרון, כי אב"ג הן בגי' שש, שהן עולות כנגד שש אותיות שיש בהשם מטטרון. אות רביעית היא ד', וה"ס קול דממה דקה, שה"ס המלכות, ששם בא המלך, והיא אדם לשבת על הכסא. כי המלכות ה"ס אדם היושב על כסא הזה של מטטרון.

טז) א' י"י מים וכו': י' י' שבצורת הא', הי' עליונה היא מים עליונים, שה"ס ז"א, וי' תחתונה, היא מים תחתונים, שה"ס המלכות. שאין ביניהם אלא כמלא שעה, שהיא ו' שבאמצע צורת הא', שהיא נטויה בין ב' היודין בסוד רקיע שה"ס המסך, שהוא מבדיל בין מים

למים, שתהיה הבדלה בין נוקבא לדכר. משום זה כתוב ויהי מבדיל. וסוד הדבר, היא הצירוף יאהדונהי, שה"ס השילוב מב' השמות הוי"ה אדנ"י, היל' העליונה של הצירוף, היא מים תחתונים נקבות, שש האותיות אהדונ"ה שבין ב' היודין שהם כחשבון ו' ה"ס מטטרון, שהוא הו' שבין ב' היודין של צורת א'.

יז) ועוד י' נקודה וכו': ועוד, י' היא נקודה שה"ס חכמה עלאה, ו' ה"ס גלגל, שהוא מתגלגל בשש ספירות חג"ת נה"י, ואין תנועה בגלגל בשש קצוות כחשבון ו', אלא בנקודה ההיא, שכל מה שבחג"ת נה"י היא מקבלת מן י' זו ונקודה ההיא היא יחוד הכל ומעידה על יחוד ההוא, שהוא א"ס, שאין לו שני, שהחכמים העמידו עליו, שצריך ליחדו כדי שתמליכהו על השמים ועל הארץ ועל ד' רוחות העולם. וזה הוא סוד הא' ב' ה"ס שמים וארץ. שהם ז"א ומלכות. ג' ה"ס העמוד הנושא אותם, שה"ס יסוד. ד' ה"ס ארבע חיות של המרכבה. ה' ה"ס הכסא שהיא המלכות. ו' ה"ס שש מדרגות לכסא, שהן חג"ת נה"י ועוד. א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' ה"ס אדם, דהיינו מלכות. שהיא ספירה עשירית דז"א הנקרא אדם. בסוד הויה דמילוי אלפין שהוא בגימטריא אדם. תשע ספירות דז"א הן כנגד ט' אותיות אשרי הם ישראל היודעים סוד אדונם.

מאמר עשן וריח וקטרת

(ח) ד"א צו את וגו': פירוש אחר. צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי. ר' יהודה אמר, בקרבן, יש עשוק ויש ריח, ויש ריח ניחות. עשן הוא מצד הדין. ז"ש, כי אז יעשן אף ה' עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל. ריח ניחות הוא רחמים. ז"ש, וריח אפך כתפוחים.

(ט) אמר רעיא מהימנא וכו': אמר רע"מ, והרי שניהם עשן וריח, הם באף, ונקראים עדות. אחד הוא באף, שכתוב, עלה עשן באפו. והשני שכתוב, וריח אפך כתפוחים, וא"כ, למה אחד שהו עשן נקרא דין, והשני שהוא ריח, נקרא רחמים, ומשיב, אלא בחוטם יש ב' חלונות, דהיינו ב' נקבים, ובנקב השמאל נאמר עלה עשן באפו. שהוא דין מהו עלה. אלא שהעשן עלה מן הלב שהוא בשמאל שהוא כנגד גבורה. ומימין יורד אליו רוח לקרר אותו ולהשקיט כעסו מצד החסד, ששם המוח. דהיינו החכמה שהיא לימין, הרוצה להחכים ידרים. והבינה, שה"ס חכמה דשמאל, היא בלב, כנגד השמאל, הרוצה להעשר יצפין. ומשום זה, עלה עשן באפו, היינו מן בינה שהיא בשמאל, אל החכמה שהיא בימין. והחכמה מקבלתו בשמחה בנגון הלויים.

(כ) והאי עשן לא וכו': ועשן הזה אינו עולה, אלא ע"י אש הנדלקת בעצים, שהם אברים מלאים מצות, הנקראים עצי העולה. ובעלי תורה, התורה שלהם היא מדלקת בהם, בהמצות, האש

בתוקף הגבורה, ועולה עשן בהם. בבינה, נקרא
עשן המערכה.

כא) ומדסליקת לאף וכו': וכשעלה העשן
לאף, הוא נקרא קטרת. ז"ש ישימו קטורה באפך.
ואין דבר שיבטל המות בעולם כמו קטרת, שהוא
קשירת הדין ברחמים עם ריח ניחוח באף. כי
התרגום של קשר הוא קטירו. וע"כ קטרת לשון
קשר. א"ר יהודה אשרי חלקנו שהרוחנו דברים
סתומים להבין אותם בגלוי, עוד אמ המאור
הקדוש, שכיון שהתפילה היא כקרבן, ע"כמי
שיאמר פטום הקטרת אחר תהלה לדוד, הוא
מבטל המות מן הבית.

פרק טו

מאמר האומר תהלה לדוד בכל יום

א) א"ר אלעזר וכו': א"ר אלעזר, למדנו, כל
מי שאומר תהלה לדוד בכל יום ג"פ הוא בן עולם
הבא. וכבר למדנו הטעם, שהוא משום שכתוב בה
פותח את ידיך שהוא תפלה על מזון. ושואל, אם
הטעם הוא משום פרנסה ומזון של כל העולמות,
היה צריך לומר ב' פעמים. כי ב' פעמים הם בכל
יום. בבוקר ובערב שכתוב, בתת ה' לכם בערב
בשר וגו'. למה צריך לומר ג' פעמים בכל ום.
ומשיב אלא ב' פעמים בשביל מזין בני אדם, ושל
כל העולם, ופעם אחת הוא לתת תוקף למקום
ההוא שידין פתוחות.

ב) ותרין מזוני אלין וכו' : וב' מזונות אלו של בני אדם, הם משונים זה מזה, כי אחד הוא לעשירים ואחד לעניים, וכל ג' מזונות כתובים כאן בתהלה לדוד. א' ואתה נותן להם את אכלם בעתו. זהו מזון של עשירים, שנותן להם מזון הרבה בעתו. הרי א'. ב' שכתוב, ומשביע לכל חי רצון. זהו מזון של עניים, שהם שבעים מרצון, ולא ממכאכל מרובה. ג' שכתוב, פותח את ידיך, זהו תוקף למקום ההוא, שבפתיחת ידיו יוצא רצון ושובע לכל.

ג) תו הכי אוליפנא וכו' : עוד כך למדתי, שאינו צריך לומר אלא ב' פעמים תהלה לדוד, בשביל מזון ופרנסה שבכל יום ואלו ב' פעמים הן חומבה על האדם. ואם אמר יותר אינו בשביל חוב, אלא בשביל שבח בתוך התשבחות של הזמירות דדוד המלך. מהו הטעם, הוא משום שאינו רוי לבקש על פרנסה, אלא אחר התפלה, כי התפולה היא פרנסת אדונו, והמלך יאכל תחילה ואח"כ יאכלו עבדיו.

מאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני וגו'

ד) ה"ד באתי לגני וגו' : ז"ש באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי שתיץי ייני עם חלבי. ואח"כ אכלו רעים. אכלתי יערי, הוא תפלה דמיושב. דהיינו מיוצר אור עד ק"ש, עם דבשי, הוא קריאת שמע. ומפרש. אכלתי יערי הוא תפלה דמיושב, משום כי יער הלבנון ההוא שהוא עולם

הבריאה, כולל יוצר אור, והאופנים וחיות הקודש, כל אלו נקראים יער אילנות, ונטיעות שבו. עם דבשי, הוא קריאת שמע, שהיא מתוקה מכל, בכמה צופים ומתיקות.

ה) שתיתי ייני: הוא תפלה דמעומד, שהיא המשכה של יין העליון המשומר, שהוא הארת החכמה שבבינה וע"כ נאמר עליה שתיתי ייני. וזהו בג' ברכות ראשונות שבתפלת העמידה שהן כנגד חב"ד. עם חלבי, אלו הם שלש ברכות אחרונות, שהן כנגד נה"י. והארת החסדים מכונים חלב. ונכללו אלו באלו, דהיינו הארת החכמה והחסדים נכללים זה בזה. עד כאן הוא מאכל המלך. ואחר שאכל המלך, אכלו רעים למעלה, דהיינו המלאכים. שתו ושכרו דודים למטה, דהיינו הנשמות.

ו) וע"ד לית חיובא וכו': וע"כ אין חיוב לשבח על המזונות אלא לאחר התפלה. דהיינו לאחר שאכל המלך כנ"ל ומהו הטעם שבתפלת המנחה אומרים תהלה לדוד לפני התפלה, הוא משום שתפלת המנחה היא כנגד יצחק שהוא דין, וע"כ מטרים שנמצא דין הקשה, דהיינו קודם התפלה. בעוד לפני המלך מאירים בחסד, יאמר תהלה לדוד בסדר ההוא של מזונות בג' בחינות כי אחר התפלה שהדין שורה ותלוי על העולם, אין הזמן לזה, בא ר' פנחס ונשקו.

מאמר מרכבת יחזקאל

א) יחזקאל כד חמא וכו': יחזקאל, כשראה השכינה מתוך הקליפות, כלומר מתוך מלבושים, ראה עמה עשר ספירות בלי פרוד כלל. ואלו הן המוח שבתוך כולן. ראה אותן מתוך נהר כבר שלמטה דהיינו רכב שלמטה במטטרון, כי כבר הוא אותיות רכב שהיא רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, כל רבוא הוא עשרת אלפים, רבותים הם כ' אלף הוצא מזה שנים שאינם, כי שנאן הוא אותיות שאינן אלפי, הם ב' אלפים שאינן. נשארים י"ח אלפים, כחשבון ח"י עולמות. דהיינו יסוד הנקרא חי, הכולל עשר ספירות, שנתלבש בט"ט מן מטטרון. והוא ט"ט מן טטפות, שנאמר בו והיו לטטפת בין עיניך. מי הן העינים אלו הם שלמעלה, שנאמר בהם, נפתחו השמים ואראה מראות אלקים. מי הן מראות, אלו הן עשר מראות של מטטרון, שיחזקאל ראה, כנר בתוך עשית תשע מראות בגלוי ואחת סתומה.

ב) מראה חדא דאיהו וכו': מראה אחת שהוא ראה בראשונה מאלו עשר מראות, זו היא שנאמר בה, וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. ואע"פ שכבר נתבאר כתוב הזה למעלה, צריך לחדש עליו דברי חידוש.

ג) אמר קב"ה למשריין וכו': אמר הקב"ה למחנות של מעלה. כל מי שיתפלל, בין שיהיה גבור, בין שיהיה חכם, בין שיהיה עשיר. גבור

הוא בזכיות, שמתגבר על יצרו, חכם הוא בתורה, ועשיר הוא במצות, לא יכנס תפלתו בהיכל הזה עד שתראו בו סימנים אלו, שנתן בעצמו את התקונים שלי. ומשום זה, העמידו בעלי המשנה, אם הרב דומה למלאך ה' צבאות, תורה יבקשו מפיהו שפירושו, מי שיהיה רשום בסימנים אלו בלבושו, תקבלו תפלתו, סימן אחד הוא שיהיה רשום בתפלתו בתכלת שבד' כנפי הציצית, שהתכלת דומה לרקיע שהוא מטטרון, ונמצא שהוא דומה למלאך ה' צבאות, שהצורה שלו הוא תכלת שבציצית.

ד) וכגין דא שיעור וכו': משום זה שיעור הציצית העמידו רבנן, טלית שהקטן מתכסה בו ראשו ורובו, שזה הוא איתו שנאמר בו, ונער קטן נוהג במ, שהוא מטטרון, הנקרא נער קטן. והוא נוהג בד' חיות, שהם ד', והוא כולל שש מעלות לכסא. דהיינו חג"ת נה"י, שהם ו', ומשום שהוא כלול מעשר, מתלבשים בו עשר ספירות דז"א ומלכות דאצילות, שהם י'. ובו נראה הקב"ה בשכינתו אל הנביאים, שהוא כלול מעשר ספירות. ומצד השכינה המלובשת במטטרון. שהיא ספינה עשירית, והיא תכלת שבציצית, נמצא גם מטטרון שהוא תכלת של כל הצבעים, כלומר שכל הצבעים נכללו בתכלת.

ה) דאיהי תכלית די' וכו': שהיא המלכות הנקראת תכלת, היא התכלית של יוד ספירות, ובו, ותכל כל עבודת אוהל מועד. להיותה תכלית

הכל. ותכלת היא לשון כלה. ז"ש ויהי ביום כלת משה להקים את המשכן. והעמידו חכמים, כי כלת כתוב, מלשון כלה. וע"כ נקראת השכינה תכלת, והיא אור התכלת אשר בנר, האוכל חלבים ועולות.

(ו) ועליה אמר יחזקאל וכו': ועליה, דהיינו על אור החכמה שבה הנקרא תכלת, אמר יחזקאל, דמות כמראה אבן ספיר דמות כסא, הסגולה של אבן הזאת היא, שמי שיורש אותה, אין אור הגיהנם שולט עליו. ואין אש בעולם שיוכל לקלקל אותה, ולא כל מיני מתכות. שאם מכים על אבן ספיר בפטיש ישבר הפטיש עליה והיא אינה נזוקת. כמו שאמרו חז"ל (שבת פח. בתוס' ד"ה מה) כל שכן מים שאין מזיקים אותה. ע"כ מי שיורש אותה, מתקיים בו הכתוב, כי תעבור במים אתך אני וגו'. וכל עליונים ותחתונים דס"א יראים מפניו. תכלת של הים בשבילו נאמר, כי תעבור במים אתך אני וגו'. כי בסגולה זו של אור התכלת שבמלכות הנקרא אבן ספיר, סוס ורוכבו רמה בים, שהוא הממונה של מצרים שנטבע בים בכח אור התכלת הזה.

(ז) מגוון דא דחלין וכו': מצבע תכלת זה יראים העליונים והתחתונים, המחנות של הים יראים מפניה והמחנות של הרקיע שהוא תכלת, יראים מפניה. המחנות של תכלת של אש הגיהנם, דהיינו תכלת דסטרא אחרא יראים מפניה. פירוש כי בעת שמגולה אור התכלת שבמלכות שה"ס

הארת החכמה, מתגלים עמה דינים קשים מאד המפילים אימה ורעד על כל החיצונים. (כנ"ל באדרא רבא רי"ט ע"ש).

ח) והאי תכלת איהו וכו': ותכלת זו היא דין. כי שם המלכות הוא אדני, שהוא אותיות דינא. שה"ס דינא דמלכותא דינא. וב' צבעים רשומים בטלית, אחד לבן ואחד תכלת. ועל ב' צבעים אלו, נאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר לבנת היא לבן של הספיר, כי הספיר כלול מב' גוונים, שהם רחמים ודין, דהיינו לבן שהו ארחמים ושחור, שהוא שחרות של תכלת, ועל ב' צבעים אלו רמזו חכמים, מאימתי קורים את שמע בשחרית, משיכיר בין תכלת ללבן. כי בת מלך שהיא מלכות שה"ס קריאת שמע, שהיא יחוד הקב"ה היא כלולה מב' צבעים אלו, לבן כותכלת, שהם הויה אדני, הויה ה" לבן, ואדני ה"ס תכלת, כדי להיות רחמים ודין. כמו הקב"ה שהוא ז"א, כלול מב' צבעים שה"ס הויה אדני, להיות רחמים ודין, דהיינו כסא דין וכסא רחמים.

ט) כמראה אבן ספיר דמות כסא: שואל אם אבן ספיר היא תכלת שבציצית, מהו דמות כסא. ומשיב, אלא כנגד הכסא שיש לה ע"ב גשרים, דהיינו ע"ב אורות מן השם ע"ב, כן יהיה האדם רשום בע"ב קשרים וחוליות של ציצית כנגד ע"ב גשרים של הכסא, שהם ח"י קשרים וחוליות לכל צד מד' כנפות בגדו דהיינו ה' קשרים וי"ג חוליות, וד' פעמים ח"י הם ע"ב. כי הכסא שהוא ה'

דהיינו המלכות היא לכל צד בד' חיות הכסא, שהם ד' כנגד ד' כנפות כסותו.

(י) ושית דרגין דכרסייא וכו': ושש מדרגות של הכסא שהן ו', שהיא מטטרון כולל ד' חיות. ז"ש ונער קטן נוהג במ, והם מיכאל גבריאל נוראל רפאל. ומטטרון היא שש מעלות לכסא, שהם חג"ת נה"י. שכל אחת כלולה ממאה, העולים שש מאות, ציצית מלאה בשתי יודין כך עולה. שש מאות ואם חסר י' אחת מציצית משלמת החירק במקומה שהיא כמו י'. ובכל צד בד' כנפות בגדו. יש ציצית העולה שש מאות. ועם י"ג חוליות של הציצית, הם תרי"ג.

(יא) ועוד שש מעלות וכו': ועוד, שש מעלות לכסא הוא ו' ובסוד מילואה, היא ואו, שעולה לחשבון י"ג, שואו זו נרמזת בג' תיבות מצירופי ע"ב תיבות שיש בג' פסוקים, ויסע ויבא ויט, (כנ"ל בשלח דף נ"א אות קע"ג) שהן ג' תיבות והו אינן והו, שראשי תיבות שלהן הם ו' א' ו' כזה והו אני והו. ויש חמשה קשרים בציצית שהם ה', לכל צד וצד, מד' כנפות הבגד והמילוי של ה' שהוא א', הוא הגד עצמו. הוא אחד לכולם. ובאות ה' המתחברת עם ואו שהוא בגי' י"ג, נשלם ח"י. שהם ט"ט מן מטטרון וח"י רומזת על חיה. ותהיה חיה לכל צד מארבע כנפות. ויהיה כלול מארבע חיות. כי הד' כנפות נכללות זו מזו ולכל חיה ארבע פנים וארבע כנפים שהם ביחד ל"ב פנים וכנפים. והם תלויות מחיה הרביעית שבד'

חיות שהיא פני אדם. דהיינו אדם המלובש
בציצית.

יב) ואינון ל"ב כחושבן: והן, הציציות הן ל"ב
כנ"ל, כחשבון יוד הא הא, השלימות שלהם היא
ואו דהיינו י"ג חוליות שבכל ד' כנפות. והואו
מתיחדת עם כל ארבע חיות שבד' כנפות, ומשלים
השם יוד הא ואו הא למעלה, בז"א ומלכות
דאצילות ומשלים למטה בחיות. כי עמוד האמצעי
שהוא מטטרון הוא להשלים למעלה כמו
התפארת, דאצילות, כי שמו דמטטרון הוא כשם
רבו ת"ת, ונברא בצלמו כדמותו, שהוא מטטרון,
כולל כל המדרגות ממעלה למטה, כי ת"ת ומלכות
דאצילות מלובשים בו, כנ"ל, וממטה למעלה,
דהיינו שכולל כל ד' חיות הקדש מיכאל גבריאל
וכו'. והוא אחוז באמצע. ז"ש, והבריח התיכון
בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל קצה.

יג) ואיהו כליל ד' וכו': והוא מטטרון, כלול
מד' פנים וד' כנפים של חל חיה וחיה שלמעלה
בזו"ן, שהם יאהדונהי דהיינו הצירוף של הויה
אדני, שהם ז"א ומלכות. אז ישיר משה כי ז"א
שה"ס משה, יש בכל חיה שלו ארבעה פנים
וארבע כנפים, שהם בגי' אז, דהיינו שמונה, כעין
זה. אז באריה, אז בשור, אז בנשר, אז באדם,
שהם ל"א פנים וכנפים שבגי' ד"פ אז.

יד) ואינון ד' אנפים וכו': ואלו ד' פנים הם ד'
אותיות הויה, וארבע כנפים הן ד' אותיות אדני,

שהם כנגד ד' בגדי זהב, שה' אדני, וד' בגדי לבן
שה' הויה, שלבש הכהן כדי לכפר על ישראל.
שהם כנגד, אדני שפתי תפתח, שאומרים בפתיחת
תפלת העמידה, והתפילה עצמה כי בתפלה יש בה
הויה, בכל חתימה של ח"י ברכות התפלה, וח"י
פעמים הוי"ה, יש בהם ע"ב אותיות כחשבון
ויכלו, שה' ס' יסוד הנקרא כל, כי ח"י הויות
כלולות בצדיק חי העולמים, שה' ס' ויכלו.

טו) ובארבע חיון וכו': ובארבע חיות, שבכל
חיה יש הויה אדני דהיינו שמונה אותיות לכל צד,
הם ל"אג אותיות, וי"ג אותיות הנמצאות מן
ראשי תיבות שבג' תיבות ו'הו א'ני ו'הו. שהם
וא"ו שבגיל י"ג. הרי י"ג, שהעליונים ותחתונים
כלולים בואו הזו. כנ"ל, בהם נשלם אדם, שהוא
בגיל מ"ה שהוא עמוד האמצעי. כי ל"ב אותיות
של הויה אדני, שיש בכל צד, עם י"ג אותיות
שבואו, הן בחשבון מ"ה, כמספר אדם.

מאמר ד' קליפין דחרין לד' חיון

טז) לעלא באילנא דחיי וכו': למעלה בעץ
החיים שהוא ז"א, אין קליפות כי אין לבא אל
שער המלך בלבוש שק. למטה במטטרון, יש
קליפות, שהוא מטטרון, הוא בצורה של עמוד
האמצעי, שהוא ז"א, כי בזמן שהקב"ה הוא לחוץ
מן המלכות שלו, דהיינו בעוד שהמלכות היא
בגלות, היא מתכסה בפנים וכנפים של העבד שלו,

שהוא מטטרון, ז"ש וירכב על כרוב ויעף, שהוא מטטרון הנקרא כרוב ונקרא רכב כנ"ל.

יז) ואינון קליפין דסחרין וכו': ואלו הקליפות המסבבות את ד' חיות דמטטרון, הם א) תהו, ועליה כתוב, והנה רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לא ברוח ה' ב) בהו, ועליה כתוב, ואחר הרוח רעש. לא ברעש ה' הרי ב' קליפות, שה"ס קליפה ירוקה וקליפה לבנה שבקליפות של האגוז, האחת שהיא תהו, היא קו ירוק השניה שהיא בהו היא אבנים מפולמות (עי' לעיל בא דף ל"ד ד"ה ועל) שהיא קליפה קשה כאבן מפילם כנגד ב' קליפות אלו, יש מוץ ותבן של החטה.

יח) קליפה תליתאה וכו': קליפה השלישית, המסבבת את ד' חיות דמטטרון, היא דקה והיא כנגד סובין של החטה, כי כאן היא מתדבקת בחטה, ואין יכולים להפרישה משם, עד שטוחנים אותה ברחים שהם כנגד שנים הטוחנות שבפה האדם, שצריך לטחון בהם דברי תורה, עד שיהיו כקמח כסולת נקיה. ובכברה, שהיא שפתותים, מתברר הפסולת, שהיא סובין של התורה, עד שתמצא ההלכה סולת נקיה, בעת ההוא הלב והמוח וכל אברי הגוף שהנשמה מתפשטת בהם, לוקחים אותה ההלכה שהיא כסולת נקיה, והנשמה מפרנסת בה כמו שהגוף מתפרנס בדברי העולם הגשמי, כי זה לעומת זה עשה אלקים, שיש לחם הגוף ויש לחם הנשמה. ז"ש לכו לחמו בלחמי.

יט) והיא קליפה איהי וכו': וקליפה זו היא כקליפה המתדבקת במוח האגוז, שבזמן שהאגוז היא רכה, נפרדת קליפה ההיא מן מוח האגוז בלי כבדות, ובזמן שהאגוז הוא יבש קשה לאדם להעבירה משם, כי עוד הקושיא במקומה עומדת. ומשום זה צוה הקב"ה לאדם לחזור בתשובה בימי נעוריו קודם שיזקין בו יצר הרע, ז"ש מפני שיבה תקום, שפירושו קודם השיבה שלך תקום בתשובה וקליפה זו היא אש, ועליה נאמר ואחר הרעש אש לא באש ה'. קליפה רביעית המסבבת את ד' חיות דמטטרון היא תהום, דהיינו וחשך על פני תהום שה"ס החלל שבאגוז שעליה נאמר קול דממה דקה, ששם בא המלך ועליה כתוב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש.

כ) ואינון קליפין אינון וכו': ואלו ד' קליפות הן רשומות בד' אברי הגוף. בריאה ששם לחות שממנה נמצאות סרכות הריאה, המדביקות כנפי הריאה זו לזו. ומחלישות אותה ועליה כתוב רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. ושם רוח חזק מפרק הרים הדופק בכנפי הריאה של האדם וזה הוא רוח המסעיר גופו של אדם. שהוא הקלפיה הראשונה שנקראת ביחזקאל רוח סערה, והוא הרוח שאליהו כפף ואתו תחתיו, ועלה בו למעלה. ז"ש, ויעל אליהו בסערה השמימה, ורוח זה דופק על הריאה השותה כל מיני משקים ובהם, ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זה הוא

קליפה לרוח הקודש. לשמאל, רוח סערה עליהם
נאמר, לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו.

כא) דוד אעבר ליה וכו': דוד הסיר אותנו, רוח
סערה, מלבנו והרגו. ז"ש ולבי חלל בקרבי כי הסיר
את רוח הסערה ונשאר בלב חלל במקומו. ומשום
זה, זכה שינשב רוח צפונית דהיינו הארת חכמה
שמשמאל בכנור שלו, הוא המלכות ונאמר בו, כה
אמר ה', מארבע רוחות באי הרוח, והיה מנגן בו
בכנור בד' מיני נגונים בשיר פשוט, שה"ס י',
ובשיר כפול, שה"ס י"ה, ובשיר משולש שה"ס
יה"ו, ובשיר מרובע שה"ס ארבע אותיות י"ה ו"ה.
הרי הם ביחד עשר אותיות דוד עשה כנגדן עשרה
מנינ תהלים, שהם אשרי ומשכיל ומזמור ומכתם
וכו'. ועולים לע"ב פנים, דהיינו ע"ב אורות
כחשבון יוד אותיות אלו של הויה בריבוע הנ"ל.

כב) ומתי סליקו בע"ב וכו': ומתי עולים לע"ב
מיני ניגון שה"ס ג"ר מן השם ע"ב, היינו
כשעוברת שליטתם של עון משחית אף וחמה,
שבהם דופק רוח סערה, שה"ס הלכות דצמצום א'
כנ"ל, בארבעה צדדים העולים י' כתרים כנ"ל בד'
אותיות הויה, שבשיר כפול משולש ומרובע הם י'
אותיות, ועולים בחשבון ע"ב, ואז הם מכניעים
ע"ב אומות, שהם ע' אומות, ואדום וישמעאל.
ז"ש, ובאבוד רשעים רנה. כי כשנאבדים ד'
הקליפות עון משחית אף וחמה, מתגלות הג"ר,
שה"ס רנה, דהיינו ע"ב מיני ניגון.

כג) דמיכאל גביאל וכו': כי מיכאל גבריאל נוריאל רפאל, שהם ד' חיות המרכבה, שולטים על ד' יסודות טובים של האדם, שהם מים אש רוח עפר שה"ס חו"ג תו"מ וכל אחד מהם יש לו ד' פנים, אריה שור נשר אדם, ועון משחית אף וחימה תלויים על מרה לבנה, שהיא הריאה שעושים בה סרכה ועל מרה אדומה שבכבד שמתאדם במאדים, ובמרה ירוקה הנאחזת בכבד, שהוא חרבו של מלאך המות, שנאמר בה ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות. ובמרה שחורה, שהיא לילית שהיא כוכב לכת שבתאי, שהיא שליטת הטחול שהוא עצבות, שאול תחתית, עניות וחושך בכי והספד ורעבון.

כד) מיד דמתעברין אינון וכו': מיד, כשעוברים אלו ד' הקליפות מן האדם שולט עלו עץ החיים בע"ב פנים מהארת המלכות שהם, הויה בריבוע כזה. י' י"ה י"ו, יהו"ה, שבגי' ע"ב, הנמצאות עשר אותיות התלויות מד' רוחות, שהם ד' אותיות הויה, שנאמר בהם, כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח זה הוא רוחו של משיח שנאמר בו ונחה עליו רוח ה', שהוא רוח המלכות, כשהוא הויה, שהוא ז"א, מנשב באזן ימנית של הלב, ששם חכמה מצד החסד, שבו הרוצה להחכים ידרים בחכמה. וחסד נושב בבינה, ואח"כ בז"א ואח"כ במלכות, כי כשנושב בחכמה הוא י'. בבינה, הוא ה', בת"ת הוא ו', במלכות הוא ה'. והויה שהוא ז"א דופק בכל ארבע ספירות אלו,

ונעשה ד' צרופין כשדופק בחכמה הוא י' וכשדופק
בבינה הוא י"ה ובת"ת הוא יה"ו ובמלכות הוא
י"ה ו"ה שהן עולות עשר אותיות, כנגד ע"ס
וחשבון שלהן הוא ע"ב, שהיא חכמה, דהיינו
מחשבה של הלב.

כה) דא יוד הא ואו הא וכו': יודהא ואו הא
זה, שהוא בגימטריא מ"ה, שהוא ז"א הימין
שללו, הוא מים, והוא יד הגדולה, דהיינו חסד,
וקו ימין. השמאל שלו הוא אש, והוא יד החזקה
דהיינו גבורה וקו שמאל. בעמוד האמצעי
שביניהם הוא יד רמה, דהיינו ת"ת, שהוא קו
האמצעי שהוא רוח הקודש. וכולו הוא בן י"ה
שיש לו מוחין דג"ר מן י"ה.

כו) כי רוח החיה וגו': כי רוח החיה באופנים
אל אשר יהיה שמה הרוח שמה רוח ללכת ילכו.
בו, ברוח, מתנהגים מים ואש. כי הרוח אוחז
בשניהם ודופק בעורקי המוח, שהוא מים, והוא
חכמה, ובעורקי הלב, שהוא אש, והוא בינה
ומקום הרוח הוא בכנפי ריאה כנ"ל.

כז) בכל אבר ואבר וכו': בכל אבר ואבר מן
הגוף, נמצאים בו אלו הד' שהם, גלגלי ים של
התורה, שהיא מים, וגלגלי רקיע, שהוא אש כולם
עולים ויורדים בו, בהאבר שהמים שהם ימין
וחסד יורדים והאש שהוא שמאל וגבורה עולה כי
השמאל אינו מאיר רק ממטה למעלה והוא הרוח
שהיא ת"ת וקו האמצעי מקומו באמצע בין

הרקיע והים. שהם שמאל וימין. הכלי שלו של הרוח, שהוא ת"ת הוא הארץ שהיא עפר שהיא השכינה.

כח) וכגוונא דעופין פתיחו וכו': וכמו העופות שכנפיהם פתוחות לקבל רוח כדי לעוף בו, כך כל אברי הגוף פתוחים בכמה מקורות בכמה פרקים בכמה עורקים, בכמה חדרי הלב וחדרי המוח, לקבל את הרוח, שהוא קו האמצעי כי אם לא היה נושב בחדרי הלב, היתה האש שבלב שה"ס קו השמאל, שורף כל הגוף, כלומר כי לולא קו האמצעי שנקרא רוח, היה מיחד הימין והשמאל זה בזה, היו הדינים דצד שמאל שה"אש שבלב, שורפים הגוף. כי הארת השמאל בלי ימין, היא דינים קשים ומרים וכמה סולמות דהיינו מדרגות וחדרים מעורקים של קנה הלב והריאה מתתקנים כולם אצלו אצל הרוח שהוא קו אמצעי.

בס"ד

פרשת דברים

פתח ר' אבא ואמר {שם קכג} שיר המעלות
אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שיר דא לא
כתיב מאן אמרו אלא בכל אתר דאיהו סתים רוח
הקדש אמרו עליהו דישראל בגלותא. היושבי
בשמים היושב מבעי ליה מאי היושבי אלא
אוקימנא מאן דבעי לצלאה צלותיה קמי מלכא
קדישא בעי למבעי מעמיקתא דכלא לארקא
ברכאן לתתא כמה דכתיב {שם קל} שיר המעלות
ממעמקים קראתיך יי'. והאי יו"ד יתיר עמיקתא
דכלא היא ובהאי בעי למבעי בעותיה לארקא
ברכאן לההוא אתר דאקרי שמים לאתזנא מניה
כלא וע"ד היושבי בשמים. בשמים ממש דכד
אינון ברכאן נגידו ואתמשכו מההוא אתר עומקא
דכלא ואתישבן באתר דאקרי שמים כדין ברכאן
משתכחי בעלאי ותתאי. כעיני עבדים אל יד
אדוניהם מאי כעיני עבדים אלין אינון שאר
רברבי עמין דלא אתזנו אלא משיורא (ס"א גופא)
גופא דאילנא דישראל מתדבקי ביה וכד ישראל
נטלין ברכאן מההוא אתר כלהו מתברכן
מישראל. כעיני שפחה אל יד גבירתה דא היא
שפחה דאוקימנא דקטיל קודשא בריך הוא חילא
דילה במצרים דהא לית חילא דידה אלא כד
אתנגיד מתמצית דהאי ארץ ישראל. וארץ ישראל
גברתה אקרי ועל האי כתיב {משלי ל} תחת שלש
רגזה ארץ. מאן ארץ דא ארץ ישראל כמה

דאתמר. תחת עבד כי ימלוך אלין אינון עבדים
דקאמרן. כד אתיהיב שלטנותא לחד מנייהו ודא
הוא דכתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית
עבדים. שפחה כי תירש גבירתה (ס"א מאי היא)
דא היא שפחה דקאמרן. ת"ח מסטרא דהאי
שפחה נפקי כמה גרדיני טהירין מקטרגין
לקבלייהו דישראל ולקטרגא לון. וקוב"ה עביד
להו לישראל נטירו כאבא דבעי לנטרא לבריה מן
כלא. אמר קב"ה לישראל כמה מקטרגין זמינין
לקבלייכו אשתדלו בפולחני ואנא אהא נטיר לכו
לבר. ואתון תהוון זמינין בבתיכון מלכו וניימי
בערסיכון ואנא אהא נטיר לכו לבר וסוחרני
ערסייכו. ות"ח בשעתא דאינון זינין בישינ קריבין
לפתחא דב"נ זקפן רישא ומסתכלן בשמא קדישא
דאתחזי לבר דאיהו שדי דמתעטר בעטרוי שמא
דא שליט על כלהו מניה דחלין וערקין ולא קרבין
לפתחא דב"נ. א"ל רבי יצחק אי הכי ירשום ב"נ
שמא דא בפתחא דביתא ולא יתיר אמאי כל
פרשתא. אמר ליה שפיר הוא דהא שמא דא לא
אתעטר אלא באינון אתוון כלהו רשימין
ברשימא דמלכא וכד אכתב כל פרשתא כדין שמא
דא מתעטר בעטורי ונפיק מלכא בכל חילוי כלהו
רשימין ברשימא דמלכא כדין דחלין מניה וערקין
מקמיה. ת"ח והיה שמא קדישא מתתא לעילא
ועל דא שרי אתרשים מלבד לקבלי שמא דא
והי"ה מלגו שד"י מלבר למהוי נטיר ב"נ מכל
סטרין מלגאו ומלבר. א"ר אבא כמה חיילין

קדישין זמינין בההיא שעתא דאנח ב"נ מזוזה לתרעיה כלהו מכרזי ואמרי {תהלים קיח} זה השער ליי' וגו'. זכאה חולקהון דישראל כדין אשתמודען ישראל דאינון בני מלכא קדישא דהא כלהו אתרשימו מניה. אתרשימו ברשיהו בתתי דתפילי בשמא דמאריהון. אתרשימו בידיהו ברצועי דקדושא אתרשימו במסאניהו במסאנא דמצוה. אתרשימו לבר בזריעה בחצדא. אתרשימו בבתיהון במזוזה דפתחא בכלא רשימין דאינון בני מלכא עלאה זכאה חולקהון. תו אמר רבי אבא כתיב {שם קכא} יי' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. ישמר צאתך תינה. אלא ובאך מאי קא מיירי דהא מאן דעאל לביתיה לא מסתפי. אלא האי ב"נ דשוי רשימא קדישא לביתיה במלין דשמא עלאה האי אתנטיר מכלא. כד נפיק ההוא דמדוריה לתרעא דביתיה זקי וחמי רשימא קדישא ועיין (ס"א נעיץ) בפתחיה כד נפיק ב"נ הוא אוזי ליה ונטיר ליה כד עייל לביתיה הוא אכריז קמיה אזדהרו ביקרא דדיוקנא דמלכא קדישא וכל דא בגין ההוא רשימא דשמא קדישא דאתרשים בתרעיה ולאוי די ליה לב"נ דאתנטיר בביתיה אלא קב"ה נטיר ליה כד עייל וכד נפיק דכתיב יי' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם. זכאין אינון ישראל בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ת"ח האי רוחא בישא דשארי בין תרעי. ווי ליה לב"נ דלא ידע לאזדהרא מניה ולא רשים לפתחא דביתיה שמא עלאה קדישא דישתכח עמיה דהא

אית ליה תלת מאה ושתין וחמש שמשין בישין
מקטרגין כל חד משמש יומיה וכלהו משתכחי
עמיה כל יומי שתא ומקטרגי ביה לעילא ותתא
וכלהו משתכחי ביה ביממא ובליילא ביממא
לקטרגא ליה בליילא לצערא ליה בחלמיה. כד
נפיק לקטרגא ליה כד עאל שווין ידיהו עליה
דכתפי' ואמרין ליה ווי ליה לפלניא דנפק מרשותא
דמאריה ווי ליה לפלניא בהאי עלמא ובעלמא
דאתי בג"כ בעאן בני מהימנותא למהוי רשימין
בכלא למהוי רשימין ברשימא דמאריהון
לאזדעזעא מנייהו כל סטרין זינין בישין למהוי
נטירין בהאי עלמא ובעלמא דאתי. זכאין
חולקהון דישראל עלייהו כתיב {ישעיה ס} ועמד
כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו': □

פרשת דברים

מאמר היושבי בשמים וגו'

א) פתח ר' אבא וכו': פר"א ואמר, שיר המעלות אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים. שרי זה לא כתוב מי אמרו. אלא בכל מקום שהוא סתום ולא נזכר מי אמרו, רוח הקדש, שהוא מלכות, אמרו על ישראל בגלות היושבי בשמים, היה צריך לומר היושב, מה היושבי.

ב) אלא אוקימנא מאן וכו': ומשבי, אלא העמדנו, מי שרוצה להתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש מן העמוקה מכל, דהיינו מבינה, שתשפיע ברכות למטה. כמ"ש שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. ואותה י' היתה, בהיושבי בשמים, היא העמוקה מכל, בינה, ומזו צריך לבקש בקשתו להריק ברכות למקום ההוא שנקרא שמים, הוא ז"א, שיזונו ממנו הכל. וע"כ כתוב, היושבי בשמים, בשמים ממש, דהיינו בז"א שנקרא שמים, כי כשהברכות נוזלות ונמשכות מאותו המקום העמך מכל, שהלוא בינה, ומתישבות במקום שנקרא שמים, דהיינו נמצאות אז הברכות בעליונים ותחתונים.

ג) כעיני עבדים אל וגו': כעיני עבדים אל יד אדונייהם. שואל, מהו כעיני עבדים. ומשיב, אלו הם שאר שרי העמים, שהם ע' שרים העליונים, שאינם נוזנים אל משירי נו האילן, שהוא ז"א,

שישראל מתדבקים בו. וכשישראל לוקחים ברכות ממקום ההוא, כולם מתברכים מישראל.

ד) כעיני שפחה אל יד גבירתה: זו היא השפחה שהעמדנו, שהרג הקב"ה? שלח במצרים, דהיינו שכתוב עד בכור השפחה. כי אין הכח שלה נמצא אלא כשנמשך מתמצית השפע של ארץ ישראל, שהם המלכות, וארץ ישראל נקראת גברתה של השפחה. ועל זה כתוב, תחת שלש רגזה ארץ מי היא ארץ, זו ארץ ישראל, זהיא המלכות כמו שלמדנו. תחת עבד כי ימלוך או הם העבדים שאמרנו, שהם ע' שראי האומות, ? נאמר בעת שניתנה ממשלה לאחד מהם. וזה הוא שכתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים. דהיינו משעבוד השרים כל האומות. שפחה כי תירש גבירתה זו היא השפחה שאמרנו. שנאמר עליה עד בכור השפחה.

ה) ת"ח מסטרא דהאי וכו': בוא וראה מצד שפחה זו יצאו כמה רוחות חוקרי דין שמקטרגים כנגד ישראל, ובאים לקטרג עליהם והקב"ה עשה שמירה לישראל כמו אב הרוצה לשמור את בנו מכל מקרה. אמר הקב"ה לישראל, כמה מקטרגים מוכנים כנגדכם, עסקו בעבודתי, ואני אהיה שומר אתכם מבחוץ. אתם תהיו נתונים בבתיכם בפנים ותהיו ישנים במטתכם, ואני אהיה שמור עליכם מבחוץ, ומסביב מטותיכם.

(ו) ות"ח בשעתא דאינון וכו': ובוא וראה בשעה שאלו מינים הרעים קרבים לפתחו של אדם, נושאים ראשם ומסתכלים בהשם הקדוש הנראה מבחוץ, שהוא שדי, המתעטר בעטרותיו, דהיינו הממשיך כל המוחין אל המלכות. שם הזה שולט על כולם, ממנו יראים ובורחים, ואינם קרבים לפתחו של האדם.

(ז) א"ל ר' יצחק וכו': א"ל ר"י, אם כן, ירשום האדם שהם הזה, שדי בפתח הבית ולא יותר, למה צריכים כל הפרשה שבמזוזה. אמר לו יפה הוא, כי שם הזה, שדי שהוא יסוד, אינו מתעטר, אלא באלו האותיות כולם הרשומים בראשימת המלך, דהיינו הנכתבים במזוזה, שה"ס המוחין הנמשכים ע"י אותו השם, וכשנכתבת כל הפרשה, אז מתעטר שם הזה בעטרותיו. והמלך, ז"א, יוצא בכל צבאותיו, כולם רשומים ברשימת המלך, שהיא המלכות, אז מפחדים מפניו, ובורחים מפניו. כי אחר שמתגלה ע"י שם שד"י כל המוחין אל המלכות, אז מתהפך החלל להיות מזוזה.

(ח) ת"ח והיה שמא וכו': בוא וראה והיה, של והיה אם שמוע, הוא שם קדוש, הויה, ממטה למעלה, כי כתוב תחילה ו"ה ואח"כ י"ה. שזה מורה על החכמה שבקו שמאל שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. ועל כן נרשם השם שדי מבחוץ כנגד השם הזה. השם והי"ה מבפנים ושדי מבחוץ. כי השם דשי הוא המגביל את החכמה שבהשם והי"ה, שלא תאיר אלא ממטה למעלה,

כדי שיהיה האדם נשמר מכל הצדדים מבפנים ומבחוץ. א"ר אבא, כמה צבאות קדושים מוכנים בשעה ההיא שאדם מניח מזוזה לפתחו. כולם מכריזים ואומרים זה השער לה' וגו'.

(ט) זכאה חולקיהון דישראל וכו': אשרי חלקם של ישראל, כי אז ניכרים ישראל שהם בני המלך הקדוש, כולם רשומים ממנו, רשומים בגופם, ברושם הקדוש של ברית מילה. רשומים בלבושם, בעטו של מצוה. רשומים בראשם בבתים של התפילין, שהם של אדונים. רשומים בידיהם, ברצועות של קדושה. רשומים בנעליהם בנעל של מצוה, דהיינו בקרבן פסח שנאמר נעליכם ברגליכם, ובחליצה. רשומים בשדה בזריעה וקצירה, רשומים בבתיהם, במזוזה בפתח. בכל דבר הם רשומים שהם בני מלך העליון, אשרי חלקם.

פרק ב'

מאמר ה' ישמר צאתך ובואך

(א) תו אמר ר' אבא וכו': עוד אמר ר"א, כתוב ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. שואל, ישמר צאתך, נכון, אבל ובואך, מה פירושו, הרי מי שנכנס לביתו אינו מפחד, שיהיה צריך לשמירה. ומשיב, אלא אדם הזה המשים רושם קדוש לביתו בדברי שם העליון, דהיינו המזוזה, הוא משומר מכל. כשיוצא אותו אדם ממדורו, לשער הבית, נושא עיניו ורואה הרושם הקדוש,

ומעיין בפתחו. כשיוצא האדם הוא מלוה אותו ושומרו. כשנכנס האדם הוא מכריז לפניו, הזהרו בכבוד צורת המלך הקדוש. וכל זה הוא, משום אותו הרושם של השם הקדוש שנרשם בפתחו.

(ב) ולא די ליה וכו': ולא די לו לאדם שנשמר בביתו, אלא שהקב"ה שומר אותו כשנכנס וכשיוצא, שכתוב, ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

(ג) ת"ח האי רוחא וכו': בוא וראה, רוח רע הזה, השורה בין הפתחים אוי לו לאדם שאינו יודע להזהר ממנו, ואינו רושם פתח ביתו השם עליון קדוש, דהיינו המזוזה, שימצא עמו, כי יש לו, לאותו רוח רע, שש"ה משמשים רעים מקטרגים בשש"ה ימות השנה, כל אחד משמש ביומו, וכולם נמצאים עמו, עם האדם, בכל ימי השנה, ומקטרגים עליו, ובלילה מצערים אותו בחלמו.

(ד) כד נפיק לקטרגא וכו': כשיוצא לקטרג עליו, כשהוא נכנס לביתו, משימים ידיהם על כתפיו, ואומרים לו, אוי לו לפלוני שיצא מרשות אדונו. אוי לו לפלוני בעולם הזה ובעולם הבא. משום זה צריכים בני האמנוה להיות רשומים בכל, להיות רשומים ברושם אדונם, דהיינו במצות, שיראו מהם כל צדדי מינים הרעים, ויהיו שמורים בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקם

של ישראל, עליהם כתוב, ועמך כלם צדיקים
לעולם יירשו ארץ וגו'.